Ашық жиналыс түрінде өткізілген қоғамдық тыңдаулардың хаттамасы «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасы бойынша стратегиялық экологиялық бағалау (СЭБ)

1. Жергілікті атқарушы органның атауы әкімшілік-аумақтық бірлікте (облыстардың, республикалық маңызы бар қаланың, астананың) аумағында қызметін жүзеге асыратын, немесе аумағына оның көрсетілді әсері:
«Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы» ММ
«Форт-Шевченко қаласы әкімінің аппараты» ММ

2. Тұрғысынан қоғамдық тыңдаулар (толық, нақты атауы, қаралатын жобалық материалдар):
«Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасы бойынша стратегиялық экологиялық бағалау (СЭБ) туралы есеп

3. Қоғамдық тыңдауларға ұсынылған материалдар жолданатын қоршаған ортаны қорғау саласындағы уәкілетті органның немесе облыстың, республикалық маңызы бар қаланың немесе астананың жергілікті атқарушы органының атауы:
ҚР Экология және табиғи ресурстар министрлігінің «Қоршаған ортаны қорғау жөніндегі ақпараттық-талдау орталығы» шаруашылық жүргізу құқығындағы республикалық мемлекеттік кәсіпорны.

4. Ұсынылып отырған қызметтің орналасқан жері:
Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қ.

5. Көзделген қызметтің ықтимал әсеріне ұшырайтын барлық әкімшілік-аумақтық бірліктердің атауы:
Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қ.

6. Бастамашы туралы мәліметтер мен байланыс ақпараты:
«Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесі, БСН 160640008137, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н. Оңғалбайұлы көшесі, 2, электрондық пошта: tupkaragan.zher@mail.ru.
Басшысы – Махмұт Керім Ғалымұлы.

7. Ықтимал әсерлер туралы есептерді әзірлеушілер, қоршаған ортаға стратегиялық бағалау есептерін дайындауға тартылған сыртқы сарапшылар немесе мемлекеттік экологиялық сараптамаға жататын жобалар бойынша құжаттаманы әзірлеушілер туралы мәліметтер мен байланыс ақпараты.

ЖК «Кан Л.В.»

ЖСН 600 417 402 005
к.Алматы, көш. Қабанбай батыр 139 бөлме 58.
тел.: 8-727-2-92-10-01, almatydorproect@mail.ru

8. Қоғамдық тыңдаулардың күні, уақыты және өтетін орны (ашық қоғамдық тыңдау отырысының күні (күндері) мен уақыты):
28 қыркүйек 2026 ж. сағ15:00.
Өтетін орны: Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н.Оңғалбайұлы көш., 53.

9. Осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына бастамашының өтініш хатының көшірмесі және қоғамдық тыңдауларды өткізу шарттарын келісуге қатысты әкімшілік-аумақтық бірліктердің (облыстар, республикалық маңызы бар қалалар және астана) жергілікті атқарушы органдарынан алынған жауап хаттың көшірмесі қоса беріледі (1-қосымша).

10. Қоғамдық тыңдауға қатысушыларды тіркеу тізімі осы қоғамдық тыңдау хаттамасына қоса беріледі (2-қосымша).

11. Қоғамдық тыңдаулардың өткізілуіне қатысты ақпарат қазақ және орыс тілдерінде келесі тәсілдер арқылы таратылды:
1) 2026 жылғы 17 тамыздағы Қазақстан Республикасының Ұлттық қоршаған орта деректері банкінде https://ndbecology.gov.kz. ;
2) 2026 жылғы 26 тамыздағы жергілікті атқарушы органдардың (облыстардың, республикалық маңызы бар қалалардың немесе астананың) немесе құжатты әзірлеуге жауапты мемлекеттік органның ресми интернет-ресурсында:
https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru ;
3) әсер ететін аумақта толық немесе ішінара орналасқан тиісті әкімшілік-аумақтық бірліктер (облыстар, республикалық маңызы бар қалалар, астана) шегінде таратылатын бұқаралық ақпарат құралдарында — оның ішінде кемінде бір газетте және кемінде бір теле- немесе радиоарна арқылы — қоғамдық тыңдаулар басталатын күнге дейін жиырма жұмыс күнінен кешіктірілмей:
«Ақкетік арайы» газетінің 25.08.2026 жылғы № 33 (1360) санында қазақ және орыс тілдерінде (3-қосымша).
24.08.2026 жылғы «Той думан» 105 FM радиосында. (4-қосымша).
4) Форт-Шевченко қаласы әкімі аппаратының хабарландыру тақталарында.

12. Қоғамдық тыңдауға қатысушылардың шешімдері:
1) Қоғамдық тыңдау хатшысын сайлау туралы — Г.Қ. Айменова.
33 адам– келіседі, қарсы – жоқ, қалыс қалғандар – жоқ.
2) Ережені бекіту туралы
33 адам– келіседі, қарсы – жоқ, қалыс қалғандар – жоқ.

13. Барлық тыңдалған баяндамалар туралы ақпарат:

1) ЖШС «Урбостиль» - жоба жөніндегі бас сәулетшісі Н. Текенованың баяндамасы
Тақырыбы: «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» — 15 бет, 28 слайд.
2) ЖК "Кан Л.В." – қоршаған ортаны қорғау тобының жетекшісі Г.К. Айменованың баяндамасы
Тақырыбы: «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасы бойынша СЭБ (стратегиялық экологиялық бағалау) туралы есеп – 26 бет, 1 слайд, 1 кесте.
Қоғамдық тыңдауларға ұсынылған құжаттарға қатысты баяндама мәтіні осы қоғамдық тыңдаулар хаттамасына қоса беріледі (5 және 6-қосымшалар).

14. Қоғамдық тыңдаулар хаттамасының ажырамас бөлігі болып табылатын жиынтық кесте; онда мүдделі мемлекеттік органдар мен жұртшылықтан (осы Қағидалардың 18-тармағына сәйкес жазбаша түрде ұсынылған немесе қоғамдық тыңдаулар барысында айтылған) келіп түскен ескертулер мен ұсыныстар, сондай-ақ әрбір ескерту мен ұсынысқа қатысты бастамашының жауаптары мен пікірлері қамтылады. Қоғамдық тыңдаулардың тақырыбына қатысы жоқ ескертулер мен ұсыныстар кестеге «қоғамдық тыңдаулар тақырыбына қатысы жоқ» деген белгімен енгізіледі.

Қоғамдық тыңдаулар алдында және олардың барысында келіп түскен ескертулер мен ұсыныстардың жиынтық кестесі

№	Қатысушылардың ескертулері мен ұсыныстары (қатысушының тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдік ететін ұйымның атауы)	Ескертулер мен ұсыныстарға жауаптар (жауап берушінің тегі, аты, әкесінің аты (бар болса), лауазымы, өкілдік ететін ұйымның атауы)	Ескертпе (алынған ескерту немесе ұсыныс; «қоғамдық тыңдаулар тақырыбына қатысы жоқ»)
1	**Жергілікті тұрғын Ақыбаев А.:** Халық атынан сұрақ - әскери частьке көтерілген жерде қоқыс тасталған жерде полигон бар ма, соны не істейді анықтап берсеңіздер?	**Даңшабаев А. – қ.Форт-Шевченко әкімі:** Ол бұрынғы полигон – карьерлер жерлері, қазір онда рекультивация жұмыстары жасалып жатыр. Ол жерде полигон болмайды. Полигон ҚҚ Форт-Шевченко қаласынан 4,5 шақырым жерде орналасты. СҚА – 1000м құрайды	Ескерту алынды
2	**Жергілікті тұрғын Берішбайұлы Балғабай:** Каспий жағалауына демалыс орындар салынады ия, енді 2050жылы халық саны 30 мыңнан асса, бир стадион керек шығар, стадион генпланда	**Текенова Н.А. – бас сәулетшісі ЖШС Урбостиль:** Стадион бас жоспарда қарастырылмаған, ұсынысты қабылдадық, бас жобаға кіргізіп орнын анықтайық. Крытый жасау керек па?	Ескерту алынды

	қарастырылған ба?		
3	**Жергілікті тұрғын Берішбайұлы Балғабай:** Заманауи стадион жасасаңыздар, беговой дорожкасымен?	**Текенова Н.А. – бас сәулетшісі ЖШС Урбостиль:** Онда оны қарастырайық, орналасу жерін анықтап заманауи жасайық	Ескерту алынды
4	**Жергілікті тұрғын Тұрмұқанбетов Ж.:** ИЖС учаскелерін жанына дүкендер қарастырса бола ма?	**Текенова Н.А. – бас сәулетшісі ЖШС Урбостиль:** Орталық көшемен таңдамалы түрде болуы мүмкін	Ескерту алынды
5	**Түпқараған ауданының СЭҚ бөлімінің басшысы Бегендік Нұркен:** Сібір жарасы қоздырғыштары көмілген орындар қай жерде орналасқан және олардың санитариялық қорғау аймақтары тұрғын үй аймақтарына дейін созыла ма?	**Текенова Н.А. – бас сәулетшісі ЖШС Урбостиль:** Сібір жарасы қоздырғыштары көмілген орын Форт-Шевченко қаласының аумағында, оңтүстік-шығыс бағытта орналасқан; 1000 метрлік санитарлық-қорғау аймағында тұрғын үйлер жоқ.	Ескерту алынды

Мүдделі мемлекеттік органдардың ескертулері мен ұсыныстары:

№	Мүдделі мемлекеттік орган	Ескертулер мен ұсыныстар	Ескерту мен ұсыныстарға жауаптар (Жауап берушінің аты-жөні, лауазымы, өкілдік ететін ұйымның атауы)
1	**Қазақстан Республикасының Өнеркәсіп және құрылыс министрлігі**	Ескертулер немесе ұсыныстар жоқ.	
2	**Қазақстан Республикасының Энергетика министрлігі**	Ескертулер немесе ұсыныстар жоқ.	
3	**Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі**	Ұсынылмаған	
4	**Қазақстан Республикасының Су ресурстары және ирригация министрлігі**	1. Қазақстан Республикасының 2001 жылғы 16 шілдедегі «Қазақстан Республикасындағы сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» № 242 Заңының қоршаған орта қауіпсіздігі мен қоршаған ортаны қорғауға қатысты 9-бабының талаптарына сәйкес, елді мекендердің бас жоспарларында, егжей-тегжейлі	**Айменова Г.К. – эколог ЖК «Кан Л.В.»:** 1. Каспий теңізінің жағалауындағы су қорғау аймағы мен су қорғау белдеуіне қатысты талаптар сақталған. Маңғыстау облысы әкімдігінің 2023 жылғы 24 тамыздағы «Маңғыстау облысындағы су

		жоспарлау жобаларында және басқа да қала құрылысы құжаттамасында жоспарланатын аумақтар шегінде орналасқан жер үсті су объектілерінің су қорғау аймақтары мен белдеулері, сондай-ақ ерекше қорғалатын табиғи аумақтар туралы ақпарат, соның ішінде Қазақстан Республикасының заңнамасында белгіленген тәртіппен тиісті уәкілетті органдар бекіткен жобалардың бар екендігі туралы мәліметтер қамтылуға тиіс. 2. Қазақстан Республикасының 2025 жылғы 9 сәуірдегі № 178-VIII Су кодексінің (бұдан әрі – Кодекс) 86-бабында белгіленген, жер үсті су объектілері, су ресурстарын қорғау аймақтары және су қорғау белдеулері шегіндегі шаруашылық қызметке қатысты талаптардың қатаң сақталуы міндетті. Каспий теңізінің мемлекеттік маңызы ерекше су объектілерінің тізбесіне енгізілгенін ескере отырып, Кодекстің 82-бабының талаптары да назарға алынуы тиіс екенін хабарлаймыз.	объектілерінің су қорғау аймақтары мен су қорғау белдеулерін және оларды шаруашылық мақсатында пайдалану тәртібін белгілеу туралы» № 130 қаулысына сәйкес, Форт-Шевченко қаласының аумағындағы Каспий теңізі жағалауының бойында су қорғау аймағының ені 500 метр, ал су қорғау белдеуінің ені 35 метр болып белгіленген. Маңғыстау облыстық орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі аумақтық инспекциясының 2024 жылғы 20 мамырдағы № 03-10/ЗТ-Н-18/364 хатына сәйкес, Форт-Шевченко қаласы мен Баутино ауылының маңында мемлекеттік орман қорының жерлері немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар орналаспаған. 2. Бас жоспардың жобалық шешімдері су қорғау аймақтары мен жағалау маңындағы буферлік белдеулерді реттейтін нормативтік талаптарды қатаң сақтайды.

		3. Осы аумақтағы жер асты суларын қорғау үшін Кодекстің 92-бабына сәйкес қорғау шараларына басымдық берілуі тиіс.	3. Кетик жерасты суы кен орнындағы ұңғымалардан су тасымалдау станцияларындағы сорғылардың көмегімен алынады. Сумен жабдықтау көздерінің санитариялық қорғау аймақтары сақталады.
5	**Маңғыстау облысының экология департаменті**	1. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 бұйрығына («Санитариялық қағидаларды бекіту туралы: Қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсер ететін объектілердің санитариялық-қорғаныш аймақтарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар») сәйкес, Форт-Шевченко қаласының айналасындағы аумақты көгалдандыруға жер қойнауын пайдаланушыларды тарту қажет.	1. Форт-Шевченко қаласының аумағын қоршап тұрған қолданыстағы және жоспарланған кәсіпорындардың санитариялық-қорғау аймақтарын көгалдандыру жұмыстары жер қойнауын пайдаланушыларды тарта отырып жүргізілуге тиіс.
		2. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптарына сәйкес, коммуналдық қатты қалдықтарға арналған жабық контейнерлер жүйесін енгізу қажет.	2. Бас жоспар жоспарлау кезеңінің соңына дейін қалдықтарды бөлек жинауға арналған 106 контейнерді (сыйымдылығы 1,1 м³) орнатуды және қатты тұрмыстық қалдықтарды күнделікті шығаруды көздейді.
		3. Форт-Шевченко қаласында құрылыс қалдықтарын сұрыптауға арналған жинау алаңын мамандандырылған компанияларға мүмкіндігінше ұсыныңыз.	3. Жергілікті әкімдік бұл жайтты ескеріп, Форт-Шевченко қаласында құрылыс қалдықтарын сұрыптауға арналған жинау алаңын мамандандырылған компанияларға мүмкіндігінше ұсынатын болады.
		4. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің 358-бабының 4-тармағына сәйкес, коммуналдық қалдықтарды тасымалдаумен айналысатын кәсіпкерлік субъектілері тиісті	4. «Каспий коммуналдық қызметі» ЖШС Форт-Шевченко қаласында, сондай-ақ Баутино және Аташ елді мекендерінде қатты тұрмыстық

		қызметтерді көрсету кезінде мынадай талаптарды сақтауға міндетті: 1) коммуналдық қалдықтарды тасымалдауға арналған арнайы жабдықталған көлік құралдарын пайдалану; 2) осы тармақтың 1) тармақшасында көрсетілген көлік құралдарын «Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы ұлттық деректер банкі» ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигация жүйелерімен жабдықтау және осы жүйелерді тұрақты жұмыс істеу жағдайында ұстау; 3) коммуналдық қалдықтарды басқару қағидаларында белгіленген үлгілік нысанды пайдалана отырып, коммуналдық қалдықтар меншік иелерімен шарттар жасасу; 4) Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасының талаптарын сақтау.	қалдықтарды (ҚТҚ) жинау, шығару, сақтау және кәдеге жарату жұмыстарын жүргізеді. Кәсіпорын ҚТҚ полигонын пайдаланады. Оның иелігінде тұрмыстық қалдықтарды тасымалдауға арналған арнайы көлік құралдары бар. Бұл көліктер «Қазақстан Республикасының қоршаған ортасы мен табиғи ресурстарының жай-күйі туралы ұлттық деректер банкі» ақпараттық жүйесіне қосылған спутниктік навигация жүйелерімен жабдықталады.
		5. Форт-Шевченко қаласының маңындағы карьерлік жұмыстар нәтижесінде пайда болған тау-кен үйінділерін тазартуды қарастыру қажет.	5. Бас жоспарды есептік кезеңі Форт-Шевченко қаласының маңындағы карьерлерден пайда болған үйінділерді қалпына келтіру шараларын қамтиды.
		6. Тұзды жазықтардан көтерілетін шаңның таралуын азайту үшін олардың периметрі бойынша қорғаныш жасыл белдеулер құру қажет. Осы мақсатта тұз бен құрғақшылыққа төзімді, сондай-ақ жергілікті климаттық жағдайларға бейімделген сексеуіл және *Halimodendron halodendron* (чингил) сияқты өсімдік түрлерін отырғызу ұсынылады. Мұндай жасыл белдеулер шаңның пайда болуын азайтуға көмектесіп	6. Бас жоспар тұзды сор аймағының — солтүстік «Сордың» (34,16 гектар) — айналасында және оңтүстік «Сордың» (36,53 гектар) айналасында абаттандырылған саябақ аймақтарын құруды көздейді.

		қана қоймай, сонымен қатар аумақтың экологиялық жағдайын жақсартады және жел эрозиясы қаупін төмендетеді.	
6	**Маңғыстау облысының санитариялық-эпидемиологиялық бақылау департаменті**	1. Қазақстан Республикасы Денсаулық сақтау министрінің міндетін атқарушының 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 бұйрығымен бекітілген «Қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсер ететін объектілердің санитариялық-қорғаныш аймақтарына қойылатын санитариялық-эпидемиологиялық талаптар» санитариялық қағидаларына сәйкес, қоршаған ортаға және адам денсаулығына әсер ететін объектілердің (көздердің) айналасында халықтың қауіпсіздігін қамтамасыз ету мақсатында санитариялық-қорғаныш аймағы (бұдан әрі – СҚА) белгіленуге тиіс. 2. 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 санитариялық қағидаларының 48-тармағына сәйкес, санитариялық-қорғаныш аймағының (СҚА) шекараларында мынадай ғимараттар мен құрылыстарды орналастыруға тыйым салынады: 1) тұрғын үй ғимараттары, соның ішінде жаңадан салынған тұрғын үй ғимараттары; 2) ландшафтылық және рекреациялық аймақтар, демалыс орындары, сондай-ақ курорттар, санаторийлер мен демалыс үйлерінің аумақтары; 3) қолданыстағы және ұйымдастырылған бағбандық серіктестіктері мен саяжайлық құрылыс аумақтары, ұжымдық немесе жеке саяжай үйлері мен бақша учаскелері; 4) спорт нысандары, ойын алаңдары, білім беру және балаларды күту мекемелері, жаппай медициналық және профилактикалық денсаулық сақтау нысандары;	1. Қолданыстағы және жоспарланған кәсіпорындардың санитариялық-қорғаныш аймақтарының (СҚА) шекаралары жергілікті халық үшін қолайсыз; сол себепті Бас жоспарда тұрғындарды осы СҚА шекараларынан тыс жерге көшіру көзделген. 2. Кәсіпорындардың санитариялық-қорғаныш аймақтарының (СҚА) шекараларында көгалдандыру жұмыстары жүргізілуде. 2022 жылғы 11 қаңтардағы № ҚР ДСМ-2 тәжірибелік кодексінің (SP) 48-тармағына сәйкес, СҚА шекараларында ғимараттар мен құрылыстарды орналастыруға рұқсат етілмейді.

		5) Азық-түлік ретінде пайдаланылатын ауыл шаруашылығы дақылдарын өсіруге арналған құрылыстар.	
7	**Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы**	1. Қазақстан Республикасының 2021 жылғы 2 қаңтардағы № 400-VI Экологиялық кодексінің және қолданыстағы заңнаманың талаптарын сақтаңыз.. 2. Егер бұл нысан ерекше қорғалатын аумақ шегінде табылса, оның географиялық координаттары нақты көрсетілуі тиіс. 3. Қазақстан Республикасы Экология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2023 жылғы 27 қазандағы «Қазақстан Республикасы Экология, геология және табиғи ресурстар министрінің міндетін атқарушының 2021 жылғы 3 тамыздағы «Қоғамдық тыңдаулар өткізу қағидаларын бекіту туралы» № 286 бұйрығына өзгерістер енгізу туралы» № 294 бұйрығына сәйкес қоғамдық тыңдаулар өткізу жөніндегі талаптарды орындау мақсатында. 4. Аумақтағы қоршаған ортаның жай-күйі туралы (шығарындылар, қалдықтар, табиғи ресурстарға әсер ету) нақты деректерді енгізу. 5. Стратегиялық экологиялық бағалау нәтижелері аймақтық даму жоспарларымен және елді мекендердің бас жоспарларымен сәйкес келуі тиіс.	1. Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің талаптары орындалды. 2. Маңғыстау облыстық орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі аумақтық инспекциясының 2024 жылғы 20 мамырдағы № 03-10/ЗТ-Н-18/364 хатына сәйкес, Форт-Шевченко қаласы мен Баутино ауылының маңында мемлекеттік орман қорының жерлері немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар орналаспаған. 3. Қоғамдық тыңдаулар Қазақстан Республикасының Экологиялық кодексінің 60-бабына және қоғамдық тыңдауларды өткізу қағидаларына сәйкес өткізіледі. 4. СЭБ есебі қоршаған ортаға қатысты барлық аспектілерді бағалауды қамтиды. 5. Стратегиялық экологиялық бағалау (СЭБ) туралы есеп «Түпқараған ауданының жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесінің

			тапсырысымен және «Урбостиль» ЖШС-нің әзірлеуімен жүзеге асырылған «Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасы аясында дайындалды.

15. Қоғамдық тыңдауға қатысушылардың қарастырылып отырған құжаттар мен жасалған таныстырылымдардың сапасына (атап айтқанда, олардың толықтығы мен түсініктілігіне) қатысты пікірлері және оларды жетілдіру жөніндегі ұсыныстары:
Жоба жақсы дайындалған; таныстырылымға арналған материалдар толық әрі түсінікті ұсынылған.

16. Қоғамдық тыңдаулардың хаттамаларына Қазақстан Республикасының Әкімшілік рәсімдік кодексіне сәйкес сот немесе сотқа дейінгі тәртіппен шағым жасалуы мүмкін.

17. Қоғамдық тыңдаулардың төрағасы:
Даңшабаев А. – Форт-Шевченко қаласының әкімдігі
29 қыркүйек 2026ж.

18. Қоғамдық тыңдаулардың хатшысы:
Айменова Г.К. – эколог «Кан Л.В.»
29 қыркүйек 2026ж.

Протокол общественных слушаний в форме открытого собрания СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка»

1. Наименование местного исполнительного органа административно-территориальной единицы (областей, городов республиканского значения, столицы, районов, городов областного и районного значения) или аппарата акима соответствующей административно-территориальной единицы (сел, поселков, сельских округов), на территории которого осуществляется деятельность, или на территорию которого будет оказано влияние:
ГУ «Управление природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области»
ГУ "Аппарат акима города Форт-Шевченко"

2. Предмет общественных слушаний:
Отчет по СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка»

3. Наименование уполномоченного органа в области охраны окружающей среды или местного исполнительного органа области, городов республиканского значения, столицы, в адрес которого направлены материалы, выносимые на общественные слушания:
РГП на ПХВ «Информационно-аналитический центр охраны окружающей среды МЭГПРРК.

4. Местонахождение намечаемой деятельности:
Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко.

5. Наименование всех административно-территориальных единиц, затронутых возможным воздействием намечаемой деятельности:
Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко.

6. Реквизиты и контактные данные Инициатора:
ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» БИН 160640008137, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Онгалбайулы,2, E-mail: tupkaragan.zher@mail.ru.
Руководитель Махмут Керім Ғалымұлы

7. Реквизиты и контактные данные составителей отчетов о возможных воздействиях, или внешних привлеченных экспертов по подготовке отчетов по стратегической экологической оценке, или разработчиков документации объектов государственной экологической экспертизы.
ИП «Кан Л.В.»
ИИН 600 417 402 005
г.Алматы, ул. Кабанбай батыра 139 помещение 58.

тел.: 8-727-2-92-10-01, almatydorproect@mail.ru

8. Дата, время, место проведения общественных слушаний (дата(-ы) и время открытого собрания общественных слушаний):
28 сентября 2026 г. в 15:00.
Место проведения Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53

9. Копия письма-запроса от Инициатора и копия письма-ответа местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), о согласовании условий проведения общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний (Приложение 1).

10. Регистрационный лист участников общественных слушаний прилагается к настоящему протоколу общественных слушаний (Приложение 2).

11. Информация о проведении общественных слушаний распространена на казахском и русском языках следующими способами:
1) на Национальном банке данных о состоянии окружающей среды Республики Казахстан https://ndbecology.gov.kz. от 17.08.2026г.;
2) на официальном интернет-ресурсе МИО (областей, городов республиканского значения, столицы) или официальном интернет-ресурсе государственного органа-разработчика:
https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru от 26.08.2026г.;
3) в средствах массовой информации, в том числе, не менее чем в одной газете, и посредством не менее чем одного теле- или радиоканала распространяемых на территории соответствующих административно-территориальных единиц (областей, городов республиканского значения, столицы), полностью или частично расположенных в пределах затрагиваемой территории, не позднее чем за двадцать рабочих дней до даты начала проведения общественных слушаний:
в газете «Ақкетік арайы» №33 (1360) от 25.08.2026г. на казахском и русском языках (Приложение 3).
на радио «Той думан» 105 FM от 24.08.2026г. (Приложение 4).
4) на досках объявлений Аппарата акима г.Форт-Шевченко.

12. Решения участников общественных слушаний:
1) О выборе секретаря общественного слушания - Айменовой Г.К.
«За» 33 чел., «против» - нет, «воздержались» - нет.
2) Об утверждении регламента
«За»33 чел., «против» - нет, «воздержались» - нет.

13. Сведения о всех заслушанных докладах:

1) Доклад главного архитектора проекта ТОО «Урбостиль» - Текенова Н.
Тема: «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» - стр. 15, слайдов 28.
2) Доклад начальника экологической группы ИП "Кан Л.В." – Айменова Г.К.
Тема: Отчет по СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» - стр.26, слайдов 1, таблиц 1.
Текст доклада по документам выносимым на общественные слушания, прилагаются к настоящему протоколу общественных слушаний (Приложение 5,6)

14. Сводная таблица, которая является неотъемлемой частью протокола общественных слушаний и содержит замечания и предложения заинтересованных государственных органов и общественности, представленные в письменной форме в соответствии с пунктом 18 настоящих Правил или озвученные в ходе проведения общественных слушаний; ответы и комментарии Инициатора по каждому замечанию и предложению. Замечания и предложения, явно не имеющие связи с предметом общественных слушаний, вносятся в таблицу с отметкой «не имеют отношения к предмету общественных слушаний».

Сводная таблица замечаний и предложений, полученных до и во время проведения общественных слушаний

№	Замечания и предложения участников (фамилия, имя и отчество (при наличии) участника, должность, наименование представляемой организации)	Ответы на замечания и предложения (фамилия, имя и отчество (при наличии) отвечающего, должность, наименование представляемой организации)	Примечание (снятое замечание или предложение, «не имеет отношения к предмету общественных слушаний»
1	**Местный житель Ақыбаев А.:** Халық атынан сұрақ - әскери частьке көтерілген жерде қоқыс тасталған жерде полигон бар ма, соны не істейді анықтап берсеңіздер?	**Даңшабаев А. – қ.Форт-Шевченко әкімі:** Ол бұрынғы полигон – карьерлер жерлері, қазір онда рекультивация жұмыстары жасалып жатыр. Ол жерде полигон болмайды. Полигон ҚҚ Форт-Шевченко қаласынан 4,5 шақырым жерде орналасты. СҚА – 1000м құрайды	Замечание снято
2	**Местный житель Берішбайұлы Балғабай:** Каспий жағалауына демалыс орындар салынады ия, енді 2050жылы халық саны 30 мыңнан асса,	**Текенова Н.А. – Гл.архитектор ТОО Урбостиль:** Стадион бас жоспарда қарастырылмаған, ұсынысты қабылдадық, бас жобаға кіргізіп орнын анықтайық. Крытый жасау керек па?	Замечание снято

	бир стадион керек шығар, стадион генпланда қарастырылған ба?		
3	**Местный житель Берішбайұлы Балғабай:** Заманауи стадион жасасаңыздар, беговой дорожкасымен?	**Текенова Н.А. – Гл.архитектор ТОО Уробостиль:** Онда оны қарастырайық, орналасу жерін анықтап заманауи жасайық	Замечание снято
4	**Местный житель Тұрмұқанбетов Ж.:** ИЖС учаскелерін жанына дүкендер қарастырса бола ма?	**Текенова Н.А. – Гл.архитектор ТОО Уробостиль:** Выборочно можно по центральной улице.	Замечание снято
5	**Нач. Управления СЭК Тупкараганского района Бегендік Нұркен:** Где находится сибиреязвенное захоронение, попадают ли СЗЗ их в жилую зону?	**Текенова Н.А. – Гл.архитектор ТОО Уробостиль:** Сибиреязвенные захоронение находится юго-восточной стороны в пределах г.Форт-Шевченко в радиусе 1000 м СЗЗ отсутствуют жилые зоны.	Замечание снято

Замечания и предложения заинтересованных государственных органов:

№	Заинтересованный государственный орган	Замечания и предложения	Ответы на замечания и предложения (Ф.И.О отвечающего, должность, наименование представляемой организации)
1	**Министерство промышленности и строительства Республики Казахстан**	Замечаний и предложений не имеет	
2	**Министерство энергетики Республики Казахстан**	Замечаний и предложений не имеет	
3	**Министерства культуры и информации Республики Казахстан**	Не представлено	
4	**Министерство водных ресурсов и ирригации Республики Казахстан**	1. В соответствии с требованиями статьи 9 Закона Республики Казахстан «Об архитектуре,градостроительстве и строительной деятельности в Республике Казахстан» № 242 от 16 июля 2001 г. об экологической безопасности и охране окружающей среды,	**Айменова Г.К. – эколог ИП «Кан Л.В.»:** 1. Соблюден режим водоохр.зоны и полосы Каспийского моря. Согласно постановлению №130 от 24.08.2023 г. акимата Мангистауской области «Об установлении

		генеральные планы населенных пунктов, детальные проектные документы и другая градостроительная документация должны содержать информацию о водоохранных зонах и полосах поверхностных водоемов, особо охраняемых природных территориях, существующих на планируемых территориях, с указанием наличия проектов, согласованных с соответствующими уполномоченными органами в порядке, установленном законодательством Республики Казахстан. 2. Необходимо строго соблюдать требования к хозяйственной деятельности в поверхностных водных объектах, зонах охраны водных ресурсов и водных поясах, изложенные в статье 86 Водного кодекса Республики Казахстан № 178 VIII от 9 апреля 2025 года (далее – Кодекс). Поскольку Каспийское море включено в перечень водных объектов особого государственного значения, сообщается, что необходимо учитывать требования статьи 82 Кодекса.	водоохранных зон и полос водных объектов Мангистауской области и режима их хозяйственного использования» ширина водоохраной зоны на побережье Каспийского моря по территории г. Форт-Шевченко принимается 500 метров, ширина водоохранной полосы составляет 35 метров. Согласно письма РГУ «Мангистауская областная территориальная инспекция лесного хозяйства и животного мира» № 03-10/ЗТ-Н-18/364 от 20.05.2024 в близи города Форт-Шевченко и с.Баутино не расположены земли государственного лесного фонда и особо охраняемых природных территории. 2. Проектные решения Генплана строго учитывают режим водоохранных зон и прибрежных защитных полос. 3.Забор воды произ-

		3. Для защиты подземных вод в этом районе приоритет следует отдавать мерам защиты в соответствии со статьей 92 Кодекса.	водится из скважин Кетыкского месторождения подземных вод насосами перекачивающих станций. Соблюдены ЗСО источников водоснабжения.
5	**Департамент экологии Мангистауской области**	1. Необходимо привлечь недропользователей для озеленения вокруг территории город Форт-Шевченко согласно Приказу и.о. Министра здравоохранения Республики Казахстан от 11 января 2022 года № КР ДСМ-2. (Об утверждении Санитарных правил"Санитарно-эпидемиологические требования к санитарно-защитным зонам объектов, являющихся объектами воздействия на среду обитания и здоровье человека"). 2. Соблюдая требования Экологического Кодекса Республики Казахстан необходимо внедрить систему разделения мусорных контейнеров для ТБО в закрытом виде. 3. Предусмотреть по мере возможности обеспечение специализированных компаний местом накопления для сортировки строительных отходов город Форт-Шевченко. 4. Согласно п.4 ст. 358 Экологического Кодекса РК субъекты предпринимательства, осуществляющие деятельность по транспортировке коммунальных отходов, при оказании соответствующих услуг должны соблюдать	1. Озеленение СЗЗ существующих и проектируемых предприятий вокруг территории г.Форт-Шевченко должен проводиться с привлечением недропользователей. 2. Генпланом на расчетный срок предусматривается установка мусорных контейнеров для раздельного сбора отходов (V=1,1 м³) – 106 шт. при ежедневном вывозе ТБО. 3. Местный акимат учтет и по мере возможности обеспечит специализированных компаний местом накопления для сортировки строительных отходов город Форт-Шевченко 4. ТОО «Каспий коммуналдык кызметі» занимается сбором, вывозом, складированием и утилизацией твердых бытовых отходов (ТБО) в городе Форт-Шевченко, а также в поселках Баутино

		следующие требования: 1) использовать специально оборудованные транспортные средства, предназначенные для транспортировки коммунальных отходов; 2) оборудовать транспортные средства, указанные в подпункте 1) настоящего пункта, спутниковыми навигационными системами, подключенными к информационной системе "Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов Республики Казахстан", и поддерживать эти системы постоянно в рабочем состоянии; 3) заключать договоры с собственниками коммунальных отходов по типовой форме, установленной правилами управления коммунальными отходами; 4) соблюдать требования действующего законодательства Республики Казахстан.	и Аташ. Предприятие имеет на балансе полигон для захоронения ТБО. Имеют транспортные средства, предназначенные для транспортировки коммунальных отходов. Установят спутниковыми навигационными системами, подключенными к информационной системе "Национальный банк данных о состоянии окружающей среды и природных ресурсов Республики Казахстан".
		5. Необходимо предусмотреть очистку карьерных отвалов, образовавших от карьеров вблизи город Форт-Шевченко.	5. На расчетный срок генплана предусмотрены мероприятия по очистке карьерных отвалов, образовавших от карьеров вблизи город Форт-Шевченко.
		6. С целью снижения распространения пыли, поднимающейся с территории солончаков, необходимо предусмотреть создание защитных зеленых насаждений по их периметру. Для этих целей рекомендуется высаживать устойчивые к засолению и засушливым условиям виды растений, адаптированные к местным природно-	6.Генпланом предусматривается парковая зона с озеленением вокруг территории солончаков - северного Сора – 34,16 га; парковая зона с озеленением вокруг южного Сора – 36,53 га.

		климатическим условиям, такие как саксаул и чингил. Зеленые насаждения не только способствуют уменьшению процессов пыления, но и улучшают экологическое состояние территории, а также снижают риск ветровой эрозии почв.	
6	**Департамент санитарно-эпидемиологического контроля Мангистауской области**	1. В соответствии с СП «Санитарно-эпидемиологические требования к санитарно-защитным зонам объектов, являющихся объектами воздействия на среду обитания и здоровье человека», утвержденными приказом Исполняющего обязанности Министра здравоохранения Республики Казахстан № ҚР ДСМ-2 от 11 января 2022 года, в целях обеспечения безопасности населения вокруг объектов (источников), оказывающих воздействие на среду обитания и здоровье человека, должна быть создана санитарно-защитная зона (далее – СЗЗ). 2. В соответствии с пунктом 48 СП № ҚР ДСМ-2 от 11 января 2022 года не разрешается размещать в пределах границ СЗЗ следующие здания и сооружения: 1) жилые здания, в том числе вновь построенные жилые здания; 2) ландшафтные и рекреационные зоны, зоны отдыха, территории курортов, санаториев и домов отдыха; 3) территории существующих и организованных садоводческих товариществ и дачных построек, коллективных или индивидуальных дачных домиков и садовых участков;	1. Границы СЗЗ существующих и проектируемых предприятий являются не благоприятными для населения, в связи с чем, Генпланом предусматривается расселение населения с границ СЗЗ. 2. Границы СЗЗ предприятий озеленяют. Здания и сооружения в соответствии с пунктом 48 СП № ҚР ДСМ-2 от 11 января 2022 года не размещаются в пределах границ СЗЗ.

		4) спортивные сооружения, игровые площадки, образовательные и детские организации, массовые медицинские и профилактические организации здравоохранения; 5) сооружения для выращивания сельскохозяйственных культур, используемых в качестве пищевых продуктов.	
7	**Управление природных ресурсов регулирования природопользования Мангистауской области**	1. Соблюдать требования Экологического кодекса Республики Казахстан № 400-VI от 2 января 2021 года и действующего законодательства. 2. Географические координаты этого объекта должны быть четко указаны, если он обнаружен в особо охраняемой зоне. 3. Соблюдая требования провести общественные слушания согласно Приказа и.о. Министра экологии и природных ресурсов Республики Казахстан от 27 октября 2023 года № 294 «О внесении изменения в приказ исполняющего обязанности Министра экологии, геологии и природных ресурсов Республики Казахстан от 3 августа 2021 года № 286 "Об утверждении Правил проведения общественных слушаний". 4. Внесение точных данных об	1. Соблюдены требования ЭК РК. 2. Согласно письма РГУ «Мангистауская областная территориальная инспекция лесного хозяйства и животного мира» № 03-10/ЗТ-Н-18/364 от 20.05.2024 в близи города Форт-Шевченко и с.Баутино не расположены земли государственного лесного фонда и особо охраняемых природных территории. 3. Общественные слушания проводятся согласно ст.60 ЭК РК и правил проведения общественных слушаний. 4. Отчет СЭО содержит

		экологической ситуации на территории (выбросы, отходы, воздействие на природные ресурсы). 5. Результаты стратегических экологических оценок должны соответствовать планам регионального развития и генеральным планам населенных пунктов.	оценку по всем аспектам окружающей среды. 5. Отчет по СЭО подготовлен в рамках «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» разработан по заданию ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» и ТОО «Урбостиль».

15. Мнение участников общественных слушаний о качестве рассматриваемых документов и заслушанных докладов на предмет полноты и доступности их понимания, рекомендации по их улучшению:
Проект подготовлен хорошо, раздаточные презентационные материалы в полном объеме и изложены доступно

16. Обжалование протокола общественных слушаний возможно в судебном и досудебном порядке согласно Административному процедурно-процессуальному кодексу Республики Казахстан.

17. Председатель общественных слушаний:
Даншабаев А. – Акимат г.Форт-Шевченко

29 сентября 2026г.

18. Секретарь общественных слушаний:
Айменова Г.К. – эколог ИП «Кан Л.В.»

29 сентября 2026г.

Приложение 3.1.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-запроса от инициатора общественных слушаний на проведение общественных слушаний в местные исполнительные органы административно-территориальных единиц (района, города)

исходящий номер: 26471747001, Дата: 17.08.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

Информируем Вас о: Проведение стратегической экологической оценки (в том числе сопровождаемой оценкой трансграничных воздействий)

(наименование в соответствии с пунктом 12 настоящих Правил)

Будет осуществляться на следующей территории: Мангистауская область, Тупкараганский район, Баутинская п.а., п.Баутино

(территория воздействия, географические координаты участка)

Предоставляем перечень административно-территориальных единиц, на территорию которых может быть оказано воздействие, и на территории которых будут проведены общественные слушания: Место проведение общественного слушания планируется в г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53 для населения п.Баутино и Аташ , так как находится на расстоянии 4 км

Предмет общественных слушаний: «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка»

(тема, название общественных слушаний, предмет общественных слушаний в обязательном случае должен содержать точное наименование, место осуществления, срок намечаемой деятельности и наименование инициатора намечаемой деятельности

Просим согласовать нижеуказанные условия проведения общественных слушаний: Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53, 28.09.2026 17:00

(место, дата и время начала проведения общественных слушаний)

Место проведения общественных слушаний в населенном (-ых) пункте (-ах) обосновано их ближайшим расположением к территории намечаемой деятельности (4 км).

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языках будет распространено следующими способами:
"Ақкетік арайы"; "Той думан радиосы" частота 105,0 FM

(наменование газеты, теле- и радиоканала, где будет размещено объявление)

Аппарат акима Тупкараганского района

(расположение мест, специально предназначенных для размещения печатных объявлений (доски объявлений)

Просим также подтвердить наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний.

В соответствии с Экологическим кодексом Республики Казахстан и Правилами проведения общественных слушаний, общественные слушания проводятся под председательством представителя местного исполнительного органа соответствующей административно-территориальной единицы (района, города). Местный исполнительный орган обеспечивает видео- и аудиозапись открытого собрания общественных слушаний. Электронный носитель с видео- и аудиозаписью всего хода открытого собрания общественных слушаний с начала регистрации до закрытия общественных слушаний и подведением итогов слушаний, подлежит приобщению (публикации) к протоколу общественных слушаний.

В соответствии с требованиями законодательства просим обеспечить регистрацию участников общественных слушаний и видео- и аудиозапись общественных слушаний.»
Государственное учреждение ""Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства"" (БИН: 160640008137), +7(701)-991-02-06, kerim.mahmutov@mail.ru, https://www.gov.kz/memleket/entities/akimat-tupkaragan/about/structure/departments/leadership/5866/1?lang=ru

Составитель отчета о возможных воздействиях : ИП "Кан Л.В."

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Приложение 3.
к Правилам проведения
общественных слушаний

Форма письма-ответа инициатору общественных слушаний от местных исполнительных органов административно-территориальных единиц (района, города) на проведение общественных слушаний

исходящий номер: 26301747001, Дата: 18.08.2026

(регистрационные данные письма, исходящий номер, дата)

«В ответ на Ваше письмо (исх. №26301747001, от 17.08.2026 (дата)) о согласовании предлагаемых Вами условий проведения общественных слушаний, сообщаем следующее:
«Согласовываем проведение общественных слушаний по предмету «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка», в предлагаемую Вами 28.09.2026 15:00, Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул.ул. Н.Оңғалбайұлы, 53.(дату, место, время начала проведения общественных слушаний)»

(к причинам несогласования относятся: место проведения не относится к территории административно-территориальных единиц, на которую может быть оказано воздействие в результате осуществления намечаемой деятельности; дата и время проведения выпадает на выходные и/или праздничные дни, нерабочее время. "Поддерживаем, предложенные Вами способы распространения объявления о проведении общественных слушаний". или "Предлагаем дополнить (заменить) следующими способами, для более эффективного информирования общественности").

«Подтверждаем наличие технической возможности организации видеоконференцсвязи в ходе проведения общественных слушаний».
«Перечень заинтересованных государственных органов: 1. 2.»
Государственное учреждение ""Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства"" (БИН: 160640008137), +7(701)-991-02-06, kerim.mahmutov@mail.ru, https://www.gov.kz/memleket/entities/akimat-tupkaragan/about/structure/departments/leadership/5866/1?lang=ru

Составитель отчета о возможных воздействиях: ИП "Кан Л.В."

(фамилия, имя и отчество (при наличии), должность, наименование организации представителем которой является, подпись, контактные данные инициатора общественных слушаний).

Регистрационный лист участников общественных слушаний СЭО по проекту
«ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН ГОРОДА ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ТУПКАРАГАНСКОГО РАЙОНА МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ. КОРРЕКТИРОВКА»
г. Форт-Шевченко

№ п/п	Фамилия, имя, отчество (при его наличии) участника	Категория участника (представитель заинтересованной общественности, общественности, государственного органа, Инициатора)	Контактный номер телефона	Формат участия (очно или посредством конференцсвязи)	Подпись (в случае участия на открытом собрании)
1.	Сарин Берекет Буркуталы	гос орган	87760075400	очно	
2.	Джубайшы А.	гос орган	+77076184129	очно	
3.	Изтурган Асел	гос орган	8708 511 6990	очно	
4.	Ахмет Абай	гос орган	87162927232	очно	
5.	Оразбасар. Сержан	Роб. ДК	8 700 98 16 374	очно	
6.	Жетбергенов. К	гос орган	87026805901	очно	
7.	Берімбайұлы. Ғ		+77781854446	очно	
8.	Ахмедов Ж. с.	Акмол	87025977309	очно	
9.	Махмут К.Ғ.	гос орган	87019916206	очно	

10.	Ордабаев О. С.	Родитель	87054703000	ОСНО	
11.	Дощкобаев А.	АКИМ	87018154007	осно	
12.	Д. Айбергенов		8775914992		
13.	Г. Сисенбаева		87026032891		
14.	Б. Татьманова		87781388658		
15.	Аралбай Б	Аул шаруашылық	87025252976		
16.	Райымбердиев М.		87713768885		
17.	Абасов Н.	Аким СР. Ш.	87075021732		
18.	Ермаков Н.	Аким Р. Ш.	87066095224	осно	
19.	Жандрин Ж	— // —	8702 4174692	— // —	
20.	Бегендик Ж. Ж.	Руководитель СЭС	+7775 0343499		
21.	Тапсемиров		87014787819	кат - м	
22.	Жуматова Ж.		8775881124		
23.	Жумасеитов Б.	ТОО	8775 312 5603		
24.	Турмухамбетов Ж.	ТОО. Project Group Com	87053950362	частота	

25.	Акбаев А		8701817456		
26.	Адильбаева Л	Тупқорған ауд әкім	8775 932 9115	очно	
27.	Мергеева. Г	Тупқорғанский. аудан әкімдігі	87712646627	очно	
28.	Мендалиев Н. А	ТОАА	8701 681 8523	очно	
29.	Оспанова Ф	Тупқан	8777 508 1986	очно.	
30.	Сатаева Н	Тупқан	8702 536 7786	очно	
31.	Нурбайқызы Ж	Тупқан	+7 747 245 0941	очно	
32.	Шапагатов Т.Ж.	ОТИ КЛХЖМ		конференц связь	
33.	Төлепбергенов Қ.О.	Жайык-Каспийская БВИ		конференц связь	
34.	Айменова Г.К.	эколог ИП Кан Л.В.		конференц связь	
35.					
36.					
37.					
38.					
39.					

Ақкетік арайы

1931-2026 95 ЖЫЛ ЖАҢА ЖҰРТШЫЛЫҚ МАҢҒЫСТАУДЫҢ ТҰҢҒЫШ ГАЗЕТІ

СЕЙСЕНБІ
№33 (1360) 25 тамыз 2026 жыл

ГАЗЕТ 1931 ЖЫЛДЫҢ 5 ТАМЫЗЫНАН ШЫҒА БАСТАДЫ

ТҮПҚАРАҒАН АУДАНДЫҚ ҚОҒАМДЫҚ-САЯСИ ГАЗЕТІ

АУДАН ТЫНЫСЫ

АУЫЛ ӘЛЕУЕТІ АРТУДА

АУДАНДА ӨНДІРІСТІК, СПОРТТЫҚ ЖӘНЕ ӘЛЕУМЕТТІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМДЫ ДАМЫТУҒА БАҒЫТТАЛҒАН БІРҚАТАР ЖОБА ЖҰЗЕГЕ АСЫРЫЛУДА. ОБЛЫС ӘКІМІ НҰРДӘУЛЕТ ҚИЛЫБАЙ АУДАНҒА ЖҰМЫС САПАРЫ БАРЫСЫНДА АҚШҰҚЫР ЖӘНЕ САЙЫН ШАПАҒАТОВ АУЫЛДЫҚ ОКРУГТЕРІНДЕГІ НЫСАНДАРДЫ АРАЛАП, ҚҰРЫЛЫС ЖҰМЫСТАРЫНЫҢ БАРЫСЫМЕН ТАНЫСТЫ.

Алдымен облыс әкімі Ақшұқыр ауылында салынып жатқан «Rakhim baby» балалар киімін өндіретін тігін фабрикасының құрылысын көрді.

Жоба іске қосылғаннан кейін кәсіпорын жылына 1 млн. 200 мың дана балалар киімін өндіруге мүмкіндік алады. Фабрикада қосымша 60 жұмыс орны ашылып, кәсіпорындағы жұмысшылардың жалпы саны 140 адамға жетеді.

Жаңа фабриканың құрылысы биыл сәуір айында басталған. Қазіргі уақытта жер учаскесі тегістеліп, құдық қазылды. Ғимараттың қабырғалары қаланып, сылақ жұмыстары жүргізілуде. Келесі кезеңде шатыр жабу жұмыстары атқарылады.

Облыс әкімі жобаның өңірдегі отандық өндірісті дамытудағы және жергілікті тұрғындарды сапалы балалар киімімен қамтамасыз етудегі маңызын атап өтіп, қаржыландыру мәселесін жедел шешу және құрылысты белгіленген мерзімде аяқтау жөнінде жауапты органдарға тапсырма берді.

Сапар барысында Нұрдәулет Қилыбай Сайын Шапағатов ауылдық округінде салынып жатқан «Дарабоз» спорт кешенінің құрылысымен де танысты.

Жеке инвестиция есебінен жүзеге асырылып жатқан жоба 0,44 гектар аумақта орналасқан. Жаңа спорт кешені 140 балаға арналған. Нысан пайдалануға берілгеннен кейін мұнда 20 жаңа жұмыс орны ашылады.

Спорт кешенінің негізгі мақсаты – ауыл балалары мен жастарының спортпен тұрақты айналысуына жағдай жасау және оларды түрлі спорт секцияларымен қамту.

Сонымен қатар облыс әкімі Сайын Шапағатов ауылдық округінде салынып жатқан өрт сөндіру пунктінің құрылыс барысын көрді.

Жобаны «СпецавтоматикаСервисГруп» ЖШС жүзеге асыруда. Жаңа нысан ауылдық округ аумағында төтенше жағдайлардың алдын алу және өрт қауіпсіздігін қамтамасыз ету жүйесін күшейтуге мүмкіндік береді. Бұл ретте өртке жедел әрекет ету уақытын қысқарту және тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз ету негізгі міндеттердің бірі.

Нысандардың құрылыс барысымен танысқан облыс әкімі жобалардың ауданның әлеуметтік-экономикалық дамуы үшін маңызын атап өтті.

– Бұл жобалардың әрқайсысының өзіндік маңызы бар. Балалар киімін өндіретін фабрика жергілікті өндірісті дамытуға және жаңа жұмыс орындарын ашуға мүмкіндік береді. Ал спорт кешені балалар мен жастардың спортпен айналысуына қолайлы жағдай қалыптастырады. Өрт сөндіру пункті тұрғындардың қауіпсіздігін қамтамасыз етуге бағытталған. Сондықтан барлық нысанның құрылысын сапалы жүргізіп, белгіленген мерзімде пайдалануға беру қажет. Туындаған мәселелерді жедел шешіп, жобалардың іске асырылуын тұрақты бақылауда ұстау керек, – деді Нұрдәулет Қилыбай.

Нысандарды аралау қорытындысы бойынша облыс әкімі жауапты мемлекеттік органдарға жобалардың белгіленген мерзімде аяқталуын қамтамасыз етуді, құрылыс сапасына бақылауды күшейтуді және туындаған мәселелерді жедел шешуді тапсырды.

Аталған жобалардың іске асырылуы Түпқараған ауданында жаңа жұмыс орындарын ашуға, отандық өндірісті кеңейтуге, балалар мен жастардың спортпен айналысуына қолайлы жағдай жасауға және ауылдық елді мекендердің қауіпсіздік инфрақұрылымын нығайтуға мүмкіндік береді.

ӨЗ ТІЛШІМІЗ.

ОСЫ ЖЕКСЕНБІДЕ ҚАЗАҚСТАНДА ҚҰРЫЛТАЙ ДЕПУТАТТАРЫНЫҢ АЛҒАШҚЫ САЙЛАУЫ ӨТТІ. ЖАҢА КОНСТИТУЦИЯҒА СӘЙКЕС ЗАҢ ШЫҒАРУШЫ ОРГАН 145 ДЕПУТАТТАН ҚҰРАЛАДЫ. ЖАҢА ОРГАННЫҢ «ҚҰРЫЛТАЙ» АТАЛУЫ ДА КЕЗДЕЙСОҚТЫҚ ЕМЕС. БҰЛ АТАУ ҚАЗАҚ МЕМЛЕКЕТТІЛІГІНІҢ ТАРИХИ ТАМЫРЫНА БОЙЛАП, ХАЛҚЫМЫЗДЫҢ САЯСИ ДӘСТҮРЛЕРІМЕН САБАҚТАСТЫҚТЫ АҢҒАРТАДЫ. ТАРИХТА ҚҰРЫЛТАЙЛАР ЕЛ ӨМІРІНДЕГІ МАҢЫЗДЫ МӘСЕЛЕЛЕР ТАЛҚЫЛАНАТЫН, БИЛІКТІҢ ТАҒДЫРЫ МЕН МЕМЛЕКЕТТІҢ БОЛАШАҒЫНА ҚАТЫСТЫ ШЕШІМДЕР ҚАБЫЛДАНАТЫН АЛҚАЛЫ ЖИЫН РЕТІНДЕ БЕЛГІЛІ. МЕМЛЕКЕТ БАСШЫСЫ ҚАСЫМ-ЖОМАРТ ТОҚАЕВ ТА ЖАҢА ПАРЛАМЕНТТІҢ АТАУЫН ҰСЫНҒАНДА ОНЫҢ ТАРИХИ МӘНІНЕ ЕРЕКШЕ НАЗАР АУДАРҒАНЫ БЕЛГІЛІ.

ҚҰРЫЛТАЙ – ел болашағына ортақ жауапкершілік

Президентіміз Қасым-Жомарт «Құрылтай – халқымыздың тарихи жадында сақталған, ел тағдыры талқыланатын, маңызды шешімдер қабылданатын алқалы жиынның атауы. Жаңа Құрылтай қоғам мен билік арасындағы тиімді диалогтің, елдің өзекті мәселелерін ашық талқылаудың және халықтың пікірін мемлекеттік шешімдерге жеткізудің маңызды алаңына айналуы тиіс» деп жаңа Парламенттің қандай болуы керегін көрсетті. Осы ретте бір палаталы жүйеге көшу тек атау ауыстыру немесе құрылымдық өзгеріс жасау емес, бірінші кезекте оның заң шығару үдерісін оңтайландыруға бағытталған шара.

23 тамызда өткен Құрылтай сайлауы – қоғам өміріндегі маңызды саяси оқиғалардың бірі. Бұл – әрбір азаматтың өз таңдауын жасап, қоғамдық өмірге белсенді қатысуына мүмкіндік беретін маңызды кезең. Құрылтай қоғамдағы түрлі көзқарастарды тоғыстырып, елдің дамуына қатысты өзекті мәселелерді талқылауға арналған маңызды алаң болып табылады. Мұнда көтерілген ұсыныстар мен бастамалар қоғамның сұранысын ескеруге және ортақ мақсаттарға қол жеткізуге бағытталады.

Елдің дамуы тек мемлекеттік бастамаларға ғана емес, азаматтардың белсенділігіне де байланысты. Қоғамға бейжай қарамай, өз таңдауын жасау – әр азаматтың жауапкершілігі.

Түпқараған ауданы бойынша Құрылтай сайлауында дауыс беру таңғы сағат 07:00-де басталды. Сайлау учаскелеріндегі дауыс беру рәсімі Қазақстан Республикасының Мемлекеттік гимнмен ашылды.

Ауданда барлығы 17 сайлау учаскесі бойынша дауыс беру құқығына ие 26 698 сайлаушы тіркелген.

Биыл аудан бойынша 3 жаңа сайлау учаскесі ашылды. Оның ішінде Форт-Шевченко қаласындағы №280 сайлау учаскесі Форт-Шевченко мектеп-лицейінде, Ақшұқыр ауылындағы №281 сайлау учаскесі Ақшұқыр мектеп-гимназиясында орналасқан. Ал Сайын Шапағатов ауылдық округіндегі №282 сайлау учаскесі ауылдық округтің мәдениет үйінде жұмыс істеді.

Сонымен қатар, №227 сайлау учаскесінің орталығы Е. Өмірбаев атындағы жалпы білім беретін мектебінен Мұрын жырау Сеңгірбекұлы атындағы өнер мектебіне ауыстырылды.

Барлық сайлау учаскелерінде дауыс беруге қажетті жағдай жасалып, тиісті ұйымдастыру жұмыстары жүргізілді. Аудан тұрғындары өздеріне бекітілген сайлау учаскесіне барып, азаматтық таңдауын жасады.

Сайлау – әр азаматтың ел болашағына деген жауапкершілігін білдіретін маңызды қоғамдық шара. Осы ретте тұрғындардың белсенді қатысуы – ел дамуына деген ортақ мүдденің көрінісі.

Қоғам белсендісі, дзюдо күресінен жоғары санатты, бірінші биліктілік санатындағы жаттықтырушы, ұлттық дәрежедегі төреші, жағажай самбодан Қазақстан чемпионы әрі әмбебап жекпе-жектен Әлем кубогінің қола жүлдегері Төрекен Қобланов Құрылтай сайлауында азаматтық ұстанымын білдіріп, Түпқараған ауданы, Сайын Шапағатов ауылында №232/1 сайлау учаскесінде өз таңдауын жасады.

Спортшы ел өміріндегі маңызды саяси науқанға қатысу әр азаматтың мемлекет болашағына деген жауапкершілігін көрсететінін атап өтті. Оның айтуынша, дауыс беру арқылы әр адам өз таңдауын білдіріп қана қоймай, ел дамуының алдағы бағытына да өз үлесін қоса алады.

«Сайлауға қатысып, өз таңдауымды жасау азаматтық міндетім деп білемін. Құрылтай сайлауында дауыс беру арқылы елдің болашағына қатысты маңызды мәселелер бойынша өз ұстанымымызды білдіреміз. Бұл – тек бүгінгі күннің емес, ертеңгі ұрпақтың тағдырына қатысты таңдау. Сондықтан әр азамат дауысын елдің тұрақты дамуына, халықтың әл-ауқатын арттыруға және жастарға жаңа мүмкіндіктер ашуға бағытталған бастамаларды қолдауға бергені дұрыс деп ойлаймын», – деді Қобланов.

Спорт саласының өкілі ел болашағын айқындайтын кезеңде жауапкершілік маңызды екенін айтты.«Бүгінгі таңдауымыз – өзіміздің болашағымызды айқындауымыз. Еліміздің дамуы үшін әр адам дауыс беріп, таңдау жасауға жауапкершілікпен қарауы маңызды», – деді ол.

Ақшұқыр ауылының мәдениет үйі жанындағы Халықтық ұжым «Асыл әжелер» ансамблінің мүшелері №232 сайлау учаскесіне бірге келіп, азаматтық белсенділіктерін танытты.

Өнерлі әжелер сайлау учаскесіне ән айтып, көтеріңкі көңіл-күй сыйлады.

– Бүгінгі маңызды күнге бірге келіп, өз таңдауымызды жасадық. Ел аман, жұрт тыныш болып, ұрпағымыздың болашағы жарқын болсын деген тілегіміз бар. Әр азамат өз таңдауын жасауға атсалысқаны дұрыс, – деді ансамбль мүшелері.

Түпқараған ауданының Құрметті азаматы, Баутин ауылының тұрғыны, ардагер ұстаз Гүлсім Рамашева да маңызды саяси науқаннан тыс қалмады. Ардагер ұстаздың айтуынша, әр азамат ел болашағына қатысты маңызды сәтте өз жауапкершілігін сезініп, азаматтық таңдауын жасауы қажет.

– Бүгін біздер үшін маңызды күн. Ерекше сайлау өтуде, бұл еліміздің болашағын айқындайды. Жаңа Қазақстан деп жатырмыз, бұл келешек ұрпақ үшін таңдау жолымыз. Осылардың жолы ашық болсын, жарқын, сәулетті елде өздерінің армандары орындалатын, және сол елдің бір кірпіші болып қаланатын жастары болса екен ұрпағымыз, – деп сол мақсатпен барып өз таңдауымызды жасадық. Халық та барып жатыр таңдауларын жасап. Бұл – әділетті іс деп есептеймін. Қазақстанның болашағын халықтың өзінің таңдауы. Жоғары нәтижеге дамуымызға жағдай жасалып жатыр деп есептеймін. Менің-ше, әр тұрғын мұндай жауапты кезде бейжайлық танытпауы тиіс. Бүгін балаларым мен немерелерімнің болашағы үшін дауыс бердім. Бастысы, елімізде тыныштық, соның құнын білуіміз тиіс. Сол үшін ойланып, салап, өлшеп, екшеп, ел болашағы үшін таңдау жасадым. Барша қазақстандықтардың амандығына тілектестігімді білдіремін, – дейді Г. Рамашева.

Құрылтай сайлауы күні Түпқараған ауданындағы бірқатар сайлау учаскелерінде азық-түлік жәрмеңкелері мен ұлттық спорт ойындары ұйымдастырылды.

Тұрғындарға қолайлы жағдай жасау мақсатында азық-түлік жәрмеңкесінде жергілікті азық-түлік өнімдері ұсынылып, сайлау мерекелік көңіл-күймен өтті. Тұрғындар өз таңдауларын жасап қана қоймай, жәрмеңкеге қатысып, күнделікті тұтынатын өнімдерін қолжетімді бағамен сатып алу мүмкіндігіне ие болды.

Аудан тұрғындары алғашқы Құрылтай сайлауына қатысып белсенділік танытты. Ауданға қарасты ірі мұнай компанияларының вахталық әдіспен жұмыс жасайтын күндізгі бөлім қызметкерлері де саяси науханға қатысып өздерінің сайлау құқығына ие болды.

Құрылтай сайлауының «Еуразиялық интеграция институты» жүргізген exit poll нәтижесі бойынша: «Әділет» партиясы – 71,8 %, «ЖСДП» партиясы – 5,2%, «Байтақ» партиясы – 1 %, «ҚХП» партиясы – 3%, «Ауыл» партиясы – 6,4%, «Ақ жол» партиясы – 5,1%, «Respublica» партиясы – 5,4%, «Бәріне қарсымын» –2,1%.

Алдын ала мәлімет бойынша Құрылтай құрамына бес партия өтеді: бірінші орында – «Әділет», екінші орында – «Ауыл», одан кейін «Respublica», «ЖСДП» және «Ақ жол» партиялары тұр. Экзитполл нәтижесіне сәйкес, олардың барлығы 5%-дық межеден асты.

Құрылтайдың болашақтағы беделі оның атауымен немесе құрылымымен емес, қабылдайтын заңдарының сапасымен өлшенеді. Заң – қоғамның күнделікті өміріне әсер ететін құжат. Сондықтан жаңа депутаттардан тек саяси белсенділік емес, кәсіби біліктілік, құқықтық сауат және қоғамдық жауапкершілік талап етіледі.

Құрылтай ел мен билік арасындағы сенімді диалогтің берік көпіріне айналған жағдайда ғана саяси реформаның түпкі мақсаты орындалады. Ең бастысы, жаңа саяси институт халықтың мүддесіне қызмет етіп, заң үстемдігін нығайтуға және елдің ұзақ мерзімді дамуына жол ашуы тиіс. Өйткені Құрылтайдың болашағы оның қабырғасында қабылданатын шешімдермен ғана емес, сол шешімдердің қоғам өміріне әкелетін нақты өзгерістерімен өлшенеді.

Жадыра ЖОЛДАСОВА.

АҚКЕТІКТІҢ АДАМДАРЫ

КЕЙБІР АДАМДАРДЫҢ ҒҰМЫРЫ ҰЗАҚ БОЛМАУЫ МҮМКІН. БІРАҚ ОЛАРДЫҢ ЕЛГЕ СІҢІРГЕН ЕҢБЕГІ, АДАМҒА ЖАСАҒАН ЖАҚСЫЛЫҒЫ, КЕЙІНГІ ҰРПАҚҚА ҚАЛДЫРҒАН ТӘРБИЕСІ ЖЫЛДАР ӨТКЕН САЙЫН КӨМЕСКІЛЕНБЕЙДІ. КЕРІСІНШЕ, УАҚЫТ АЛЫСТАҒАН САЙЫН ҚАДІРІ АРТА ТҮСЕДІ. НӘДІРҚОЖА БҰХАРБАЙҰЛЫНЫҢ ӨМІР ЖОЛЫНА ҮҢІЛГЕН САЙЫН ОСЫНДАЙ ОЙҒА КЕЛЕСІҢ.

«Ол бір жөні түзу, жолы бөлек адам еді...»

1956 жылы 6 сәуірде Маңғыстаудың мақтанышы, арайлы Ақкетік қаласында, Түпқараған ауданында көпбалалы отбасында дүниеге келген Нәдірқожа Бұхарбайұлы бала күнінен еңбекті, тәртіпті және спортты жанына серік етті. 1974 жылы орта мектепті тәмамдаған соң, жүрек қалауымен спорт жолына бет бұрды. Бұл таңдау оның кейінгі өмірінің өзегіне айналды.

Оның еңбек жолы спорт мектебіндегі жаттықтырушылық қызметтен басталды. Өзі де волейболдан түрлі жарыстарға қатысып, жүлделі орындарға ие болды. Алайда Нәдірқожа аға үшін спорттағы жеңістің өзінен шәкірт тәрбиесі маңыздырақ еді. Ол жасөспірімдерге доп ұстаудың, алаңда ойнаудың әдісін ғана үйреткен жоқ. Жеңіске ұмтылуды, жеңіліске сабыр етуді, командаға адал болуды, тәртіпті сақтауды үйретті. Өйткені ол спортты жай ғана ойын емес, азамат тәрбиелейтін өмір мектебі деп түсінді. Жастарға «Еліне қызмет ететін нағыз азамат болыңдар» деген мазмұндағы ақылын айтып, олардың бойына жауапкершілік пен елжандылықты сіңіруге тырысты.

Кейін Нәдірқожа Бұхарбайұлы дене шынықтыру пәнінің мұғалімі болып, мектеп қабырғасында талай шәкіртке ұстаздық етті. Сабақ үстінде тәртіпті талап ететін, ал сабақтан тыс уақытта шәкіртіне әкедей қамқор, ағадай ақылшы бола білді. Оның түсінігіндегі жігіттің мықтылығы тек күшінде емес, елге, отбасына жауап бере алатын азаматтығында еді.

Нәдірқожа ағаның еңбек жолы мектеппен ғана шектелген жоқ. Ол әкімшілік саласында, экономика және қаржы бөлімінде, білім бөлімінде, «Дарын» мектебінде де қызмет атқарды. Қай жерде жүрсе де ісіне тиянақтылығымен, адалдығымен, жауапкершілігімен ерекшеленді. Қызмет атауы өзгергенімен, оның адамдық ұстанымы өзгерген жоқ.

Осы ағамыздың өмір жолын зерттеп, артында қалған ізін түгендеп жүргенімде, жақында ғана газетіміздің кейіпкері болған Гүлнар Сарықызына хабарластым.

Әдеттегідей аудан халқының амандығын, елдегі жаңалықтарды сұрап, жөн-жосық білдік. Әңгіме арасында редакцияның тыныс-тіршілігімен танысқан ол «Ақкетік арайы» газетінің 95 жылдық мерейтойымен құттықтап, ізгі тілегін білдірді.

Сөздің салтымен жөн сұрасып, әңгіме тиегін ағыта келе, көптен көкейімде жүрген сауалды қойдым.

– Гүлнар апа, Нәдірқожа ағаймен бірге қызмет атқарған екенсіз. Ол кісі туралы не айтар едіңіз?

Телефонның ар жағынан бір сәт үнсіздік орнады. Апай терең күрсініп алды.

– Әй, балам-ай... Ол бір жөні түзу, жолы бөлек адам еді ғой. Ол бар кезде мектепте тыныштық та, тәртіп те болатын еді, – деді ол өткен күндерді ой елегінен өткізіп.

Сөзінің әр буынынан сағыныш сезілді.

– Мен онымен әрі әріптес болдым, әрі басшы болдым. Қай кезеңде болмасын, өзінің адалдығымен, кісіге «жоқ» дей алмайтын кеңдігімен есте қалды ғой. Жұрттың көңілін қимайтын. Біреуге көмектесуге мүмкіндік болса, қолынан келгенін жасайтын.

Гүлнар апайдың бұл сөзі Нәдірқожа ағаның болмысын сырт көзбен тануға мүмкіндік береді. Ол мақтауды емес, жұмысты сүйген жан еді. Дауыс көтеріп, өзін көрсетіп емес, нақты ісімен танылатын. Кішіпейілдігімен елдің құрметіне бөленді. Қиналған оқушыға қол ұшын созып, жол көрсетіп, дұрыс бағытқа салуға тырысты. Жастарға деген жанашырлығы оның ұстаздық жолының басты белгілерінің бірі болды.

– Қазіргі мұғалімдер де сол кісідей адал, ұлтжанды болса ғой деп армандаймын. Ол кісі балаларды тек пәнге үйретіп қойған жоқ. Азамат болуға үйрететін еді, – деді Гүлнар апай.

Осы жерде апайдың даусы сәл бәсеңдеді.

– Бірақ, әттең... Ғұмыры қысқа болды ғой...

Адам кейде өмірдің ұзақтығын жылмен өлшейді. Ал кейбір адамдардың ғұмыры қысқа болғанымен, артында қалдырған ізі ұзаққа жетеді. Нәдірқожа ағамыздың тағдыры да сондай еді.

Гүлнар апай бір кездері Нәдірқожаның өзі айтқан бір әңгімені есіне алды.

– Баяғыда бірге жұмыс істеп жүрген кезімізде: «Маған бұрын біреу айтып еді, сен елуге келмейсің деп», – деп айтатын еді. Сол айтқанындай, елу жасқа толар-толмаста өмірден өтті де кетті...

Бұл сөздің өзі адамға ой салады. Нәдірқожа Бұхарбайұлы 2006 жылы, елу жасқа толар шағында жарық дүниемен қоштасты. Бірақ оның ғұмырын туған және дүниеден өткен жылдарының арасындағы уақытпен ғана өлшеу мүмкін емес. Оның шын ғұмыры – тәрбиелеген шәкірттерінде, берген ақылында, отбасына қалдырған өнегесінде, ел ішінде жасаған игі істерінде жалғасып келеді.

– Ол кісімен ширек ғасырға жуық бірге жұмыс істедім. Кейін білім бөлімін басқаруға кеткенімде де байланысымыз үзілген жоқ. Адам ретінде де, әріптес ретінде де орны бөлек еді, – деп Гүлнар апай сөзін аяқтады.

Телефон тұтқасын қойған соң, тағы бір ой келді: кейбір адамдардың қадірін олар өмірден өткеннен кейін емес, олардың орнын басатын адам табылмай қалған кезде түсінесің. Нәдірқожа Бұхарбайұлы да сондай азамат еді.

Нәдірқожа ағаның болмысын тек қызметі мен атақтарынан іздеу аздық етеді. Оның адамға, табиғатқа деген қарым-қатынасынан да көп нәрсені аңғаруға болады. Спортты жанына серік еткен азамат табиғатты да ерекше жақсы көрді. Өз қолымен жеміс-жидек ағаштарын егіп, оларды баптап, өсірді.

Бұл – сырттай қарағанда қарапайым ғана әрекет. Бірақ оның астарында үлкен тәрбие жатыр. «Атадан мал қалғанша, тал қалсын» деген халық даналығын ол сөзбен ғана емес, ісімен көрсетіп кетті. Бүгінде оның қолымен егілген талдардың жапырағы сыбдырлаған сайын, артында қалған бір ізгі ойды еске салғандай.

Ағаш отырғызу – ертеңге сенудің бір түрі. Өйткені еккен талдың көлеңкесін еккен адам әрдайым көре бермейді. Нәдірқожа аға да өз қолымен отырғызған ағаштарының бүгінгі жайқалған шағын ғана емес, кейінгі ұрпаққа берер пайдасын ойлаған болар. Оның осы қарапайым ісінен де азаматтық болмысы көрінеді.

Әке. Жар. Шаңырақтың тірегі

Нәдірқожа Бұхарбайұлы қызметте қанша жауапкершілікті арқаласа да, оның өміріндегі отбасының орны бөлек еді.

1978 жылы өмірлік жары, ақылшысы Меңдібике Алекеевамен шаңырақ көтеріп, төрт перзент тәрбиелеп өсірді. 1979 жылы тұңғышы Қуаныш, 1981 жылы қызы Динара, 1982 жылы қызы Әсемгүл, 1988 жылы кенже ұлы Ербол дүниеге келді.

Төрт баланың әкесі ретінде ол перзенттеріне ең алдымен еңбекқорлықты, адалдықты, үлкенді сыйлауды үйретті. Әкенің тәрбиесі кейде ұзақ ақылдан емес, күнделікті ісінен көрінеді. Баланың көргені, естігені, әкесінің адамға деген қарым-қатынасы – бәрі де тәрбие. Нәдірқожа ағаның ұрпағына қалдырған ең үлкен мұрасы да дүние-мүлік емес, осы адамдық қасиеттер еді.

Ол отбасында тірек бола білді. Жары Меңдібике апамен бірге шаңырақтың берекесін сақтап, төрт перзентінің болашағына алаңдап, оларды азамат етіп өсіруге күш салды. Бүгінде сол тәрбиенің жемісі ұрпағының бойынан көрінеді. Нәдірқожа аға көзі тірісінде тұңғыш жиендерін көріп, еркелетіп, маңдайынан иіскеп, ақ батасын беріп үлгерді. Алайда немерелерінің қызығын көруді тағдыр оған жазбады.

Бүгінде жары Меңдібике апа ұл-қыздарынан сегіз немере, он бір жиен сүйіп отырған ардақты әже. Ал сол сегіз немеренің күлкісінен, жүріс-тұрысынан, бойындағы тәрбиеден аталарының өнегелі ізі байқалады. Бұл – өмірдің жалғасы. Адамның өзі өмірден өтеді. Бірақ оның сөзі, мінезі, тәрбиесі, ұрпағына берген бағыты қалуы мүмкін. Нәдірқожа ағаның да ғұмыры осылай жалғасып келеді.

Ұстаздың шын бағасы – шәкіртінде

Нәдірқожа Бұхарбайұлының өміріндегі ең үлкен белестердің бірі – ұстаздық жолы. Себебі ұстаз еңбегінің нәтижесі бір күнде көрінбейді. Ол жылдардан кейін, шәкіртті өмір жолына түскенде барып танылады.

Осы ойдың дәлелі ретінде Нәдірқожа ағаның замандасы, бүгінде зейнет жасына жеткен ардагер ұстаз Куантхан Азанұлының естелігіне тоқталған жөн.

Нәдірқожа ағаның өмір жолы мен адамдық болмысын жақсы білетін Куантхан ағайды арнайы үйіне іздеп барып, әңгімелестік. Ғұмырын спорт саласына арнаған ардагер ұстаз өзі де талай баланың спортқа қызығуына, қабілетін танытып, қанатын кең жаюына себепкер болған жан.

Әңгіме барысында Куантхан аға Нәдірқожа есімінің өзі бала күндерінде қандай әсер қалдырғанын айтып берді.

– Біз ол кезде баламыз. Бір кезде құлағымызға «Нәдірқожа деген мықты адам бар» деген сыбыс келді. Ол кезде ағай бізге қол жетпес көктегі жұлдыз сияқты елестейтін, – деп еске алды ол.

Бұл – Нәдірқожа ағаның сол кездегі жастар арасындағы беделін аңғартатын сөз. Кейіпкеріміздің есімі жай ғана спортшы немесе ұстаз ретінде емес, балалардың арманына айналған.

Куантхан ағаның айтуынша, бүгінгі балалардың Месси мен Роналдуды үлгі тұтып, солардай болуды армандайтыны секілді, олардың бала күнінде Нәдірқожа аға сондай биікте тұрған.

– Қазіргі балалар Месси, Роналду деп армандайды ғой. Ал біз «Нәдірқожадай боламыз» деп армандадық, – дейді Куантхан Азанұлы.

Бір қарағанда, бұл – қарапайым ғана естелік. Ал астарына үңілсек, бір адамның тұтас буынға берген әсері жатыр. Баланың біреуге еліктеуі – сол адамның сыртқы жетістігіне ғана емес, оның бойындағы қасиетке деген құрметінен туады. Демек, Нәдірқожа аға өзінен кейінгі жастарға спорттағы шеберлігімен ғана емес, азаматтық болмысымен де үлгі болған.

Кейін Куантхан ағаның өзі Нәдірқожаның қасында жүріп, оны жақынырақ таныған.

– Кейін жанында жүрдік. Қажет кезде ұстаз болды, аға болды, – дейді ол.

Осы бір ауыз сөздің өзі Нәдірқожа ағаның ұстаздық ұстанымын айқындап тұрғандай.

Ол үшін шәкіртке сабақ беріп, тапсырма орындату жеткіліксіз еді. Қажет кезінде ақылын айтып, дұрыс жол сілтеу, қиындықта қолдау көрсету, жасқа жанашырлық таныту – ұстаздықтың ажырамас бөлігі болатын.

Куантхан Азанұлы бүгінгі ұстаздық пен өздері көрген кезеңдегі ұстаздықтың арасындағы айырмашылықты да сөз етті.

– Қазіргі ұстаздарда жанашырлық азайып бара жатқан сияқты. Мұғалімдік кәсіп сияқты болып кеткен. Ал Нәдірқожа мұғалімдікті кәсіп емес, өмір ретінде көрді, – дейді ардагер ұстаз.

Бұл сөз Нәдірқожа ағаның ұстаздық болмысын ашатын ең маңызды тұстардың бірі.

Шын мәнінде, ұстаздықты мамандық ретінде таңдау бір бөлек те, оны өмірлік ұстанымға айналдыру бір бөлек. Нәдірқожа аға үшін мектеп – жұмыс орны ғана емес, адам тәрбиелейтін орта болды. Оның әр шәкіртіне деген қарым-қатынасынан осыны аңғаруға болатын.

Ол баланың спорттағы нәтижесіне ғана емес, оның азамат болып қалыптасуына мән берді. Жасөспірімге жеңісті де, жеңілісті де қабылдауды, тәртіпті сақтауды, командаға адал болуды, үлкенді сыйлауды үйретті. Сондықтан оның шәкірттері Нәдірқожа ағаны жылдар өтсе де ұмытпайды.

Гүлнар Ибраеваның «Ол бір жөні түзу, жолы бөлек адам еді ғой...» деген сөзі мен Куантхан Азанұлының «Біз Нәдірқожадай боламыз деп армандадық» деген естелігі бір-бірін толықтырып тұрғандай. Бірі – әріптесінің көзімен көрген Нәдірқожа. Екіншісі – бала күнінде өзіне үлгі болған тұлғаның бейнесі. Ал осы екі естеліктің арасынан Нәдірқожа Бұхарбайұлының шынайы портреті көрінеді: ол өзінен кейінгілерге жол көрсеткен, қажет кезінде ұстаз да, аға да бола білген, адамдығы мен адалдығын қызметінен биік қойған азамат еді.

Нәдірқожа ағаның өміріндегі ең үлкен жеңіс де осында болса керек. Ол спортта талай жеңіске жетуі мүмкін. Қызметте талай белесті бағындырды. Бірақ оның ең үлкен жетістігі – өзін көрген балаға «осындай адам болсам» деген арман ұялата білуі.

Жылдар өтеді. Балалар өседі. Бір кездері өзіне Нәдірқожадай болуды мақсат еткен сол балалар бүгінде өздері ел ағасына айналды. Бірақ олардың жадында сол бала күнгі арман әлі де сақтаулы. Өйткені нағыз ұстаздың шәкірт өміріндегі орны мектеп біткенде аяқталмайды. Ол адамның мінезінде, таңдауында, өмірге деген көзқарасында жалғасады.

Адамдық ұстанымы өзгермеді

Нәдірқожа Бұхарбайұлының еңбек жолы сан қырлы болды. Спорт мектебіндегі жаттықтырушылықтан кейін ұстаздық етті. Кейін әкімшілік, экономика және қаржы, білім салаларында еңбек етті. «Дарын» мектебінде де қызмет атқарды. Әр саланың талабы бөлек. Бірақ Нәдірқожа аға қай қызметке барса да бір қасиетін жоғалтпады – жауапкершілік.

Ол үшін жұмыс – жай ғана айлық алатын орын емес, аманат еді. Сондықтан тапсырылған істі соңына жеткізуге тырысты. Адаммен қарым-қатынаста қарапайым болды. Өзінен көмек сұраған жанды кері қайтармауға ұмтылды.

Гүлнар Ибраеваның «кісіге жоқ дей алмады» деген сөзі де осы мінезді аңғартады. Бұл қасиет кейде адамға қиындық әкелуі мүмкін. Бірақ адамдық тұрғыдан қарағанда, өзгеге қол ұшын созуға дайын болу – үлкен жүректің белгісі.

Өлмес өнегеге қалдырды

Нәдірқожа ағаның өміріне сырттай көз жүгірткенде, қарапайым еңбек адамының тағдырын көреміз. Бірақ сол қарапайым ғұмырдың ішінде үлкен мән жатыр. Ол спортшы болды. Жаттықтырушы болды. Ұстаз болды. Әкімшілік қызметте еңбек етті. Әке болды. Жар болды. Аға болды. Бірақ осының бәрінен биік тұрған бір атауы бар еді – адам.

Адам ретінде ол адал болуға тырысты. Ұстаз ретінде шәкіртін азамат етуге ұмтылды. Әке ретінде перзентіне дұрыс жол көрсетті. Азамат ретінде елге қызмет етті. Оның өмір жолынан бүгінгі ұрпаққа алатын сабақ та осы. Адам болу үшін міндетті түрде үлкен қызмет атқарудың қажеті жоқ. Елге қызмет ету үшін атақты болудың қажеті жоқ. Бір шәкіртке дұрыс сөз айту, бір жасқа жол көрсету, бір тал егу, бір отбасыға тірек болу – мұның бәрі адам ғұмырының мағынасын арттыратын істер. Нәдірқожа Бұхарбайұлы осыны өз өмірімен көрсетті.

Бүгінде оның есімі отбасында ғана емес, оны көрген, бірге жұмыс істеген, одан тәлім алған жандардың жадында сақтаулы. Гүлнар Ибраеваның естелігі де, Куантхан Азанұлының бала күнгі арманы да – соның бір дәлелі.

«Ол бір жөні түзу, жолы бөлек адам еді ғой...» деген бір ауыз сөздің өзінде тұтас бір адамның портреті тұр.

Жөні түзу адам – жолынан адаспайды. Жолы бөлек адам – артынан өзіндей із қалдырады. Нәдірқожа Бұхарбайұлының артында сондай із қалды.

Ол тәрбиелеген шәкірттердің әрқайсысы – оның өмірінің жалғасы. Оның балалары – оның аманаты. Немерелері – оның көре алмаған, бірақ тәрбиесі жеткен ұрпағы. Ал өзі отырғызған талдар – уақыттың үнсіз куәгерлері.

Сондықтан Нәдірқожа ағаның ғұмыры 2006 жылы аяқталғанымен, оның өнегелі жолы аяқталған жоқ. Ол өмірден өтті. Бірақ оның айтқан ақылы, көрсеткен тәрбиесі, жасаған жақсылығы ел жадында қалды. «Адам бол, еңбек ет, жастарға қызмет ет» деген ұстаным оның өмірінің өзегіндей еді. Бүгінде сол өнегелі жолын ұрпағы жалғастырып келеді. Нәдірқожа Бұхарбайұлының есімі мен ізгі істері оны танығандардың жүрегінде мәңгі сақталады.

Ернар МАРАТОВ.

ЖОБА

Форт-Шевченко қаласы бойынша жерді аймақтарға бөлу жобасын (схемасын), жер учаскелері үшін төлемақының және жер салығының базалық мөлшерлемелеріне түзету коэффициенттерін бекіту туралы

Қазақстан Республикасының Жер кодексінің 8 және 11 баптарына және Қазақстан Республикасының Салық Кодексінің 582 бабына сәйкес, Түпқараған аудандық мәслихаты **ШЕШІМ ҚАБЫЛДАДЫ:**

1. Осы шешімнің 1, 2 қосымшаларына сәйкес Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласы бойынша жерді аймақтарға бөлу жобасы(схемасы), жер учаскелері үшін төлемақының және жер салығының базалық мөлшерлемелеріне түзету коэффициенттері бекітілсін.

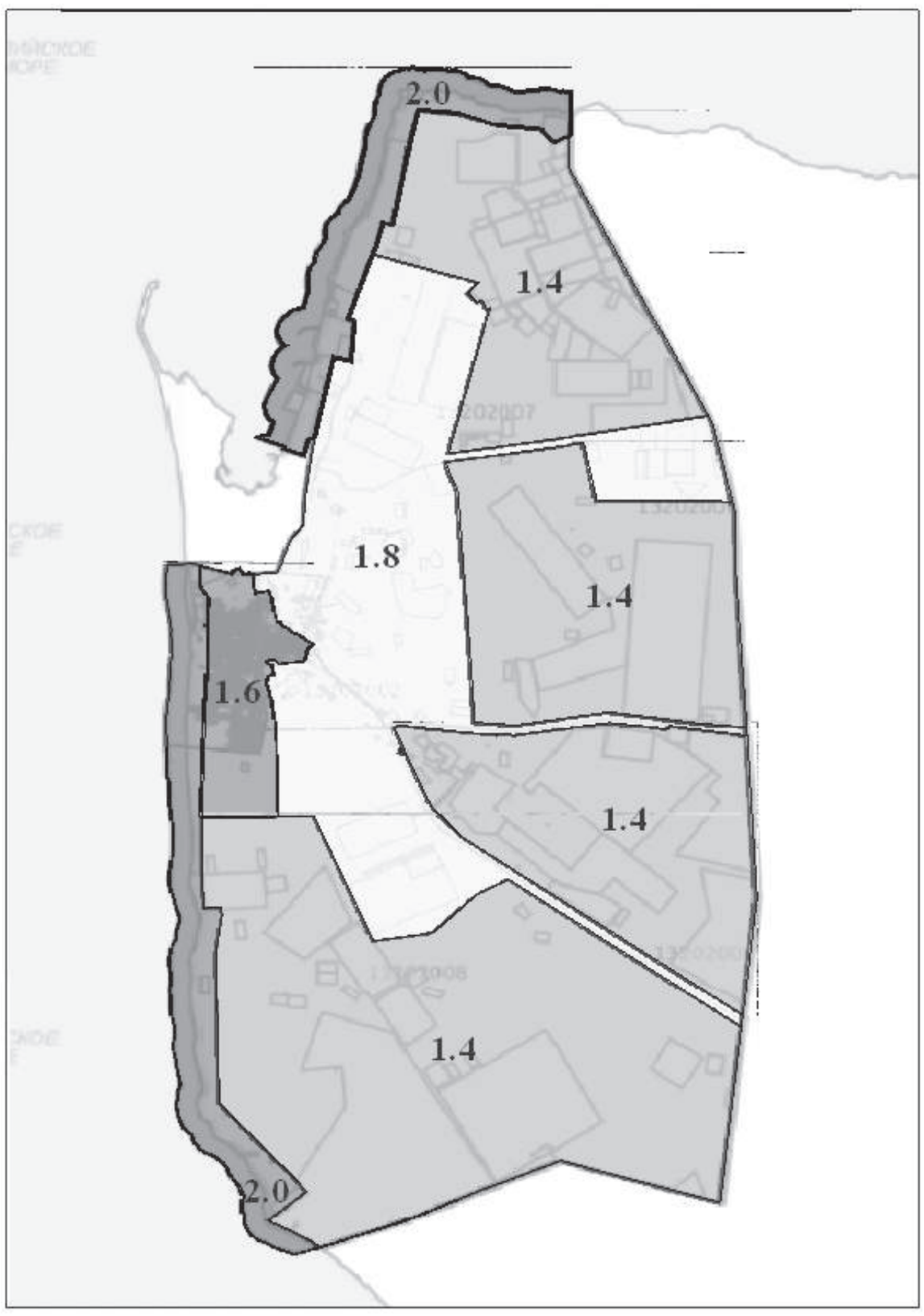
2. Осы шешімнің орындалуын бақылау, Түпқараған ауданы әкімдігінің интернет-ресурсында жариялау және орналастыру Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі басшысы К. Махмутқа жүктелсін.

3. Осы шешім оның алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

Түпқараған аудандық мәслихатының төрағасы **А. БАЙБАТЫРОВА**

Түпқараған аудандық мәслихатының шешіміне
1-қосымша

Форт-Шевченко қаласы бойынша жерді аймақтарға бөлу жобасы (схемасы)

Түпқараған аудандық мәслихатының шешіміне
2-қосымша

Аймақтың №	Бағалық аймақ бойынша түзету коэффициенттері	Салық салу бойынша түзету коэффициенттері	Аймаққа кіретін аумақтың қысқаша сипаттамасы
I	2,0	2,5	Каспий теңізінің жағалауы аумағы
II	1,8	2,5	Өндірістік аймақ
III	1,6	2,5	Селитебтік аймақ
IV	1,4	2,5	Ауыл шаруашылығы мақсатындағы және басқа де режимде қолданыстағы жерлер

Аймақтардың сипаттамасы

I аймақ - Каспий теңізінің жағалауы.

Жағаның ені - 1 шақырым, Форт-Шевченко қаласының пайдалануындағы жағалау аймағының солтүстік-батыс бөлігінің шекарасымен өтіп жатыр.

II аймақ - өндірістік аумақ.

Өндірістік құрылыстар жерлері мен автокөлік жолдарының (облыстық және аудандық маңызы бар автомобиль жолдары) екі жағынан 500,0 метр жерлер кіреді.

III аймақ - селитебтік аумақ.

Негізгі әкімшілік ғимараттар, жалпы білім беретін мектептер, балабақшалар, спорт мектебі, мәдениет үйі, кітапхана, емхана, мешіт, жеке меншік ұсақ дүкендер желісі, кафелер және мейрамханалар кіреді. Тұрғын массивтер газбен, электрмен және телефон байланысымен қамтамасыз етілген.

IV аймақ - ауылшаруашылығы және басқа мақсаттардағы жерлер.

ПРОЕКТ

Об утверждении проекта(схемы) зонирования земель, поправочных коэффициентов к базовым ставкам платы за земельные участки и земельного налога по г. Форт-Шевченко

В соответствии со статьями 8 и 11 Земельного кодекса Республики Казахстан, со статьей 582 Налогового кодекса Республики Казахстан, Тупкараганский районный маслихат РЕШИЛ:

1. Утвердить проект (схему) зонирования земель, поправочные

коэффициенты к базовым ставкам платы за земельные участки и земельного налога по городу Форт-Шевченко, Тупкараганского района согласно приложениям 1, 2 к настоящему решению.

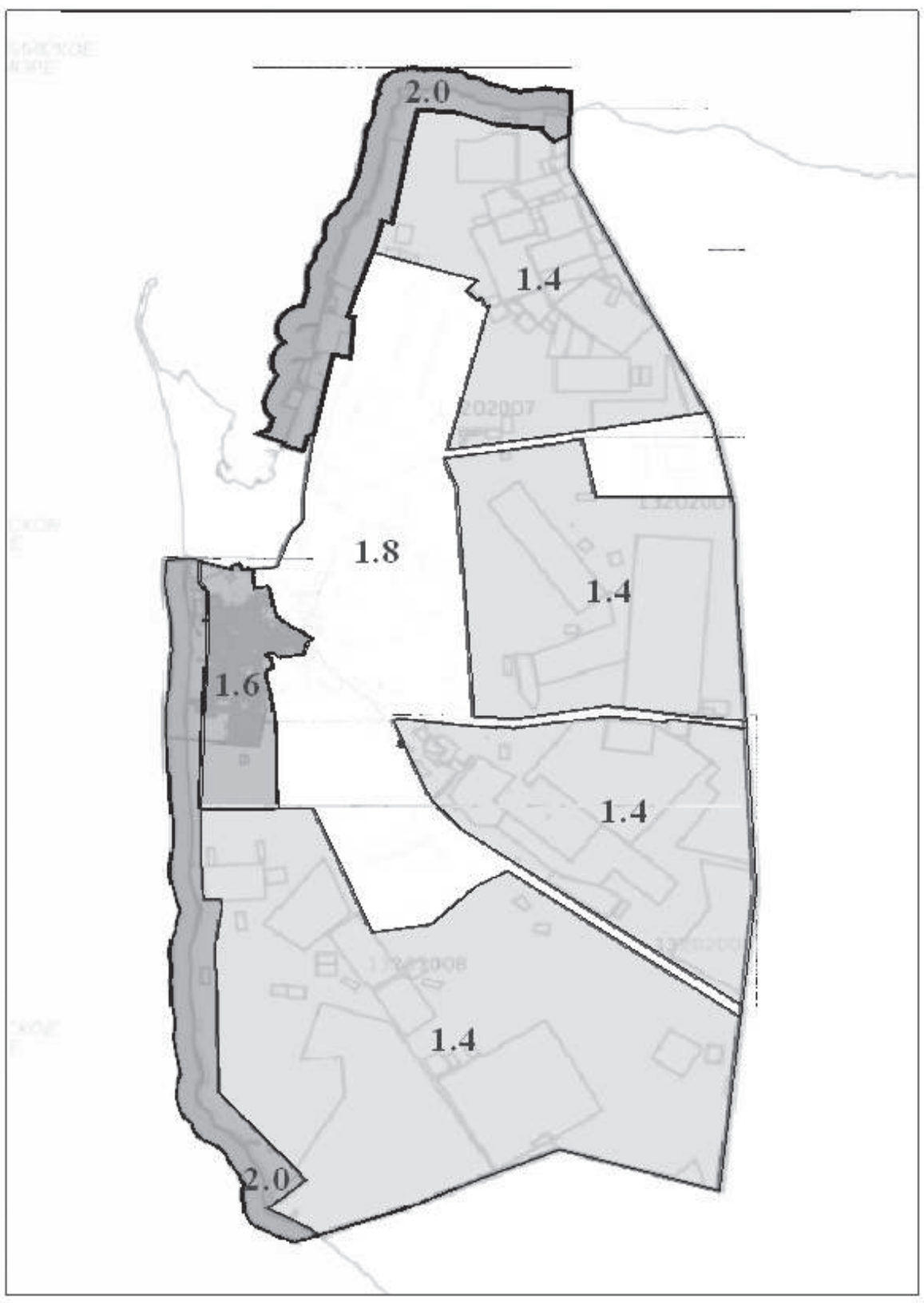
2. Контроль за исполнением настоящего решения, размещение и опубликование на интернет-ресурсе акимата Тупкараганского района возложить на руководителя Тупкараганского районного отдела земельных отношений, архитектуры и гардостроительства Махмут К.

3. Настоящее решение вводится в действие по истечении десяти календарных дней после дня его первого официального опубликования.

Председатель Тупкараганского районного маслихата **БАЙБАТЫРОВА А.**

Приложение 1
к решению Тупкараганского районного маслихата

Проект (схема) зонирования земель по городу Форт-Шевченко

Приложение 2
к решению Тупкараганского районного маслихата

Зона №	Поправочные коэффициенты к базовым ставкам платы за земальные участки	Поправочные коэффициенты по налогообложению	Краткое описание территории, входящей в зону.
I	2,0	2,5	Прибрежная территория Каспийского моря.
II	1,8	2,5	Промышленная зона.
III	1,6	2,5	Селитебная зона.
IV	1,4	2,5	Земли сельскохозяйственного назначения и земли, используемые в иных режимах.

Описание территорий

I зона — прибрежная территория Каспийского моря.

Ширина прибрежной полосы — 1 километр, проходит по границе северо-западной части прибрежной зоны, находящейся в пользовании города Форт-Шевченко.

II зона — промышленная территория.

Включает земли промышленных объектов и территории в пределах 500,0 метров по обе стороны автомобильных дорог областного и районного значения.

III зона—селитебная территория.

Включает основные административные здания, общеобразовательные школы, детские сады, спортивную школу, дом культуры, библиотеку, поликлинику, мечеть, сеть небольших частных магазинов, кафе и рестораны. Жилые массивы обеспечены газом, электроэнергией и телефонной связью.

IV зона — земли сельскохозяйственного и иного назначения.

ЗАҢ МЕН ТӘРТІП

ЖАҢА МҮМКІНДІКТЕР КЕЗЕҢІ

«ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ МЕМЛЕКЕТТІК ҚЫЗМЕТІ ТУРАЛЫ» ҚАЗАҚСТАН РЕСПУБЛИКАСЫНЫҢ ЗАҢЫ 2026 ЖЫЛҒЫ 1 ШІЛДЕДЕН БАСТАП ҚОЛДАНЫСҚА ЕНГІЗІЛДІ.

Жаңа заңда жастардың мемлекеттік қызметке ерте араласуына және кәсіби тұрғыдан қалыптасуына мүмкіндік беретін маңызды тетіктер қарастырылған. Оның негізгі мақсаты – мемлекеттік қызметке қажетті білімі мен дағдысы бар жас мамандарды даярлап, оларды елге қызмет етуге бағыттау.

Мемлекеттік қызметке кәсіби әрі білікті кадрларды тарту мақсатында азаматтарды мемлекеттік қызметке кіруге даярлаудың жаңа жүйесі қарастырылған.

Жүйе екі бағытты қамтиды: төменгі лауазымдарға ерте кәсіптік бағдарлау арқылы даярлау және басшы лауазымдарға даярлау.

Бірінші бағыт бойынша азаматтар бакалавриат бағдарламасында білім ала отырып, мемлекеттік қызметке қажетті кәсіби дағдыларды, құқықтық мәдениетті, қазақстандық патриотизм мен қызметтік әдеп қағидаларын меңгереді. Даярлықты аяқтаған азаматтар оқуын бітіргеннен кейін екі жыл ішінде конкурссыз жергілікті атқарушы органдардағы төменгі лауазымдарға орналаса алады.

Екінші бағыт басшы кадрларды даярлауға бағытталған. Бұл бағдарлама бойынша азаматтар Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы білім беру ұйымдарында магистратурада оқиды. Даярлықты аяқтағандар белгіленген тәртіппен орталық мемлекеттік органдарда және жергілікті атқарушы органдарда басшы лауазымдарға орналасу мүмкіндігіне ие болады.

Бұл ретте білім алушылар оқуды аяқтағаннан кейін үш жыл ішінде мемлекеттік қызметте жұмыспен өтеу міндеттемесін қабылдайды. Міндеттемелер орындалмаған жағдайда бюджет қаражаты есебінен оқуға жұмсалған шығыстарды өтеу көзделеді.

Жастар үшін заңда мемлекеттік қызметке орналасудың жаңа мүмкіндігі де қарастырылған. Бұған дейін қолданыстағы заңнамаға сәйкес, конкурссыз мемлекеттік қызметке орналасу мүмкіндігі негізінен мемлекеттік тапсырыс шеңберінде білім алған үздік түлектерге берілсе, қазіргі заң талаптарына сәйкес бұл мүмкіндік кеңейтілді. Енді жоғары оқу орнын ақылы негізде аяқтаған, оқу нәтижесі жоғары және GPA көрсеткіші 3,33-тен төмен емес үздік түлектер де оқуын аяқтаған күннен бастап бір жыл ішінде еңбек өтілін талап етпейтін аудандық және ауылдық деңгейдегі мемлекеттік әкімшілік лауазымдарға конкурстан тыс тағайындала алады.

Бұл өзгерістер жас мамандардың мемлекеттік қызметке келу жолын жеңілдетуге бағытталған. Яғни жоғары оқу орнын жақсы аяқтаған, білімі мен қабілеті бар жастар үшін мемлекеттік қызметке алғашқы қадам жасауға қолайлы жағдай жасалмақ.

Ең бастысы – бұл мүмкіндік жастарға ғана емес, мемлекетке де тиімді. Себебі елдің болашағын ойлайтын, заманауи білімді және кәсіби мамандардың мемлекеттік басқару жүйесіне ерте келуі мемлекеттік қызметтің сапасын арттыруға ықпал етеді.

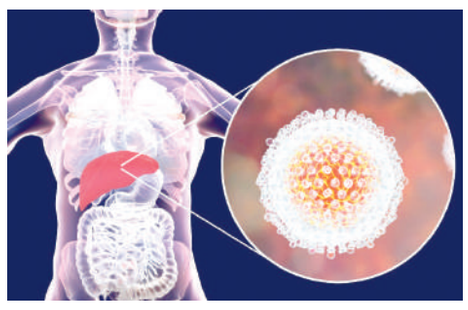
Бүгінгі студент – ертеңгі маман. Ал осындай бағдарламалар сол жастың өз қабілетін ел игілігіне жұмсауына нақты жол ашады.

Тоқтамыс ЖҰМАҒҰЛОВ,
ҚР Мемлекеттік қызмет істері агенттігінің Маңғыстау облысы бойынша департаментінің басшысы, әдеп жөніндегі кеңес төрағасы.

ДЕНСАУЛЫҚ

ВИРУСТЫ ГЕПАТИТ

ВИРУСТЫ ГЕПАТИТ - БАУЫРДЫҢ КЕҢ ТАРАЛҒАН ЖӘНЕ ҚАУІПТІ ЖҰҚПАЛЫ АУРУЫ. ВИРУСТЫ ГЕПАТИТТІҢ БАРЛЫҚ ТҮРЛЕРІНІҢ ІШІНДЕ А ГЕПАТИТІ ЕҢ ЖИІ КЕЗДЕСЕДІ. ЖҰҚТЫРҒАН СӘТТЕН БАСТАП АУРУДЫҢ АЛҒАШҚЫ БЕЛГІЛЕРІ ПАЙДА БОЛҒАНҒА ДЕЙІН 7 КҮННЕН 50 КҮНГЕ ДЕЙІН СОЗЫЛАДЫ. КӨБІНЕСЕ АУРУДЫҢ БАСТАЛУЫ ТЕМПЕРАТУРАНЫҢ ЖОҒАРЫЛАУЫМЕН БІРГЕ ЖҮРЕДІ ЖӘНЕ ТҰМАУҒА ҰҚСАС БОЛУЫ МҮМКІН.

В гепатиті вирусы жыныстық жолмен, нашақорлардан стерильді емес шприцтермен инъекция арқылы, анасынан ұрыққа беріледі. Ауру дене қызу көтерілуі, әлсіздік, буындардағы ауырсыну, жүрек айнуы және құсумен басталады. Кейде бөртпе пайда болады. Бауыр мен көкбауырдың ұлғаюы байқалады. Сондай-ақ зәрдің қараюы және нәжістің түсі өзгеруі мүмкін.

С гепатиті – вирустық гепатиттің ең ауыр түрі, оны трансфузиядан кейінгі гепатит деп те атайды. Бұл олардың қан құйғаннан кейін ауырғанын білдіреді. Көбінесе инфекция есірткіге тәуелді адамдарда шприцтер арқылы жүреді. Анадан ұрыққа жыныстық жолмен берілуі де мүмкін. Ең үлкен қауіп – бұл аурудың созылмалы түрі, ол жиі циррозға және бауыр ісігіне айналады. Созылмалы ағым пациенттердің шамамен 70-80 пайызында дамиды. С гепатитін вирустық гепатиттің басқа түрлерімен біріктіру ауруды күрт нашарлатады және өліммен аяқталу қаупін тудырады.

D гепатиті – В гепатитінің ағымын қиындады «серіктес ауру». Е гепатиті А гепатитіне ұқсас, бірақ ол баяу басталады және жүкті әйелдер үшін қауіпті.

Инфекция жолдары: гепатит вирустары адам ағзасына екі негізгі жолмен түседі. Ауру адам вирусты нәжіспен шығара алады, содан кейін ол басқа адамдардың ішектеріне сумен немесе тамақпен енеді. Дәрігерлер инфекцияның бұл механизмін фекальды-оральный деп атайды. Ол А және Е гепатиті вирустарына тән.

Инфекцияның екінші жолы – жұқтырған адамның (инфицированный) қанымен байланысы. Ол В, С, D гепатиті вирустарына тән. Инфекцияның таралуы мен ауыр зардаптарына байланысты ең үлкен қауіп В және С гепатиті вирустары болып табылады.

Симптомдары: ауру жұқтырған сәттен бастап аурудың алғашқы белгілері пайда болғанға дейін әртүрлі уақыт өтеді: А гепатитімен 2-4 аптадан, В гепатитімен 2-4 және тіпті 6 айға дейін. Осы кезеңнен кейін вирус ағзада көбейіп, бейімделеді, ауру басталып, өзін білдіреді.

Бастапқыда сарғаю басталғанға дейін гепатит тұмауға ұқсайды және дене қызуының көтерілуімен, бас ауруымен, жалпы әлсіздікпен, дененің ауруымен басталады, мысалы, А гепатиті В және С гепатиттерінде, әдетте, бірте-бірте басталады, дене қызуы күрт көтерілмейді. Сонымен, В гепатиті вирусы аздап температура, буындардағы ауырсыну, кейде бөртпе түрінде көрінеді. Әдетте, сарғаю пайда болғаннан кейін науқастардың жағдайы жақсарады. Қалған науқастарда бірте-бірте, бірнеше апта ішінде симптомдардың кері дамуы байқалады. Вирусты гепатиттің жедел түрлері осылай өтеді. Гепатиттің клиникалық ағымы әртүрлі ауырлықта болуы мүмкін: жеңіл, орташа және ауыр түрлері. Төртінші, фульминантты, яғни «молниеносно» жылдам түрі де бар. Бұл бауырдың жаппай некрозы дамитын, әдетте науқастың өлімімен аяқталатын гепатиттің ең ауыр түрі.

Ең үлкен қауіп - гепатиттің созылмалы ағымы. Хронизация тек В, С, D гепатиттеріне тән. Созылмалы гепатиттің ең тән белгілері – күннің соңына қарай әлсіздік және шаршаудың жоғарылауы, бұрынғы физикалық белсенділікті орындай алмау. Созылмалы вирустық гепатиттің асқынған сатысында сарғаю, зәрдің қараюы, терінің қышуы, қан кету, салмақ жоғалту, бауыр мен көкбауырдың ұлғаюы, өрмекші веналар анықталады.

Алдын алу: вирусты гепатит ауруларының алдын алу негізгі жолы – вакцинация. Вирусты гепатит А және В түріне қарсы уақытылы егу жұмыстарын жүргізу. Қосымша өзіңізді гепатит инфекциясынан қорғау үшін қарапайым ережелерді сақтау керек. Қайнамаған суды пайдаланбаңыз, әрқашан жемістер мен көкөністерді жуыңыз, тағамды термиялық өңдеуді елемеңіз. Бұл гепатит А инфекциясының алдын алуға көмектеседі.

Жалпы алғанда, басқа адамдардың дене сұйықтықтарымен байланыста болудан аулақ болу керек, В және С гепатиттерінен қорғау үшін – ең алдымен қанмен. Микроскопиялық мөлшерде қан ұстараларда, тіс щеткаларында, тырнақ қайшысында қалуы мүмкін. Бұл заттарды басқа адамдармен бөліспеңіз. Сіз стерильді емес құрылғылармен пирсинг пен татуировканы жасауға болмайды. Жыныстық қатынас кезінде сақтық шараларын сақтау керек.

З.ТЕМУРОВА,
аудандық санитарлық-эпидемиологиялық бақылау басқармасының бас маманы.

ҚОҒАМДЫҚ ТЫҢДАУ

«Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ Форт-Шевченко қаласы, Баутино, Аташ ауылы тұрғындарына «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасына СЭБ бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдау өтетінін хабарлайды.

Әсер ету аумағы және географиялық координаттары: Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, координаттары: 44°30′10,45″ солтүстік ендік, 50°15′22,24″ шығыс бойлық. Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Баутино ауылы, координаттары: 44°32′21,78″ солтүстік ендік, 50°15′10,63″ шығыс бойлық.

Қоғамдық тыңдаулардың өтетін орны, күні және уақыты: Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н. Оңғалбайұлы көшесі, 53.

2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 15:00 (Форт-Шевченко қаласы);

2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 17:00 (Баутино, Аташ ауылдары).

Zoom конференциясына қосылу 15-00 (Форт-Шевченко қаласы):

https://us05web.zoom.us/j/82810982956?pwd=vsPkGgwVlrWU3LfbjSRt6NxJKux70n.1

Конференция идентификаторы: 828 1098 2956

Кіру коды: 2z6mSn

Zoom конференциясына қосылу 17-00 (Баутино, Аташ ауылдары)

https://us05web.zoom.us/j/83563353219?pwd=PUwDGzfTSNWapKc2vJKE7CtRTnEoSH.1

Конференция идентификаторы: 835 6335 3219

Кіру коды: 0Emk6L

Тапсырыс беруші: «Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ, БСН 160640000137, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н.Оңғалбайұлы көшесі, 2. E-mail: tupkaragan.zher@mail.ru.

Жобаны әзірлеуші: «Урбостиль» ЖШС, БСН 950440001019, Алматы қаласы, Науаи көшесі, 208, 423-кеңсе, тел.: 8 727 311 59 13, info.urbanstyle@gmail.com.

Құжаттама мына интернет-ресурстарда орналастырылған: https://ndbecology.gov.kz/ және

https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.

Ескертулер мен ұсыныстар Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы, Ақтау қаласы, 14 микрорайон, 1 ғимарат, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 және https://ndbecology.gov.kz/ сайтында қабылданады.

Қоғамдық тыңдаулар туралы хабарландыру қазақ және орыс тілдерінде «Ақкетік арайы» газетінде, «Той думан» радиосының 105 FM эфирінде жарияланады. Сондай-ақ хабарландыру Форт-Шевченко қаласы мен Түпқараған ауданы әкімдіктерінің ақпараттық тақталарында орналастырылады.

ОБЩЕСТВЕННЫЕ СЛУШАНИЯ

ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» объявляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» для населения г.Форт-Шевченко, сел Баутино, Аташ.

Территории воздействий и географические координаты: Мангыстауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, северная широта 44°30'10,45", восточная долгота 50°15'22,24", Мангыстауская область, Тупкараганский район, Баутинская п.а., п.Баутино, северная широта 44°32'21,78", восточная долгота 50°15'10,63"

Место, дата и время проведения общественных слушаний: Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53.

28.09.2026 г. время 15:00 (г.Форт-Шевченко),

28.09.2026г. время 17-00 (п.Баутино, Аташ).

Подключиться к конференции Zoom в 15-00 (г.Форт-Шевченко)

https://us05web.zoom.us/j/82810982956?pwd=vsPkGgwVlrWU3LfbjSRt6NxJKux70n.1

Идентификатор конференции: 828 1098 2956 Код доступа: 2z6mSn

Подключиться к конференции Zoom в 17-00 (п.Баутино)

https://us05web.zoom.us/j/83563353219?pwd=PUwDGzfTSNWapKc2vJKE7CtRTnEoSH.1

Идентификатор конференции: 835 6335 3219

Код доступа: 0Emk6L

Заказчик: ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» БИН 160640008137, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Онгалбайулы,2, E-mail: tupkaragan.zher@mail.ru.

Разработчик: ТОО «Урбостиль» БИН 950440001019, г. Алматы, ул. Навои 208, пом.423 тел.: 8 727 311 59 13, info.urbanstyle@gmail.com.

Документация размещена на интернет-ресурсе https://ndbecology.gov.kz и https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.

Замечания и предложения принимаются в Управлении природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области, город Актау, 14 микрорайон, 1 здание, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 и на сайте https://ndbecology.gov.kz.

Объявление о проведении общественных слушаний на казахском и русском языке будет распространенно следующими способами: в издании газета «Ақкетік арайы», в эфире радио «Той думан» 105 FM, также объявление будет размещено на доске объявлений акиматов г. Форт-Шевченко и Тупкараганского района.

№355

Меншік иесі:
MAŃǴYSTAÝ MEDIA ЖШС
Директордың м.а.
Сұлтанбек ҚҰДАЙБЕРГЕН
Қабылдау бөлімі,
тел./факс: 20-48-34,
mangystau.media@mail.ru

Ақкетік арайы
аудандық қоғамдық-саяси газет
Газет Қазақстан Республикасы Мәдениет және ақпарат министрлігінде 06.02.2013 ж. тіркеліп, №13362-Г куәлігі берілген.
Редактор – Жадыра ЕДІГЕҚЫЗЫ.
Тілшілер – Ринат ТЕМІРХАНОВ, Милана ЕЛЕУСІНОВА, Ернар МАРАТ, Айнұр ҚҰЛБОЛҒАНОВА.

Газет «Маңғыстау - Медиа» ЖШС ақпарат және дизайн орталығында беттелді
Үйлестіруші – Гүлнара ТАСБОЛАТОВА
Беттеуші дизайнер – Асем РАБАЕВА
«ӨНЕРІМ» ЖШС баспаханасында басылды.
Ақтау қаласы, 22-шағын аудан, 38/3.
Телефон: +7 777 012 22 38.

Газет жарияланымдарындағы автор пікірі редакцияның түпкілікті көзқарасы болып есептелмейді.
Жарияланған материалдарды сілтемесіз көшіріп басуға болмайды.
Жарнама, хабарландырулар мазмұнына редакция жауап бермейді.
Редакцияға жолданған материалдарға рецензия жасалмайды және қолжазба авторға қайтарылмайды.
Тақырыптық суреттер ғаламтордан алынады

Тапсырыс: 178.
Таралымы: 282. Индекс: 65809.
Газеттің бағасы келісімді

АУА РАЙЫ БОЛЖАМЫ

25 тамыз	түнде: +23	күндіз: +29
26 тамыз	түнде: +24	күндіз: +30
27 тамыз	түнде: +24	күндіз: +29
28 тамыз	түнде: +23	күндіз: +28
29 тамыз	түнде: +22	күндіз: +26

"ARS-MEDIA" ЖШС
ҚР, Алматы облысы,
050026, Алматы қ.,
Алмалы ауданы, Қожамқұлова к-сі
ғимарат 117-119

БСН 190 540 014 440
ЖСК: KZ646018771000195951
«Қазақстан Халық Банкі» АҚ
БСК: HSBKKZKX

ТОО «ARS-MEDIA»
РК, Алматинская обл,
050026, г. Алматы,
Алмалинский район, ул.
Кожамкулова, 119-117

БИН 190 540 014 440
ИИК: KZ646018771000195951
АО «Народный Банк Казахстана»
БИК: HSBKKZKX

Исх № 33
от «25» августа 2026 года

Утверждаю
Директор ТОО «ARS-MEDIA»
Жакипова А.М.

ЭФИРНАЯ СПРАВКА

Настоящим утверждаем, что 24 августа 2026 года на радиоканале «Той Думан радиосы»,

частота 105.0 FM в Мангистауской области производилась эфирная трансляция

аудио-объявлений следующего содержания:

Қоғамдық тыңдаулар

«Түпкараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ Форт-Шевченко қаласы, Баутино, Аташ ауылы тұрғындарына «Маңғыстау облысы Түпкараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасына СЭБ бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдау өтетінін хабарлайды.

Қоғамдық тыңдаулардың өтетін орны, күні және уақыты: Маңғыстау облысы, Түпкараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н. Оңғалбайұлы көшесі, 53.

2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 15:00 (Форт-Шевченко қаласы);

2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 17:00 (Баутино, Аташ ауылдары).

Құжаттама мына интернет-ресурстарда орналастырылған: https://ndbecology.gov.kz/ және https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.

Ескертулер мен ұсыныстар Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 және https://ndbecology.gov.kz/ сайтында қабылданады.

Общественные слушания

ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» объявляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» для населения г.Форт-Шевченко, сел Баутино, Аташ.

Место, дата и время проведения общественных слушаний: Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53.

28.09.2026 г. время 15:00 (г.Форт-Шевченко),

28.09.2026г. время 17-00 (п.Баутино, Аташ).

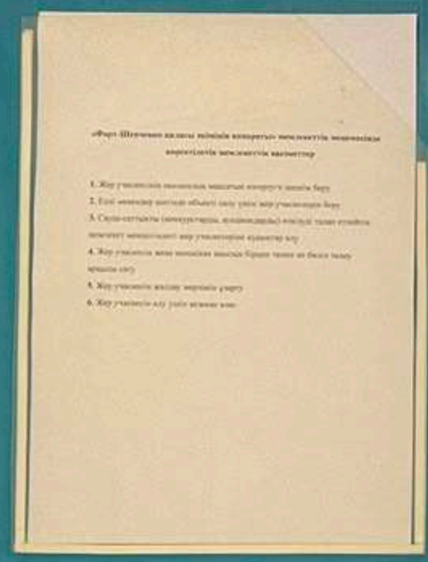
Документация размещена на интернет-ресурсе https://ndbecology.gov.kz и https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.
Замечания и предложения принимаются в Управлении природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 и на сайте https://ndbecology.gov.kz.

Язык: казахский, русский

Заказчик: ТОО «Урбостиль»

Аппарат акима г.Форт-Шевченко

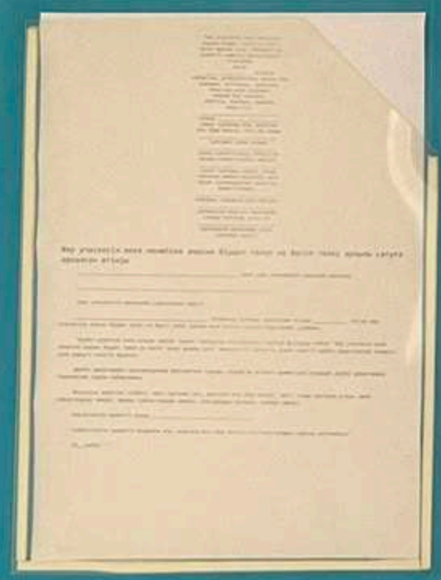
Мемлекеттік қызмет - абыройлы міндет.

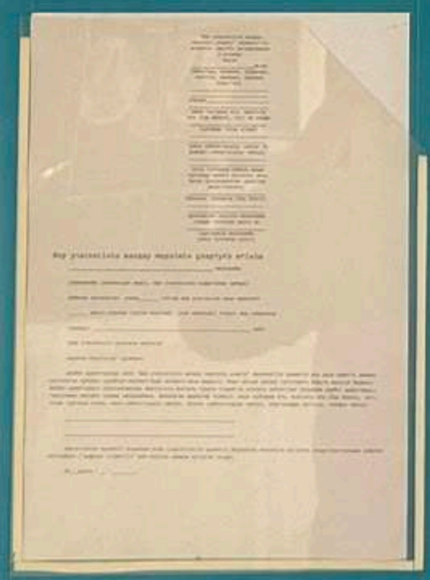

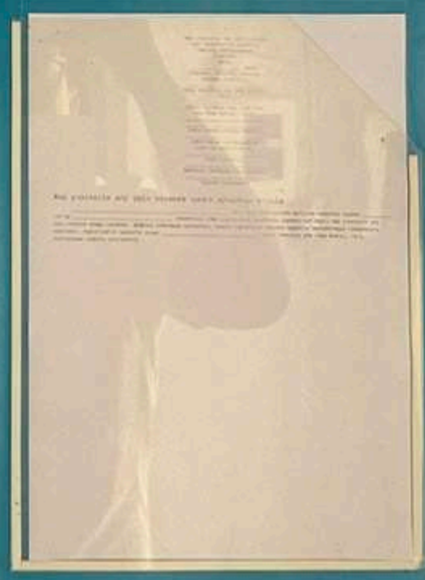

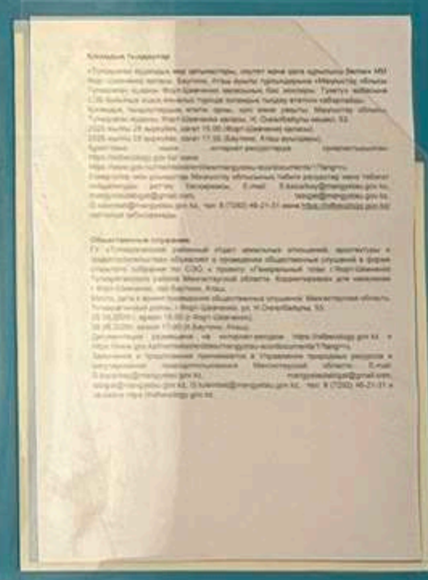

24/08/2026
11:25:36 GMT

Аппарат акима г.Форт-Шевченко

Қоғамдық тыңдаулар

«Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ Форт-Шевченко қаласы, Баутино, Аташ ауылы тұрғындарына «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасына СЭБ бойынша ашық жиналыс түрінде қоғамдық тыңдау өтетінін хабарлайды.
Қоғамдық тыңдаулардың өтетін орны, күні және уақыты: Маңғыстау облысы, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н. Оңғалбайұлы көшесі, 53.
2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 15:00 (Форт-Шевченко қаласы);
2026 жылғы 28 қыркүйек, сағат 17:00 (Баутино, Аташ ауылдары).
Құжаттама мына интернет-ресурстарда орналастырылған: https://ndbecology.gov.kz/ және https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.
Ескертулер мен ұсыныстар Маңғыстау облысының табиғи ресурстар және табиғат пайдалануды реттеу басқармасы, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 және https://ndbecology.gov.kz/ сайтында қабылданады.

Общественные слушания

ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» объявляет о проведении общественных слушаний в форме открытого собрания по СЭО к проекту «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» для населения г.Форт-Шевченко, сел Баутино, Аташ.
Место, дата и время проведения общественных слушаний: Мангистауская область, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Оңғалбайұлы, 53.
28.09.2026 г. время 15:00 (г.Форт-Шевченко),
28.09.2026г. время 17-00 (п.Баутино, Аташ).
Документация размещена на интернет-ресурсе https://ndbecology.gov.kz и https://www.gov.kz/memleket/entities/mangystau-eco/documents/1?lang=ru.
Замечания и предложения принимаются в Управлении природных ресурсов и регулирования природопользования Мангистауской области, E-mail: S.bazarbay@mangystau.gov.kz, mangystautabigat@gmail.com, tabigat@mangystau.gov.kz, G.tulembet@mangystau.gov.kz, тел: 8 (7292) 46-21-31 и на сайте https://ndbecology.gov.kz.

24/08/2026
11:25:32 GMT

ДОКЛАД

Тема: СЭО «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка»

1) Краткое описание намечаемой деятельности

На современном этапе, в связи с нереализованностью параметров действующего генерального плана 2013 года, город Форт-Шевченко нуждается в новой перспективной стратегии развития социально-экономической базы, функционального зонирования, а также взаимоувязанного развития инженерной и транспортной инфраструктуры, поэтому проведена корректировка генплана.

Отчет по СЭО подготовлен в рамках «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка» разработан по заданию ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» и ТОО «Урбостиль».

Генеральный план города Форт-Шевченко выполнен со следующими проектными периодами реализуется поэтапно с учетом демографического роста и инвестиционных возможностей:

- исходный год – 2024 год с численностью населения 12,45 тыс.чел;
- первая очередь – 2032 год с численностью населения 17,45 тыс.чел;
- расчетный срок – 2050 год с численностью населения 30,0 тыс.чел.

Реализация Генерального плана затронет г.Форт-Шевченко и прилегающие к нему территории с.Баутино и микр.Аташ.

Качество окружающей среды в районе г. Форт-Шевченко, с учетом с. Баутино и территории Аташ, в целом оценивается как благоприятное с локальными зонами антропогенного воздействия. Наиболее чистыми остаются территории Форт-Шевченко и Аташ, тогда как в с.Баутино фиксируется умеренная техногенная нагрузка, связанная с портовой и нефтегазовой деятельностью. В целом экологическая система региона характеризуется высокой уязвимостью, особенно морская среда Каспийского моря, что требует учета кумулятивных воздействий при дальнейшем развитии территории.

Оценка изменения качества окружающей среды в районе Баутино при реализации Генплана требует более детального акцента, так как Баутино – уже действующий портовый узел и будет испытывать максимальную нагрузку. Класс опасности размещенных здесь предприятий составляет от II до IV класса:

- 9 предприятий II класса опасности, это ТОО «Фаворит», ТОО "Тенизсистем", ТОО "Тениз Сервис" - база, ТОО "Тениз Сервис" – завод, ТОО "Каспиан Энерджи Сервисез", Компания «Аджип КСО», Карьеры – 3 объекта с размером санитарно-защитной зоны 500 метров;
- 42 предприятий III-го класса опасности, это ТОО "Kaiser Technical Service", ТОО "Мех стройсервис", Мобил сервис, ТОО "Карт бланш", ТОО "Шугыла", ТОО "Сага-Аташ", ТОО "АТРЕ", ТОО "Балыкшы", ТОО "Сенимди", ТОО "Карьертау", ТОО "Курык Каспиан Сервис", ТОО "Мангистауская рыбопромышленная компания", ТОО "Жолдарстрой", ТОО "Терминал", ТОО "Восклайс", РГП "Актауский Международный Морской Торговый Порт" Грузовой район, ЗАО «Шагала», ЗАО "Баута", Caspian Offshor Constuction, Каспиан Оффшор Индастриз , Атлант компани, Цех пластиковых изделий, База «Каспийком кызмети», База "Тупкаратан и т.д;
- порядка 3 существующих предприятий относятся к IV классу опасности с

требуемым размером санитарно-защитной зоны от промышленных предприятий до ближайших жилых домов 100 метров.

В Генплане размещение объектов предусматривается с учетом ветров и удаленности от жилой застройки, жилые районы - вне зон загрязнения, промышленные зоны с установлением СЗЗ, строительства сетей водоотведения, системы ливневой канализации с устройством ЛОС, полигон ТБО, создания буферных зон земель, прилегающих к морю, сохранения зеленых насаждений, озеленения солончаков (южный и северный соры).

2) Наименование инициатора намечаемой деятельности, его контактные данные

Реквизиты и контактные данные инициатора намечаемой деятельности: ГУ «Тупкараганский районный отдел земельных отношений, архитектуры и градостроительства» БИН 160640008137, Тупкараганский район, г.Форт-Шевченко, ул. Н.Онгалбайулы,2, E-mail: tupkaragan.zher@mail.ru.

Разработчик: ТОО «Урбостиль» БИН 950440001019, г. Алматы, ул. Навои 208, пом.423 тел.: 8 727 311 59 13, info.urbanstyle@gmail.com.

3) Описание затрагиваемой территории с указанием численности ее населения, участков, на которых могут быть обнаружены выбросы, сбросы и иные негативные воздействия намечаемой деятельности на окружающую среду, с учетом их характеристик и способности переноса в окружающую среду; участков извлечения природных ресурсов и захоронения отходов

СЭО проводилась по всем аспектам окружающей среды:

Атмосферный воздух. Определяющими источниками техногенного загрязнения атмосферы г. Форт-Шевченко на исходный год являются выбросы от существующих портовых и складских предприятий и теплоисточников. Ориентировочные суммарные выбросы загрязняющих веществ от стационарных источников составляют **268,5083 т/год**. Характеристика вредных веществ от производственных предприятий определяется характером производства. В выбросах присутствуют около 24 загрязняющих веществ.

На перспективу определяющими источниками техногенного загрязнения атмосферы г. Форт-Шевченко являются выбросы от существующих предприятий и проектируемых объектов (Пассажирский морской порт "Жана Аташ", Цех по производству пищевой продукции, Мастерские по народным промыслам, Цех по переработке рыбной продукции, Автосервис, АГЗС) и теплоисточников. В выбросах промышленных предприятий присутствуют 37 загрязняющих веществ. Всего количество выбросов в атмосферу **407,22612 т/год.**

Суда, заходящие в порт, регулируются международными конвенциями и нормами, такими как:

- Международная конвенция по предотвращению загрязнения с судов (MARPOL73/78), Лондон;
- Международный кодекс морской перевозки опасных грузов (МК МПОГ);
- Конвенция о Международной морской организации, Женева;
- Международная Конвенция о гражданской ответственности за ущерб от

загрязнения нефтью, Брюссель;

• Рамочная конвенция по защите морской среды Каспийского моря, Тегеран;

• Базельская конвенция о контроле за трансграничной перевозкой опасных отходов и их удалением, Базель.

Основными загрязняющими веществами по стационарным источникам являются азота диоксиды (29,4%), углерода оксид (21,1%), пыль неограническая (24,8%).

Согласно сайта IQAir на сегодняшний день индекс качества воздуха (AQI^+) и загрязнение атмосферы PM2.5 в Форт-Шевченко - средний уровень загрязнения. Концентрация PM2.5 сейчас в 2,4 раза выше рекомендуемого ВОЗ среднегодового значения нормы PM2.5.

Границы СЗЗ существующих и проектируемых предприятий являются не благоприятными для населения, в связи с чем, Генпланом предусматривается расселение населения с границ существующих СЗЗ.

Количественные и качественные значения выбросов загрязняющих веществ рассчитаны по материалам проектов-аналогов с учетом технических решений к намечаемым предприятиям.

Перечень загрязняющих веществ и количественные значения выбросов являются предварительными и будут уточняться на последующих этапах проектирования.

Мероприятия, предусмотренные генпланом по охране атмосферного воздуха:

- обеспечить жесткий контроль за реализацией мероприятий по сокращению выбросов ЗВ, предусмотренных в Проектах ПДВ предприятий;

- проектом рекомендуется установить станции автоматического контроля качества воздуха в городе.

- проектом предлагается максимальное сохранение существующих зеленых насаждений, а также создание новых насаждений вдоль дорог, организация которых обусловлена проектными решениями.

Водные ресурсы. Город Форт-Шевченко расположен на восточном берегу Каспийского моря. Каспийское море – крупнейший бессточный водоем земного шара. В соответствии с постановлением №130 от 24.08.2023 г. акимата Мангистауской области «Об установлении водоохранных зон и полос водных объектов Мангистауской области и режима их хозяйственного использования» ширина водоохраной зоны на побережье Каспийского моря по территории г. Форт-Шевченко принимается 500 метров, ширина водоохранной полосы составляет 35 метров.

Генпланом предусматривается строительство пассажирского порта Жана Аташ в границах населённого пункта с. Аташ, где уже имеются антропогенные изменения. Территория предполагаемого строительства не включает участков с высокой природной ценностью (таких как редкие биотопы, места обитания эндемиков или краснокнижных видов). Причалы, волноломы и дамбы проектируются с учетом минимального изменения гидродинамики моря. Сброс сточных вод в море исключается системой водоотведения в локальные очистные сооружения и дальнейшим отведением их на существующие КОС города. Предотвращение загрязнения предусматривается герметизацией зон хранения ГСМ, специальными площадками для опасных отходов, противоразливными системами (боны, сорбенты).

Проектные решения строительства порта Жана Аташ должны строго учитывать режим водоохранных зон и прибрежных защитных полос.

Проектом предусматривается обеспечение водой всех потребителей г.Форт-Шевченко, а также нужды пожаротушения. В генеральном плане предусматривается строительство новых сетей канализации, так и реконструкция существующих в границах проектирования. Сточные воды от благоустроенной жилой застройки и производственные сточные воды, подлежащие совместному отведению и очистке с бытовыми стоками, предлагается отводить на существующие очистные сооружения, с расширением по мере увеличения численности населения. Следовательно, прямого сброса сточных вод в море исключается.

Отходы производства и потребления. ТОО «Каспий коммуналдык кызметі» занимается сбором, вывозом, складированием и утилизацией твердых бытовых отходов (ТБО) в городе Форт-Шевченко, а также в поселках Баутино и Аташ. Предприятие имеет на балансе полигон для захоронения ТБО.

В 2023 году Место хранения твердых бытовых отходов по требованию жителей Тупкараганского района области перенесли на новое место - в 4,5 км от Форт-Шевченко. На сегодняшний день на старый полигон прекращается сброс твердых бытовых отходов, а мусор доставляется на новый полигон. Новый полигон находится примерно в 4,5 км в северо-восточном направлении города Форт-Шевченко, площадь составляет 8 Га, мощность: 256 000 м³, производительность до 10 000 т/год. На старом полигоне ведутся рекультивационные работы.

На перспективу развития г.Форт-Шевченко, необходимо предусмотреть улучшение системы сбора и сортировки отходов. Из предлагаемых мероприятий на первую очередь строительства – 2032 год, можно выделить:

• Внедрение раздельного сбора ТБО: установка контейнеров в закрытом виде для раздельного сбора пластика, стекла, металла, органических отходов и бумаги.

• Создание пунктов приема вторсырья: организация сети пунктов, куда население может сдавать перерабатываемые отходы.

• Обучение и просвещение населения: проведение информационных кампаний по раздельному сбору мусора, разработка стимулирующих программ.

На расчетный срок 2050 год, необходимо предусмотреть модернизацию и расширение полигона ТБО.

• Расширение мощностей полигона: увеличение площади полигона или создание нового с современными технологиями захоронения отходов.

• Внедрение системы электронного контроля для предотвращения утечки промышленных и строительных отходов в несанкционированные места.

• Предусмотреть по мере возможности обеспечение специализированных компаний местом накопления для сортировки строительных отходов г.Форт-Шевченко;

• Необходимо предусмотреть очистку карьерных отвалов, образовавших от карьеров вблизи город Форт-Шевченко.

• Устройство защитных слоев: усиление гидроизоляции полигона для предотвращения загрязнения грунтовых вод.

Растительный и животный мир. Большая часть территории области занята полынно-солончаковой пустыней с участками кустарниковой растительности на бурых почвах: поверхность частично покрыта солончаками, такыровидными солонцами и песками с крайне редкой растительностью. Проектом предлагается осуществить комплекс мероприятий по благоустройству набережной Каспийского моря, бульваров, выходящих на берег моря к главному бульвару-набережной в пределах водоохранной полосы 35 метра с благоустройством набережной, вновь создаваемых рекреационных пространств, массивов зеленных насаждений с установкой малых архитектурных форм, обводнением рекреационных участков, прокладкой прогулочных пешеходных аллей, терренкуров и размещением отдельных павильонов для отдыха населения.

Для озеленения санитарно-защитных зон и зон специального назначения проектом предусматривается посадка защитных лесных полос фильтрующего типа. Хорошо в такую посадку подойдет вяз мелколистный (карагач), лох узколистный, из кустарников-бирючина обыкновенная.

Озеленение СЗЗ существующих и проектируемых предприятий вокруг территории г.Форт-Шевченко должен проводиться с привлечением недропользователей.

На рассматриваемой территории к северу от города Форт-Шевченко расположены два участка, занятых солончаками, неблагоприятных для застройки: мокрый солончак (Северный сор) «сор» предлагается оставить с водой и использовать его как водоем.

Прилегающие к солончакам территории (южные Соры) предлагается к озеленению путем посадки солеустойчивых древесно-кустарниковых пород (рекомендуется тамариск (жынгыл) и саксаул), а также почвопокровными видами солянковой растительности. **Генпланом предусматривается парковая зона с озеленением вокруг северного Сора – 34,16 га, южного Сора – 36,53га.**

Воздействие на Каспийское море при реализации Генплана с новым портом в с. Аташ оценивается как локальное и контролируемое, при условии соблюдения экологических норм. Прямой угрозы морским экосистемам и рыбным запасам в масштабе всего Каспия не ожидается. На последующих этапах проектирования необходимо провести оценку вреда рыбным ресурсам и кормовым гидробионтам Каспия при реализации нового морского порта Жана Аташ.

Согласно письма РГУ «Мангистауская областная территориальная инспекция лесного хозяйства и животного мира» № 03-10/ЗТ-Н-18/364 от 20.05.2024 в близи города Форт-Шевченко и с.Баутино не расположены земли государственного лесного фонда и особо охраняемых природных территории.

Однако, вблизи выше указанных населенных пунктов расположены охотничьи хозяйства «Мангышлак» и «Голубая бухта-Саура» и встреча с объектами животного мира (голубь, куропатка, кеклик, кулик, утка, лысуха, гусь, волк, корсак, лисица, заяц и др.) в состоянии естественной свободы не исключены.

Также, над территорией данных населенных пунктов проходят пути миграции птиц, занесенных в Красную книгу Казахстана, такие как лебедь, фламинго, пеликан, беркут,балобан, джек-дрофа и т.д. Мероприятия:

- создание буферных охранных зон вблизи водных ресурсов (земель, прилегающих к морю) с сохранением естественного рельефа;
- озеленение солончаков с посадкой древесной растительности (северный и

южный соры) общ.площадью 70,69 га;

▪ организация сезонных зон покоя в местах массового гнездования и пролёта (например, для фламинго и пеликанов);

▪ недопущение охоты, сбора яиц, беспокойства птиц в период размножения;

▪ ограничение хозяйственной деятельности (строительство, добыча, транспорт, рекреация) в период весенне-осенних миграций;

▪ проектирование порта с учётом морской гидродинамики и экологии;

▪ строгий контроль за сбросами и дноуглубительными работами;

▪ не допускать загрязнения воды и береговой полосы водоема;

▪ не допускать незаконного лова рыбы на участке работ;

▪ при заборе воды необходимо установить мотопомпу с установкой рыбозащитного устройства.

Физическое воздействие. Источниками шума на территории города являются: существующие трансформаторные подстанции сетей электроснабжения, аэропорт проектируемый, где предусматривается санитарно-защитная зона 500м и отсутствует селитебная зона.

На территории г. Форт-Шевченко нет объектов-источников электромагнитного, шумового и радиационного воздействия, от которых норма установленного воздействия превышается.

Список источников информации, полученной в ходе выполнения СЭО

1. Проект «Генеральный план г.Форт-Шевченко Тупкараганского района Мангистауской области. Корректировка»;

2. Опорный план;

3. Генеральный план;

4. Схема ООС;

5. Схема расположения ООПТ

6. Информационный сайт РГП "Казгидромет";

7. Письмо РГУ «Мангистауская областная территориальная инспекция лесного хозяйства и животного мира» № 03-10/ЗТ-Н-18/364 от 20.05.2024г;

8. Согласование РГУ «Жайык-Каспийская бассейновая инспекция по регулированию, охране и использованию водных ресурсов» № -28-7/1283 от 02.06.2025г;

9. Письмо АО «Национальная геологическая служба» № 20-01/2078 от 30.06.2025 о запасах подземных вод;

10. ЗАКЛЮЧЕНИЕ об оценке качества отчета по стратегической экологической оценке № 04-10/8031 от 16.07.2026г;

СРАВНИТЕЛЬНАЯ ТАБЛИЦА ПО ИЗМЕНЕНИЯМ ПО ПРОЕКТУ «ГЕНЕРАЛЬНЫЙ ПЛАН Г.ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ТУПКАРАГАНСКОГО РАЙОНА МАНГИСТАУСКОЙ ОБЛАСТИ. КОРРЕКТИРОВКА»

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
1	Территория проектирования (включает застроенную территорию г.Форт-Шевченко и с.Баутино)	Граница проектирования 7040,0 га.	Граница проектирования 7040,0 га.	
2	Территория промышленной и коммунально-складской застройки Территория жилой и общественной застройки	610,5 га 426,2га	660,9 га 838,9 га	
3	Численность населения, чел	Численность населения на исходный год принимается 12,45 тыс. человек.	Прогноз численности населения на расчетный срок составит 30,0 тыс.человек	
4	Жилищный фонд, тыс.м² (усадебная застройка)	280,64 тыс.м²	900,0 тыс.м²	
5	Объекты культурно-бытового обслуживания	Школа – 1 объект Детсад – 1 объект Тупкараганский гуманитарный-технический колледж - - Школа живописи и культуры Центральная районная больница - Больница Противочумная станция Амбулатория Баутино	Школы – 2 объекта (1 проектируемая) Детсады – 2 объекта (1 проектируемая) Тупкараганский гуманитарный-технический колледж Кадетское училище Морской колледж Школа живописи и культуры Центральная районная больница Больница стационар на 162 койки Больница Противочумная станция Амбулатория Баутино	

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
		Административное здание здравоохранения Спорт комплекс Форт-Ш евченко Спорт комплекс Баутино Учебно-методический центр - - - - Дом культуры – 1 объект Тупкараганская районная центральная библиотека Музей – 2 объекта Гостиницы – 6 объекта - - - Мечеть Церковь Торговый дом -	Административное здание здравоохранения Спорт комплекс Форт-Ш евченко Спорт комплекс Баутино Учебно-методический центр Плавательный бассейн Ипподром Морской аквариум Амфитеатр Дом культуры – 2 объекта (1 проектир.) Тупкараганская районная центральная библиотека Музей – 2 объекта Гостиницы – 6 объекта Туристско-оздоровительный комплекс Семейный пансионат Отельный комплекс Мечеть Церковь Торговый дом Торгово-развлекательный центр с кинотеатром	
6	Промышленное производство	1.ТОО "Фаворт " 2. ТОО "Тенизсистем " 3. ТОО "Тениз Сервис"- база поддержки морских операций 4. ТОО "Каспиан Энерджи Сервисез" 5. ТОО "Kaiser Technical Service" 6. ТОО "Мех стройсервис" 7.ТОО "Тениз Сервис"- завод по производству металлоконструкций	1.ТОО "Фаворт " 2. ТОО "Тенизсистем " 3. ТОО "Тениз Сервис"- база поддержки морских операций 4. ТОО "Каспиан Энерджи Сервисез" 5. ТОО "Kaiser Technical Service" 6. ТОО "Мех стройсервис" 7.ТОО "Тениз Сервис"- завод по производству металлоконструкций для	

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
		для обустройства морских нефтяных месторождений 8. Мобил сервис 9.ТОО "Карт бланш" 10. ТОО "Ш угыла" 11. ТОО "Сага-Аташ " 12. ТОО "АТРЕ" 13. ТОО "Балыкш ы "- завод по ремонту кораблей и подсобных помещений 14. ТОО "Сенимди " 15. ТОО "Карьертау" 16. ТОО "Курык Каспиан Сервис" 17. ТОО "Мангистауская рыбопромышленная компания" 18. ТОО "Жолдарстой" 19. ТОО "Терминал" 20. ТОО "Восклайс" 21. РГП "Актауский Международ-ный Морской Торговый Порт" Грузовой район 22. ЗАО "Шагала" 23. ЗАО "Баута" 24. Caspian Offshor Constuctio n 25. ИП "Бекмаганбетова", для строительства производственной базы и причала 26. West Commers 27. ГКП "Каспийкоммуналды кызмети", для строительства причала по хранению плавающих приспособлений в морском	обустройства морских нефтяных месторождений 8. Мобил сервис 9.ТОО "Карт бланш" 10. ТОО "Шугыла" 11. ТОО "Сага-Аташ " 12. ТОО "АТРЕ" 13. ТОО "Балыкшы"- завод по ремонту кораблей и подсобных помещений 14. ТОО "Сенимди " 15. ТОО "Карьертау" 16. ТОО "Курык Каспиан Сервис" 17. ТОО "Мангистауская рыбопромышленная компания" 18. ТОО "Жолдарстрой" 19. ТОО "Терминал" 20. ТОО "Восклайс" 21. РГП "Актауский Международ-ный Морской Торговый Порт" Грузовой район 22. ЗАО "Шагала" 23. ЗАО "Баута" 24. Caspian Offshor Constuctio n 25. ИП "Бекмаганбетова", для строительства производственной базы и причала 26. West Commers 27. ГКП "Каспийкоммуналды кызмети", для строительства причала по хранению плавающих приспособлений в морском побережье	

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
		побережье 28. Компания "А джип КСО", для расширения базы поддержки неф тяных операций 29. Каспиан Оффшор Индастриз 30. Атлант компани 31. ЕНКА , для строительства производственной базы морских операций 32. Цех пластиковых изделий 33. Склад 34. База "Каспийком кызмети 35. База МКДСМ 36.База "Тупкаратан 37. База "КМК" 38. База "ТНС" 39. База "ГОСТ" 40.Карьеры – 3 объекта 41. Карьер "Казмартрансар" 42. Убойный цех - - - - 48. СТО 49. АЗС – 2 объекта -	28. Компания "А джип КСО", для расширения базы поддержки неф тяных операций 29. Каспиан Оффшор Индастриз 30. Атлант компани 31. ЕНКА , для строительства производственной базы морских операций 32. Цех пластиковых изделий 33. Склад 34. База "Каспийком кызмети 35. База МКДСМ 36.База "Тупкаратан 37. База "КМК" 38. База "ТНС" 39. База "ГОСТ" 40.Карьеры – 3 объекта 41. Карьер "Казмартрансар" 42. Убойный цех 43. Объекты индустриальной инфра-структуры (проект. 44. Цех по производству пищевой продукции 45. Цех по переработке рыбной продукции 46. Мастерские по народным промыслам 47. Склад готовой продукции 48. СТО 49. АЗС – 2 объекта 50. Пассажирский морской порт "Жана	

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
		- - -	Аташ " 51. Автомобильная газовая заправочная станция (АГЗС) 52. Аэропорт 53. Автосервис	
7	Выбросы, т/год	268,5083 т/год	407,226 т/год	Образование выбросов за счет проектируемых предприятий и БМК
9	Парки,скверы, бульвары	20,85 га	60,6 га	
10	Население, проживающее в СЗЗ, га	СЗЗ предприятий – 2,125 га	СЗЗ предприятий - 0 га	
11	Озеленение	Отсутствует	Данным проектом генерального плана предлагается озеленение солончаков с посадкой древесной растительности (северный и южный соры) общ.площадью 70,69 га;	
12	Водоохранная полоса и водоохранная зона Каспийского моря	Установлены водоохранная зона и полосы, 500м и 35м соответственно	Без изменений водоохранная зона 500м и полосы 35м	Постановление №130 от 24.08.2023 г. акимата Мангистауской области «Об установлении водоохранных зон и полос водных объектов Мангистауской области и режима их хозяйственного использования»
13	Строительство ливневой канализации (арычная сеть)	Отсутствует	Генпланом предусматривается строительство открытой арычной сети в железобетонной облицовке протяженностью 180 км	
14	Строительство ЛОС поверхностных ливневых стоков	Отсутствует	Генпланом рекомендуется строительство ЛОС – 9 шт. В состав локальных ливневых очистных сооружений входят: колодец	Очищенная вода ЛОС используется как техническая вода в орошении зеленых насаждений и поливе

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
			распределительный, пескоотделитель, маслобензоотделитель, фильтр сорбционный, колодец для отбора проб	дорожных покрытий.
15	Водоснабжение	Забор воды производится из скважин Кетыкского месторождения подземных вод насосами перекачивающих станций. Общая протяженность сетей водопровода, составляет 120 км.	Проектируемый водопровод 211,8 км. Строительство опреснительной установки, производительностью 5000 м3/сут	которая будет обслуживать не только г.Форт-Шевченко, а также жителей Тупкараганского района
15	Централизованная сеть канализации	Система канализации города представляет собой сбалансированный комплекс инженерных решений, протяженностью 48 км, направленный на эффективное удаление сточных вод, их очистку и утилизацию осадков, обеспечивая санитарно-экологическую безопасность региона.	Генпланом предлагается строительство централизованной сети канализации 118,4км, с дальнейшим водоотведением сточных вод на существующие КОС.	
16	Канализационно-очистные сооружения	Реконструкция канализационных очистных сооружений была проведена в 2010 году, а ввод в эксплуатацию новых объектов осуществлен в четвертом квартале того же года.	Основные элементы существующей КОС, включают в состав: песколовки, установку биологической очистки, насосные станции, модули доочистки. Осадок отводится на иловые площадки.	
17	Защита территории города от затопления Каспийского моря	Отсутствует	Устройство дороги дамбы обвалования скреплением откоса железобетоном длиной 11,0 км.	
18	Благоустройство водных объектов	Отсутствует	Намечено выполнение берегоукрепительных работ с откосным креплением берега	Мокрый Сор

№ п/п	Наименование мероприятий	До корректировки ГП	После корректировки ГП	Примечание
1	2	3	4	5
			габионами длиной 2,5 км.	
19	ТБО, т/год	3576 т/год	8560 т/год	
20	Строительство усовершенственного полигона ТБО	Вывоз отходов производится на существующий полигон ТБО, который находится в 4,5 км в северо-восточном направлении города Форт-Шевченко, площадь составляет 8 га.	Генпланом планируется увеличение площади полигона и усиление гидроизоляции полигона для предотвращения загрязнения грунтовых вод.	Установка мусорных контейнеров для раздельного сбора отходов (V=1,1 м³) – 106 шт. при ежедневном вывозе ТБО.

БАЯНДАМА

Тақырып: СЭБ «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету»

1) Көзделіп отырған қызметтің қысқаша сипаттамасы

Қазіргі уақытта 2013 жылғы бас жоспардың параметрлері іске асырылмай қалғандықтан, Форт-Шевченко қаласына оның әлеуметтік-экономикалық базасы мен функционалдық аймақтарға бөлуді дамытуға, сондай-ақ инженерлік және көлік инфрақұрылымын кешенді дамытуға бағытталған жаңа, болашаққа бағдарланған стратегия қажет, сондықтан бас жоспарға түзетулер енгізілді.

СЭБ (Стратегиялық экологиялық бағалау) бойынша есеп «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» шеңберінде «Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ мен «Урбостиль» ЖШС-нің тапсырмасы бойынша дайындалды.

Форт-Шевченко қаласының бас жоспары мынадай жоспарлау кезеңдеріне негізделген және демографиялық өсім мен инвестициялық мүмкіндіктер ескеріле отырып, кезең-кезеңімен іске асырылады:

- бастапқы жыл – 2024 жыл, халық саны 12,45 мың адам;
- бірінші кезек – 2032 жыл, халық саны 17,45 мың адам;
- есептік мерзім – 2050 жыл, халық саны 30,0 мың адам.

Бас жоспардың жүзеге асырылуы Форт-Шевченко қаласы мен оған іргелес жатқан Баутин және Аташ ауылдарының аумағын қамтиды.

Форт-Шевченко аймағындағы (соның ішінде Баутино ауылы мен Аташ аумағын қоса алғанда) қоршаған ортаның сапасы, антропогендік әсер етудің жергілікті аймақтарымен бірге, жалпы алғанда қолайлы деп бағаланады. Форт-Шевченко және Аташ аумақтары ең таза күйінде қалып отыр, ал Баутино ауылында порт және мұнай-газ саласындағы қызметтерге байланысты техногендік жүктеменің орташа деңгейі тіркелген. Жалпы алғанда, аймақтың экожүйесі — әсіресе Каспий теңізінің теңіз ортасына жоғары әсерімен сипатталады, бұл аумақты одан әрі дамыту барысында жиынтық әсерлерді ескеруді қажет етеді.

Баутино – қазіргі уақытта жұмыс істеп тұрған порт торабы және ең жоғары жүктемеге ұшырайтын нысан болғандықтан, Бас жоспарды іске асыру кезінде Баутино аумағында қоршаған орта сапасының өзгеруін бағалау мәселесіне егжей-тегжейлі назар аудару қажет. Мұнда орналасқан кәсіпорындардың қауіптілік класы II-ден IV-ке дейінгі аралықты құрайды:

- II санаттағы қауіптілігі жоғары 9 нысан: «Фаворит» ЖШС, «Тенизсистем» ЖШС, «Тениз Сервис» ЖШС (база), «Тениз Сервис» ЖШС (зауыт), «Каспиан Энерджи Сервисез» ЖШС, «Аджип КСО» және карьерлер – 3 нысан СҚА 500 метр;
- III қауіптілік класына жататын 42 кәсіпорын: «Kaiser Technical Service» ЖШС, «Мех стройсервис» ЖШС, «Мобил сервис», «Карт бланш» ЖШС, «Шугыла» ЖШС, «Сага-Аташ» ЖШС, «АТРЕ» ЖШС, «Балыкшы» ЖШС, «Сенимди» ЖШС, «Карьертау» ЖШС, «Курык Каспиан Сервис» ЖШС, «Маңғыстау балық өңдеу компаниясы» ЖШС, «Жолдарстрой» ЖШС, «Терминал» ЖШС, «Восклайс» ЖШС, «Ақтау халықаралық теңіз сауда порты» РМК жүк аумағы, «Шагала» ЖАҚ, «Баута» ЖАҚ, «Caspian Offshore Construction», «Каспиан

Оффшор Индастриз», «Атлант компани», Пластикалық бұйымдар цехы, «Каспийком кызмети» базасы, «Tupkaratan» базасы және т.б.;
- Шамамен 3 жұмыс істеп тұрған кәсіпорын IV қауіптілік класына жатады, бұл өнеркәсіптік нысандар мен ең жақын тұрғын үйлер арасында 100 метрлік санитарлық-қорғаныс аймағын талап етеді.

Бас жоспар нысандарды орналастыру кезінде жел бағыты мен тұрғын үй аймақтарына дейінгі қашықтықты ескеруді көздейді; тұрғын үй аудандары ластану аймақтарынан тыс жерде орналасқан, ал өнеркәсіптік аймақтарда санитарлық-қорғаныш аймақтары (СҚА), ағынды және жаңбыр суларын бұру желілері (жергілікті тазарту құрылыстарымен бірге) және қатты тұрмыстық қалдықтар полигоны қарастырылған. Сондай-ақ жоспар теңіз жағалауындағы аумақтар үшін буферлік аймақтар құруды, қолданыстағы жасыл желектерді сақтауды және сор жерлерді (оңтүстік және солтүстік сорларды) көгалдандыруды қамтиды.

2) Көзделіп отырған қызметтің бастамашысының аты-жөні, оның байланыс деректері

Жоба бастамашысы туралы мәліметтер мен байланыс ақпараты: «Түпқараған аудандық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» мемлекеттік мекемесі БСН 160640008137, Түпқараған ауданы, Форт-Шевченко қаласы, Н. Оңғалбайұлы көшесі, 2-үй; E-mail: tupkaragan.zher@mail.ru.
Жоба әзірлеуші: «Урбостиль» ЖШС, БСН 950440001019, Алматы қ., Науаи көш., 208, 423-кеңсе, тел.: 8 727 311 59 13, info.urbanstyle@gmail.com.

3) Ерекшеліктері мен қоршаған ортаға берілу қабілетін есепке алу; табиғи ресурстарды өндіру және қалдықтарды орналастыру алаңдарын ескеріп, әсер еткен аумақтың, оның тұрғындарының саны, шығарындылар, төгінділер және қоршаған ортаға болжанатын қызметтің басқа да негативті әсерлеріне сипаттама
СЭБ барлық экологиялық аспектілерді қамтыды:
Атмосфералық ауаға әсер. Форт-Шевченко қаласындағы атмосфераның антропогендік ластануының бастапқы жылдағы негізгі көздері — қолданыстағы порт және қойма нысандары мен жылу көздерінен шығатын шығарындылар. Стационарлық көздерден шығатын ластаушы заттардың жалпы шығарындыларының болжамды көлемі жылына **268,5083** тоннаны құрайды. Өнеркәсіптік кәсіпорындардан шығатын зиянды заттардың сипаттамалары өндірістік процестің сипатына байланысты анықталады. Шығарындылардың құрамында шамамен 24 ластаушы зат бар.

Есептік мерзімде Форт-Шевченко қаласындағы атмосфераның антропогендік ластануының негізгі көздеріне қолданыстағы кәсіпорындар мен жоспарланған нысандардан (соның ішінде «Жаңа Аташ» жолаушылар теңіз порты, азық-түлік өндіру цехы, дәстүрлі қолөнер шеберханалары, балық өңдеу кешені, автожөндеу шеберханасы және автогаз құю станциясы), сондай-ақ жылу көздерінен шығатын шығарындылар жатады. Өнеркәсіптік шығарындылар құрамында 37 ластаушы зат бар. Атмосфераға шығарылатын шығарындылардың жалпы көлемі жылына **407,22612** тоннаны құрайды.

Портқа кіретін кемелер келесі халықаралық конвенциялар мен ережелерге бағынады:

• Кемелерден болатын ластанудың алдын алу жөніндегі халықаралық конвенция (MARPOL 73/78), Лондон;

• Қауіпті жүктерді теңіз арқылы тасымалдау жөніндегі халықаралық кодекс (IMDG кодексі);

• Халықаралық теңіз ұйымы туралы конвенция, Женева;

• Мұнаймен ластанудан келген залал үшін азаматтық жауапкершілік туралы халықаралық конвенция, Брюссель;

• Каспий теңізінің теңіз ортасын қорғау жөніндегі негіздемелік конвенция, Тегеран;

• Қауіпті қалдықтардың трансшекаралық тасымалдануын және оларды жоюды бақылау туралы Базель конвенциясы, Базель.

Стационарлық көздерден бөлінетін негізгі ластаушы заттар — азот диоксиді (29,4%), көміртегі оксиді (21,1%) және бейорганикалық шаң (24,8%).

IQAir веб-сайтының деректеріне сәйкес, Форт-Шевченкодағы ауа сапасының ағымдағы индексі (AQI^{+}) және PM2.5 атмосфералық ластану деңгейі ластанудың орташа деңгейін көрсетеді. PM2.5-тің қазіргі концентрациясы Дүниежүзілік денсаулық сақтау ұйымы (ДДСҰ) ұсынған жылдық орташа нормативтік көрсеткіштен 2,4 есе жоғары.

Қолданыстағы және жоспарланған кәсіпорындардың санитариялық-қорғау аймақтарының (СҚА) шекаралары жергілікті халық үшін қолайсыз, сол себепті Бас жоспарда қолданыстағы СҚА-мен шектесетін аумақтардан тұрғындарды көшіру көзделген.

Ластаушы заттар шығарындыларының сандық және сапалық көрсеткіштері жоспарланған нысандар үшін ұсынылған техникалық шешімдер ескеріле отырып, ұқсас жобалардың деректері негізінде есептелді.

Ластаушы заттардың тізімі мен шығарындылардың сандық көрсеткіштері алдын ала сипатқа ие және жобалаудың кейінгі кезеңдерінде нақтыланатын болады.

Бас жоспарда көзделген атмосфералық ауаны қорғау шаралары:

- кәсіпорындардың «Шекті рұқсат етілген шығарындылар» (ШРШ) жобаларында айқындалған ластаушы заттар шығарындыларын азайту жөніндегі шаралардың орындалуына қатаң бақылауды қамтамасыз ету;
- жоба аясында қала аумағында ауа сапасын автоматтандырылған бақылау станцияларын орнату ұсынылады;
- жобалық шешімдерге сәйкес, қолданыстағы жасыл желектерді барынша сақтап қалу және жол бойында жаңа екпелерді отырғызу ұсынылады.

Су ресурстары. Форт-Шевченко қаласы Каспий теңізінің шығыс жағалауында орналасқан. Каспий теңізі — Жер бетіндегі ең үлкен тұйық су қоймасы. Маңғыстау облысы әкімдігінің «Маңғыстау облысындағы су объектілері үшін су қорғау аймақтары мен белдеулерін және оларды шаруашылық мақсатында пайдалану режимін белгілеу туралы» 2023 жылғы 24 тамыздағы № 130 қаулысына сәйкес, Форт-

Шевченко қаласының аумағындағы Каспий теңізі жағалауы бойындағы су қорғау аймағының ені 500 метр, ал су қорғау белдеуінің ені 35 метр болып белгіленді.

Бас жоспар антропогендік өзгерістерге ұшыраған Аташ ауылының аумағында «Жаңа Аташ» жолаушылар портын салуды көздейді. Құрылысқа ұсынылған аумақ жоғары табиғи құндылыққа ие учаскелерді (мысалы, сирек кездесетін биотоптарды немесе эндемикалық және «Қызыл кітапқа» енгізілген түрлердің мекендеу орталарын) қамтымайды. Кеме тоқтайтын жер, толқынбөгеттер және бөгеттер теңіз гидродинамикасының барынша аз өзгеруін ескере отырып жобаланады. Сарқынды суларды теңізге ағызу жергілікті тазарту құрылыстарына су бұру жүйесімен және оларды кейіннен қаланың қолданыстағы КТҚ-на (кәріздік тазарту құрылыстарына) бұру арқылы болдырылмайды. Ластанудың алдын алу жанар-жағармай материалдарын сақтау орындарын, қауіпті қалдықтарға арналған арнайы алаңдарды және төгілуді бақылау жүйелерін (бондар мен сорбенттер) оқшаулау арқылы қамтамасыз етіледі.

Жаңа Аташ портының құрылысына арналған жобалық шешімдер су қорғау аймақтары мен жағалаудағы қорғаныш белдеулерін реттейтін нормативтік талаптарды қатаң ескеруі тиіс.

Жоба Форт-Шевченко қаласындағы барлық тұтынушыларды сумен қамтамасыз етуді, сондай-ақ өрт сөндіру қажеттіліктерін қамтамасыз етуді қарастырады. Бас жоспар жоба шекарасында жаңа кәріз желілерін салуды да, қолданыстағыларын қайта жаңартуды да көздейді.

Тұрмыстық ағынды сулармен бірлесіп тасымалдауға және тазартуға жататын тұрғын үй және өнеркәсіптік ағынды суларды қолданыстағы кәріз тазарту құрылыстарына бағыттау ұсынылады, ол халық санының өсуіне қарай кеңейту жоспарлануда. Осыған орай, ағынды суларды теңізге тікелей төгуге жол берілмейді.

Өндіріс және тұтыну қалдықтары. «Каспий коммуналдық қызметі» ЖШС Форт-Шевченко қаласында, сондай-ақ Баутино және Аташ елді мекендерінде қатты тұрмыстық қалдықтарды жинау, шығару, сақтау және кәдеге жаратумен айналысады. Кәсіпорын қатты тұрмыстық қалдықтар полигонын иелік етеді және оны пайдаланады.

2023 жылы өңірдегі Түпқараған ауданы тұрғындарының өтініштеріне орай, қатты тұрмыстық қалдықтарды сақтау орны Форт-Шевченко қаласынан 4,5 шақырым жердегі жаңа аумаққа көшірілді. Бүгінгі таңда ескі полигонға қатты тұрмыстық қалдықтарды төгу тоқтатылып, қалдықтар жаңа полигонға жеткізілуде. Жаңа қалдықтар полигоны Форт-Шевченко қаласынан солтүстік-шығысқа қарай шамамен 4,5 шақырым жерде орналасқан; оның ауданы 8 гектарды, сыйымдылығы 256 000 м³-ді, ал өткізу қабілеті жылына 10 000 тоннаға дейінгі көлемді құрайды. Ескі қоқыс полигонында қалпына келтіру жұмыстары жүргізілуде.

Форт-Шевченко қаласын дамытудың **жоспарлы кезеңі үшін** қалдықтарды жинау және сұрыптау жүйесін жетілдіру шараларын қарастыру қажет. Құрылыстың бірінші кезеңіне — 2032 жылға — ұсынылған шаралардың ішінде мыналарды атап өтуге болады:

• Қатты тұрмыстық қалдықтарды бөлек жинауды енгізу: пластик, шыны, металл, органикалық қалдықтар мен қағазды сұрыптап жинауға арналған жабық контейнерлерді орнату.

• Қайта өңдеуге жарамды қалдықтарды қабылдау пункттерін құру: тұрғындар қайта өңдеуге жарамды қалдықтарды өткізе алатын орындар желісін ұйымдастыру.

• Халықты ағарту және хабардар ету: қалдықтарды бөлек жинау бойынша ақпараттық науқандар өткізу және ынталандыру бағдарламаларын әзірлеу.

2050 жылға дейінгі жоспарлау кезеңі үшін коммуналдық қатты тұрмыстық қалдықтар полигонын жаңғырту мен кеңейтуді көздеу қажет.

• Қоқыс полигонының сыйымдылығын кеңейту: полигон аумағын ұлғайту немесе қалдықтарды кәдеге жаратудың заманауи технологияларын қолданатын жаңа нысан құру.

• Өнеркәсіптік және құрылыс қалдықтарын рұқсат етілмеген орындарға төгудің алдын алу мақсатында электронды мониторинг жүйесін енгізу.

• Мүмкіндігінше, Форт-Шевченко қаласында мамандандырылған компаниялардың құрылыс қалдықтарын жинауы мен сұрыптауына арналған арнайы орын қарастырылсын;

• Форт-Шевченко қаласының маңында орналасқан карьерлерден түзілген қалдық үйінділерін тазарту шаралары көзделуі тиіс.

• Қорғаныш қабаттарын салу: жерасты суларының ластануына жол бермеу үшін полигонның су өткізбейтін қабатын күшейту.

Өсімдіктер мен жануарлар дүниесі. Аймақ аумағының басым бөлігін қоңыр топырақтағы бұталы өсімдіктер кездесетін жусанды-сорлы шөл алып жатыр; жер беті ішінара сорлармен, тақыр тәрізді сорланған топырақтармен және өсімдік жамылғысы өте сирек кездесетін құмдармен жабылған. Жоба Каспий теңізі жағалауы мен теңіз жағасындағы басты серуендеу аймағына апаратын бульварлар үшін суды қорғау белдеуінің 35 метрлік шегінде абаттандыру және көгалдандыру шараларының кешенді жиынтығын ұсынады. Бұл шараларға жағалауды дамыту, жаңа демалыс аймақтары мен көгалдандырылған кеңістіктерді құру, шағын сәулет нысандарын орнату, демалыс аймақтарына су элементтерін енгізу, жаяу жүргіншілер жолдары мен сауықтыру серуендеу жолдарын төсеу, сондай-ақ халықтың демалуына арналған павильондарды орналастыру кіреді.

Санитарлық-қорғаныш аймақтары мен арнайы мақсаттағы аумақтарды көгалдандыру үшін жобада сүзгіш қасиеті бар қорғаныш орман алқаптарын отырғызу қарастырылған. Мұндай екпелерге ұсақ жапырақты қарағаш пен жіңішке жапырақты жиде, сондай-ақ бұталы өсімдіктер арасынан кәдімгі бирючина сияқты түрлер жарамды келеді.

Форт-Шевченко қаласының аумағын қоршап тұрған қолданыстағы және жоспарланған кәсіпорындардың санитариялық-қорғау аймақтарын көгалдандыру жұмыстары жер қойнауын пайдаланушыларды тарта отырып жүргізілуге тиіс.

Қарастырылып отырған аумақта, Форт-Шевченко қаласынан солтүстікке қарай, игеруге жарамсыз сор жерлер алып жатқан екі учаске бар; ылғалды сорды (Солтүстік Сор) суға толтырылған күйінде қалдырып, оны су қоймасы ретінде қалдыру ұсынылады. Тұзды жазықтарға (оңтүстіктегі сорларға) іргелес аумақтарды тұзға төзімді ағаштар мен бұталарды (тамарикс пен сексеуіл), сондай-ақ топырақ жамылғысын түзейтін тұзсүйгіш өсімдік түрлерін отырғызу арқылы көгалдандыру

ұсынылады. **Бас жоспар солтүстік Сор (34,16 гектар) және оңтүстік Сор (36,53 гектар) айналасында көгалдандырылған саябақ аймағын құруды көздейді.**

Бас жоспарда қарастырылған Аташ ауылында жаңа порт салудың Каспий теңізіне тигізетін әсері, экологиялық нормалар сақталған жағдайда, жергілікті сипаттағы және бақылауға алынатын әсер ретінде бағаланады. Каспий теңізі масштабында теңіз экожүйелері мен балық қорларына тікелей қауіп жоқ. Жобалаудың кейінгі кезеңдерінде «Жаңа Аташ» жаңа теңіз портын салуға байланысты Каспий теңізінің балық ресурстарына және азық көзі болып табылатын су ағзаларына тигізілетін әсерді бағалау қажет.

Маңғыстау облыстық орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі аумақтық инспекциясының 2024 жылғы 20 мамырдағы № 03-10/ЗТ-Н-18/364 хатына сәйкес, Форт-Шевченко қаласы мен Баутино ауылының маңында мемлекеттік орман қорының жерлері немесе ерекше қорғалатын табиғи аумақтар орналаспаған.

Дегенмен, «Маңғыстау» және «Голубая бухта – Саура» аңшылық алқаптары жоғарыда аталған елді мекендерге жақын орналасқандықтан, табиғи мекендеу ортасында жабайы жануарлар мен құстарды (мысалы, көгершіндер, шілдер, кекіліктер, балшықшы құстар, үйректер, қасқалдақтар, қаздар, қасқырлар, қарсақтар, түлкілер, қояндар және т.б.) кездестіру ықтималдығын жоққа шығаруға болмайды.

Сонымен қатар, Қазақстанның Қызыл кітабына енгізілген құс түрлерінің — аққулар, фламинголар, бірқазандар, бүркіттер, ителгілер, дуадақтар және басқаларының — көші-қон бағыттары осы елді мекендердің аумағы арқылы өтеді. Шаралар:

- табиғи жер бедерін сақтай отырып, су ресурстарының маңында (теңізге іргелес жерлерде) буферлік қорғаныс аймақтарын құру;
- жалпы ауданы 70,69 гектар болатын сор жерлерді ағаш тектес өсімдіктерді отырғызу арқылы көгалдандыру (солтүстік және оңтүстік сор алқаптар);
- жаппай ұя салу және көшіп-қону орындарында (мысалы, фламинголар мен бірқазандар үшін) маусымдық демалыс аймақтарын құру;
- көбею кезеңінде құстарды аулауға, жұмыртқаларын жинауға және оларды мазалауға жол бермеу;
- көктемгі және күзгі көші-қон кезінде шаруашылық қызметті (құрылыс, өндіру, көлік қатынасы, демалыс) шектеу;
- теңіз гидродинамикасы мен қоршаған орта факторларын ескере отырып портты жобалау;
- қалдықтарды төгуге және түбін тереңдету жұмыстарына қатаң бақылау жасау;
- су мен жағалау белдеулерін ластануының алдын алу;
- жұмыс аймағында заңсыз балық аулаудың алдын алу;
- су алған кезде балықтан қорғайтын құрылғымен жабдықталған мотопомпаны орнату қажет.

Физикалық әсерлер. Қала аумағындағы шу көздеріне қолданыстағы электр желісінің трансформаторлық қосалқы станциялары мен жоспарланған әуежай жатады; әуежай үшін 500 метрлік санитарлық-қорғау аймағы белгіленген және оның маңында тұрғын үй аймағы жоқ.

Форт-Шевченко аумағында белгіленген әсер ету шекті нормаларынан асатын электромагниттік, шу немесе радиациялық әсер ету көздері жоқ.

СЭБ процесі барысында алынған ақпарат көздерінің тізімі

1. «Маңғыстау облысы Түпқараған ауданы Форт-Шевченко қаласының бас жоспары. Түзету» жобасы;
2. Анықтамалық жоспар;
3. Бас жоспар;
4. ҚОҚ схемасы;
5. Ерекше қорғалатын табиғи аумақтардың схемасы;
6. «Қазгидромет» РМК ақпараттық веб-сайты;
7. «Маңғыстау облыстық орман шаруашылығы және жануарлар дүниесі аумақтық инспекциясы» РММ 2024 жылғы 20 мамырдағы № 03-10/ZT-N-18/364 хаты;
8. «Жайық-Каспий бассейндік су ресурстарын реттеу, қорғау және пайдалану жөніндегі инспекциясы» мемлекеттік мекемесінің 2025 жылғы 2 маусымдағы № -28-7/1283 келісімі;
9. «Ұлттық геологиялық қызмет» АҚ жер асты суларының қорларына қатысты 2025 жылғы 30 маусымдағы № 20-01/2078 хаты;
10. СЭБ туралы есептің сапасын бағалау жөніндегі қорытынды 2026 жылғы 16 шілдедегі № 04-10/8031;

«МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ ТҮПҚАРАҒАН АУДАНЫ ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫНЫҢ БАС ЖОСПАРЫ. ТҮЗЕТУ» ЖОБАСЫ БОЙЫНША ӨЗГЕРІСТЕРДІ САЛЫСТЫРМАЛЫ ТҮРДЕ КӨРСЕТУ КЕСТЕСІ

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
1	Жобалау аумағы (Форт-Шевченко қаласының және Баутин ауылының құрылыс салынған аумағы кіреді)	Жобалау шекарасы 7 040,0 гектарды құрайды.	Жобалау шекарасы — 7 040,0 гектар.	
2	Өнеркәсіптік және коммуналдық-қоймалық құрылыс аймағы Тұрғын үй және қоғамдық құрылыс аймағы	610,5 га 426,2га	660,9 га 838,9 га	
3	Халық саны, адам	Бастапқы жылдағы халық саны 12,45 мың адам деп алынады.	Есептік мерзімге арналған болжамды халық саны — 30,0 мың адам.	
4	Тұрғын үй қоры, мың м² (жеке тұрғын үйлер)	280,64 мың.м²	900,0 мың.м²	
5	Мәдени және тұрмыстық қызмет көрсету нысандары	Мектеп – 1 нысан Бала-бақша – 1 нысан Түпқараған гуманитарлық-техникалық колледжі - - Кескіндеме және мәдениет мектебі Орталық аудандық аурухана - Аурухана Обаға қарсы станция	Мектеп – 2 нысан (1 жобаланатын) Бала-бақша – 2 нысан (1 жобаланатын) Түпқараған гуманитарлық-техникалық колледжі Кадет мектебі Теңіз колледжі Кескіндеме және мәдениет мектебі Орталық аудандық аурухана 162 төсектік стационарлық аурухана Аурухана Обаға қарсы станция	

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
		Баутино дәрігерлік амбулаториясы Денсаулық сақтаудың әкімшілік ғимараты Спорт кешені Форт-Ш евченко Спорт кешені Баутино Оқу-әдістемелік орталық - - - - Мәдениет үйі – 1 нысан Түпқараған аудандық орталық кітапханасы Мұражай – 2 нысан Қонақ үйлер – 6 нысан - - - Мешіт Шіркеу Сауда үйі -	Баутино дәрігерлік амбулаториясы Денсаулық сақтаудың әкімшілік ғимараты Спорт кешені Форт-Ш евченко Спорт кешені Баутино Оқу-әдістемелік орталық Жүзу бассейні Ипподром Теңіз аквариумы Амфитеатр Мәдениет үйі – 2 нысан (1 жобаланат) Түпқараған аудандық орталық кітапханасы Мұражай – 2 нысан Қонақ үйлер – 6 нысан Туристік - сауықтыру кешені Отбасылық пансионат Қонақүй кешені Мешіт Шіркеу Сауда үйі Кинотеатры бар сауда-ойын-сауық орталығы	
6	Өнеркәсіптік өндіріс	1.ТОО "Фаворт " 2. ТОО "Тенизсистем " 3. ТОО "Тениз Сервис"- база поддержки морских операций 4. ТОО "Каспиан Энерджи Сервисез" 5. ТОО "Kaiser Technical Service" 6. ТОО "Мех стройсервис" 7.ТОО "Тениз Сервис"- завод по	1.ТОО "Фаворт " 2. ТОО "Тенизсистем " 3. ТОО "Тениз Сервис"- база поддержки морских операций 4. ТОО "Каспиан Энерджи Сервисез" 5. ТОО "Kaiser Technical Service" 6. ТОО "Мех стройсервис" 7.ТОО "Тениз Сервис"- завод по	

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
		производству металлоконструкций для обустройства морских нефтяных месторождений 8. Мобил сервис 9.ТОО "Карт бланш" 10. ТОО "Ш угыла" 11. ТОО "Сага-Аташ " 12. ТОО "АТРЕ" 13. ТОО "Балыкш ы "- завод по ремонту кораблей и подсобных помещений 14. ТОО "Сенимди " 15. ТОО "Карьертау" 16. ТОО "Курык Каспиан Сервис" 17. ТОО " Маңғыстау балық өңдеу компаниясы " 18. ТОО "Жолдарстой" 19. ТОО "Терминал" 20. ТОО "Восклайс" 21. РГП " Ақтау халықаралық теңіз сауда порты " жүк аумағы 22. ЗАО "Шагала" 23. ЗАО "Баута" 24. Caspian Offshor Constuctio n 25. ИП "Бекмаганбетова", өндірістік нысан мен айлақ салу үшін 26. West Commers 27. ГКП «Каспийкоммуналды қызметі» — теңіз жағалауында жүзбелі жүктерді сақтауға арналған айлақ салу үшін. 28. Компания "А джип КСО", Мұнай	производству металлоконструкций для обустройства морских нефтяных месторождений 8. Мобил сервис 9.ТОО "Карт бланш" 10. ТОО "Шугыла" 11. ТОО "Сага-Аташ " 12. ТОО "АТРЕ" 13. ТОО "Балыкшы"- завод по ремонту кораблей и подсобных помещений 14. ТОО "Сенимди " 15. ТОО "Карьертау" 16. ТОО "Курык Каспиан Сервис" 17. ТОО " Маңғыстау балық өңдеу компаниясы " 18. ТОО "Жолдарстрой" 19. ТОО "Терминал" 20. ТОО "Восклайс" 21. РГП " Ақтау халықаралық теңіз сауда порты " жүк аумағы 22. ЗАО "Шагала" 23. ЗАО "Баута" 24. Caspian Offshor Constuctio n 25. ИП "Бекмаганбетова", өндірістік нысан мен айлақ салу үшін 26. West Commers 27. ГКП «Каспийкоммуналды қызметі» — теңіз жағалауында жүзбелі жүктерді сақтауға арналған айлақ салу үшін. 28. Компания "А джип КСО", Мұнай	

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
		операцияларына арналған қолдау базасын кеңейту үшін 29. Каспиан Оффшор Индастриз 30. Атлант компани 31. ЕНКА , теңіз операциялары базасын салу үшін 32. Пластик бұйымдар цехы 33. Қойма 34. База "Каспийком кызмети 35. База МҚДСМ 36.База "Тупкаратан 37. База "КМК" 38. База "ТНС" 39. База "ГОСТ" 40.Карьерлер – 3 нысан 41. Карьер "Казмартрансар" 42. Мал сою орны - - - - - 48. Көлікке қызмет көрсету станциясы 49. Жанармай құю бекеті – 2 нысан - - - -	операцияларына арналған қолдау базасын кеңейту үшін 29. Каспиан Оффшор Индастриз 30. Атлант компани 31. ЕНКА , теңіз операциялары базасын салу үшін 32. Пластик бұйымдар цехы 33. Қойма 34. База "Каспийком кызмети 35. База МҚДСМ 36.База "Тупкаратан 37. База "КМК" 38. База "ТНС" 39. База "ГОСТ" 40. Карьерлер – 3 нысан 41. Карьер "Казмартрансар" 42. Мал сою орны 43. Өндірістік инфрақұрылым объектілері (жоба. 44. Азық-түлік өндіру нысаны 45. Балық өңдеу цехы 46. Халықтық қолөнер шеберханалары 47. Дайын өнім қоймасы 48. Көлікке қызмет көрсету станциясы 49. Жанармай құю бекеті – 2 нысан 50. «Жаңа Аташ» жолаушылар теңіз порты 51. Автомобиль газ құю станциясы (АГҚС) 52. Аэропорт 53. Автокөлік жөндеу шеберханасы	

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
7	Шығарындылар, т/жыл	268,5083 т/жыл	407,226 т/жыл	
9	Саябақтар, қоғамдық бақтар және бульварлар	20,85 га	60,6 га	
10	Санитариялық-қорғаныш аймағында (СҚА) тұратын халық	Кәсіпорындардың СҚА – 2,125 га	Кәсіпорындардың СҚА - 0 га	
11	Көгалдандыру	жоқ	Бұл бас жоспар жобасы жалпы ауданы 70,69 гектарды құрайтын тұзды жазықтарды (солтүстік және оңтүстік «сорларды») ағаш отырғызу арқылы көгалдандыруды көздейді.	
12	Каспий теңізінің су қорғау белдеуі және су қорғау аймағы	Су қорғау аймағы 500м мен су қорғау белдеулері 35м белгіленді.	500 метрлік су қорғау аймағы мен 35 метрлік белдеулер өзгеріссіз қалады.	Маңғыстау облысы әкімдігінің 2023 жылғы 24 тамыздағы № 130 қаулысы
13	Жаңбыр суын бұру жүйесін (арық желісін) салу	жоқ	Бас жоспар жалпы ұзындығы 180 км болатын, темірбетонмен қапталған суару арналарының ашық желісін салуды көздейді.	
14	Жер үстілік жаңбыр және еріген қар суларын тазартуға арналған жергілікті тазарту құрылыстарын салу	жоқ	Бас жоспар жергілікті деңгейдегі жаңбыр суын тазартуға арналған тоғыз нысанды салуды ұсынады. Бұл нысандар бөлу камерасынан, құм ұстағыштан, май мен бензин ұстағыштан, сорбциялық сүзгі мен сынама алу камерасынан тұрады.	Жергілікті тазарту қондырғысынан шыққан тазартылған су көгалдандырылған аумақтарды суаруға және жол төсемін сулауға арналған техникалық су ретінде пайдаланылады.
15	Сумен жабдықтау	Кетік жерасты суы кен орнындағы ұңғымалардан су тарату станцияларындағы сорғылар арқылы алынады. Сумен жабдықтау желісінің жалпы ұзындығы — 120 км.	Жоспарланған су құбыры: 211,8 км. Тәулігіне 5 000 м³ қуаттылығы бар тұзсыздандыру құрылғысын салу.	Ол тек Форт-Шевченко қаласына ғана емес, сонымен қатар Түпқараған ауданының тұрғындарына да қызмет көрсететін болады

№ п/п	Іс-шаралардың атауы	Бас жоспарды қайта қарау алдында	Бас жоспарға түзету енгізілгеннен кейін	Ескерту
1	2	3	4	5
15	Орталықтандырылған кәріз жүйесі	Қаланың кәріз жүйесі — ағынды суларды тиімді шығаруға, тазартуға және тұнбаны кәдеге жаратуға арналған, ұзындығы 48 шақырымды құрайтын инженерлік шешімдердің теңгерімді кешені; ол аймақтың санитарлық және экологиялық қауіпсіздігін қамтамасыз етеді.	Бас жоспар ұзындығы 118,4 км болатын орталықтандырылған кәріз желісін салуды және кейіннен ағынды суларды қолданыстағы тазарту құрылыстарына жіберуді көздейді.	
16	Ағынды суларды тазарту құрылыстары	Ағынды суларды тазарту құрылыстарын қайта жаңарту жұмыстары 2010 жылы жүргізіліп, жаңа нысандар сол жылдың төртінші тоқсанында пайдалануға берілді.	Қолданыстағы ағынды суларды тазарту кешенінің негізгі құрамдас бөліктеріне құм ұстағыштар, биологиялық тазарту қондырғысы, сорғы станциялары және үшінші сатыдағы тазарту модульдері кіреді. Тұнба тұнба кептіру алаңдарына шығарылады.	
17	Қала аумағын Каспий теңізі суының басуынан қорғау	жоқ	Ұзындығы 11,0 км болатын, беткейлері темірбетонмен нығайтылған үйінді бөгет үстіндегі жол құрылысы.	
18	Су айдындарын жақсарту	жоқ	Ұзындығы 2,5 шақырым болатын учаскеде жағалау беткейін габиондармен тұрақтандыруды қамтитын жағалауды қорғау жұмыстары жоспарлануда.	Ылғалды Сор
19	ҚТТ (Қатты тұрмыстық қалдықтар), т/жыл	3576 т/жыл	8560 т/жыл	
20	Қатты қалдықтарды көмуге арналған озық полигонның құрылысы	Қалдықтар Форт-Шевченко қаласынан солтүстік-шығысқа қарай 4,5 км қашықтықта орналасқан қолданыстағы қатты тұрмыстық қалдықтар полигонына тасымалданады аумағы 8 га.	Бас жоспар қоқыс полигонының аумағын кеңейтуді және жерасты суларының ластануына жол бермеу үшін оның су өткізбейтін қабатын жақсартуды көздейді.	Қалдықтарды бөлек жинауға арналған 106 контейнерді (көлемі: 1,1 м³) орнату және тұрмыстық қатты қалдықтарды күнделікті шығару.

«Түпқараған ауданық жер қатынастары, сәулет және қала құрылысы бөлімі» ММ
«Урбостиль» ЖШС

«МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ ТҮПҚАРАҒАН АУДАНЫ ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫНЫҢ БАС ЖОСПАРЫ. ТҮЗЕТУ»

1	Жобалау ауданы	га	7040	7040	7040
	оның ішінде:				
1.1	Қоғамдық-іскерлік аймақ аумақтары	га	34,52	180,71	207,33
1.2	Тұрғын аймақ аумақтары	га	368,28	455,32	589,9
1.3	Өнеркәсіптік (өндірістік) аймақтар	га	610.51	629,51	660,87
1.4	Көлік коммуникациялары (көшелер, жолдар) аумағы	га	143,20	325,92	376,07
1.5	Рекреациялық аймақтар	га	642,61	686,73	754,18
1.6	Резервтік аумақтар	га	616,20	361,73	332,74
	соның ішінде:				
1.7	Есепті мерзімге резервтік аумақтар	га	235,70	235,70	235,70
1.8	Арнайы мақсатты аймақтар	га	30,32	30,32	30,32
1.9	Режимдік аумақтар	га	6,75	6,75	6,75

2025 год

«МАҢҒЫСТАУ ОБЛЫСЫ ТҮПҚАРАҒАН АУДАНЫ ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫНЫҢ БАС ЖОСПАРЫ. ТҮЗЕТУ»

ҚОРШАҒАН ОРТАНЫ ҚОРҒАУ СХЕМАСЫ

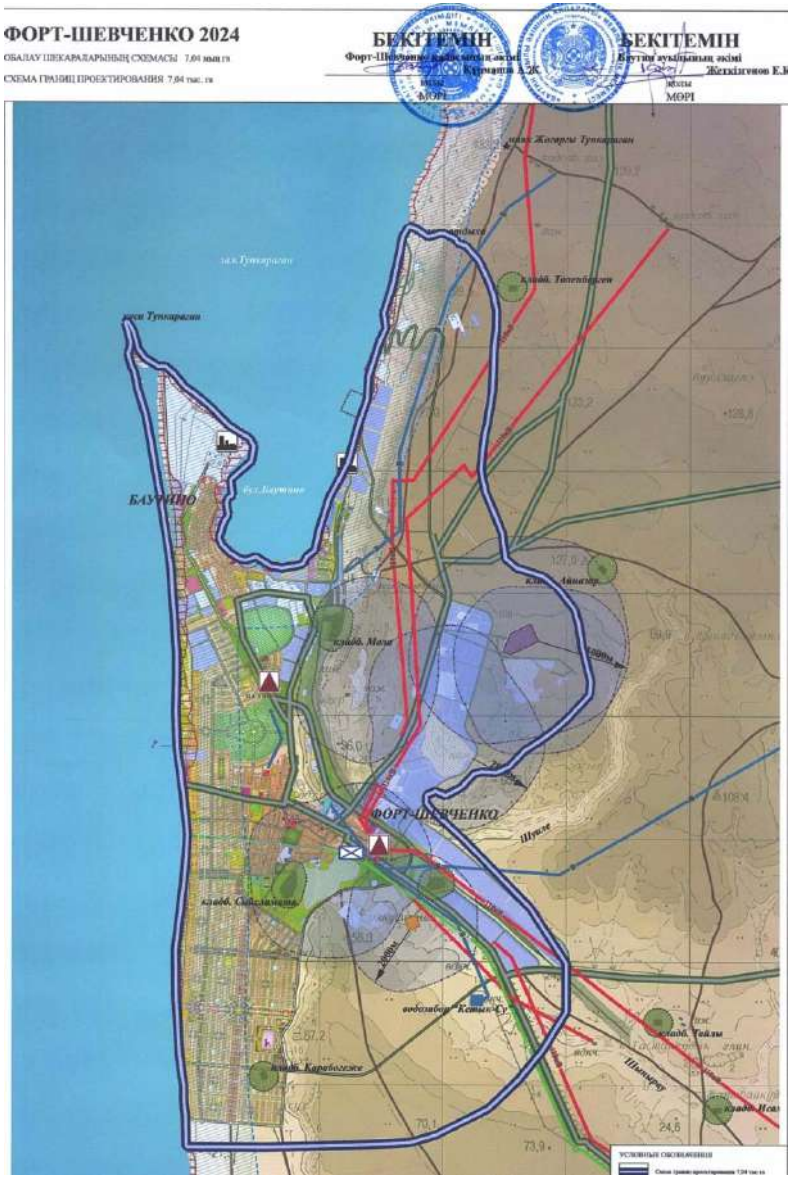
2025

БЕКІТІЛГЕН ЖОБАЛАУ ШЕКАРАЛАРЫ

Бас жоспар тапсырыс беруші және Форт-Шевченко қаласы мен Баутин ауылының әкімдіктері бекіткен шекараларда, ауданы 7040 га аумақта әзірленді.

Жобалау шекараларына Форт-Шевченко қаласы мен Баутин ауылының құрылыс салынған аумақтары енгізілген.

ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫ МЕН БАУТИН ПОРТЫНЫҢ ДАМУ СТРАТЕГИЯСЫ

Көлік-логистикалық әлеует
Кеме жасау

Порттық шағын агломерацияның болашақтағы дамуы оның негізгі экономикалық мамандануын одан әрі әртараптандыруда, яғни қайраңдағы мұнай және газ өндіру жұмыстарын қамтамасыз ететін порттық көлік-логистикалық ХАБ, балық аулау порты және сауда порты ретінде көрінеді.

Туристік әлеует

Мұнай өндіру, сауда-теңіз қатынасы және кеме жасау кластерлеріне отандық және шетелдік мамандардың тұрақты ағылып келуі, сондай-ақ өңірдің бай мәдени-тарихи мұрасы мен Каспий жағалауының табиғи рекреациялық әлеуеті, соның ішінде Форт-Шевченконың бірегей алтын түсті жағажайлары туризм инфрақұрылымы мен туристік кластерді одан әрі дамыту үшін жаңа мүмкіндіктер қалыптастырады. Бұл қонақ үй бизнесінен бастап ауыл шаруашылығы өндірісіне дейінгі қосалқы және сабақтас өндірістер мен сервистік қызметтердің дамуына мультипликативтік әсер етеді.

ЕСЕПТІ МЕРЗІМГЕ ДЕМОГРАФИЯЛЫҚ БОЛЖАМ

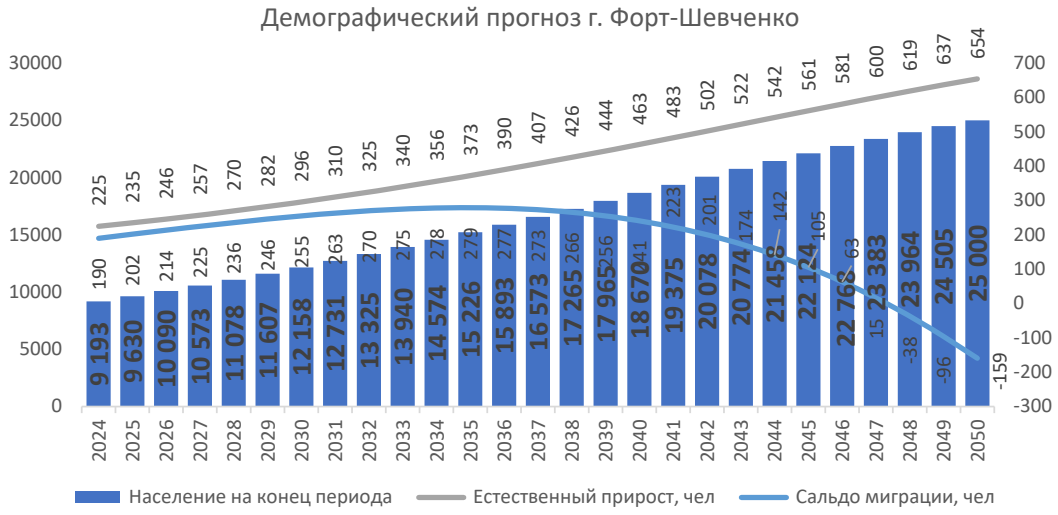
бас жоспарда белгіленген аумақтардағы Форт-Шевченко қаласы мен Баутин ауылы аумақтарының сыйымдылығын ескеріп орындалды

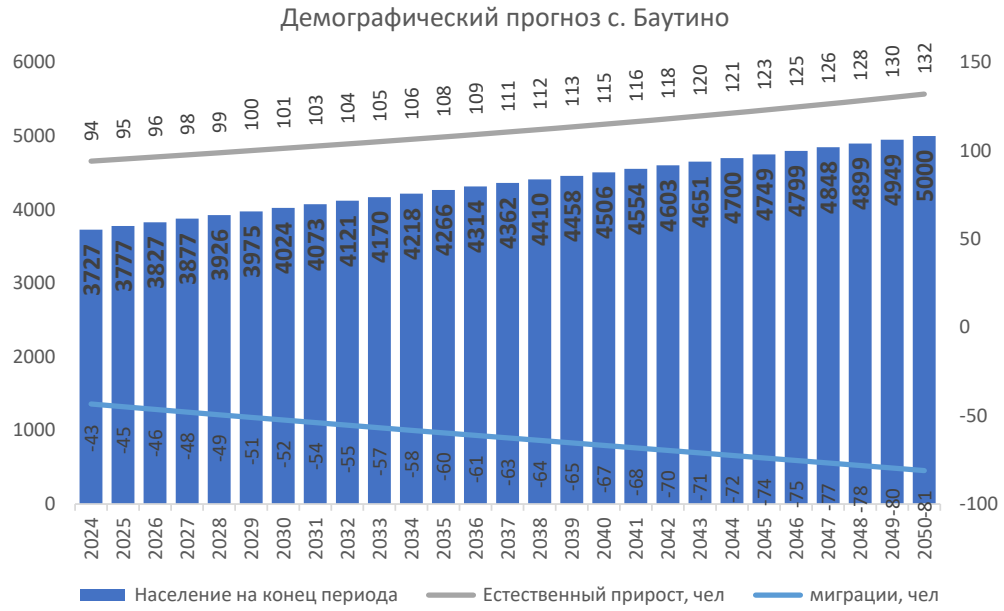
Жобалық кезеңдер бойынша халық саны :

- **Бастапқы жыл** (1.01.2024 ж.) – **12,46 мың адам**, (о.і. Форт Шевченко қаласы – 8,778 адам, Баутин ауылы – 3,676 адам)

- **1-ші кезек – 17,446 мың адам**
(о.і. Форт Шевченко қаласы - 13, 325 адам, Баутин ауылы - 4,121 адам)

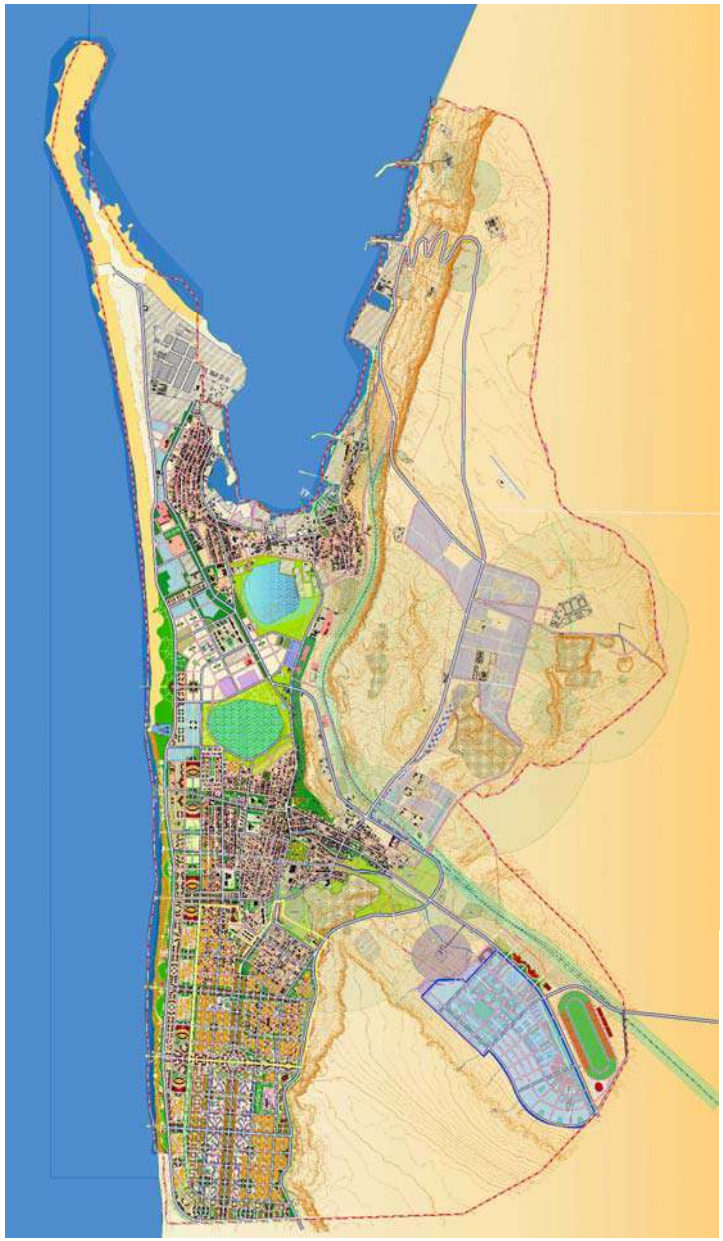
- **Есепті мерзім – 30,000 мың адам**
(о.і. Форт Шевченко қаласы – **25,00 адам, Баутин ауылы - 5,00 адам)**

БОЛЖАМДЫ ТҰРҒЫН ҮЙ ҚОРЫ

р/с №	Көрсеткіштедің атауы	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Есепті мерзім
1	**Тұрғын үй қоры – барлығы, мың м²**	**280,64**	**436,18**	**900,00**
1.1	**оның ішінде, жобаланатын тұрғын үй қоры**		**155,5**	**485,1**
2	**Халық, мың адам**	**12,45**	**17,45**	**30,0**
3	**Тұрғын үй ауданымен орташа қамтамасыз етілу, м²/адам**	**22,5**	**25,00**	**30,0**

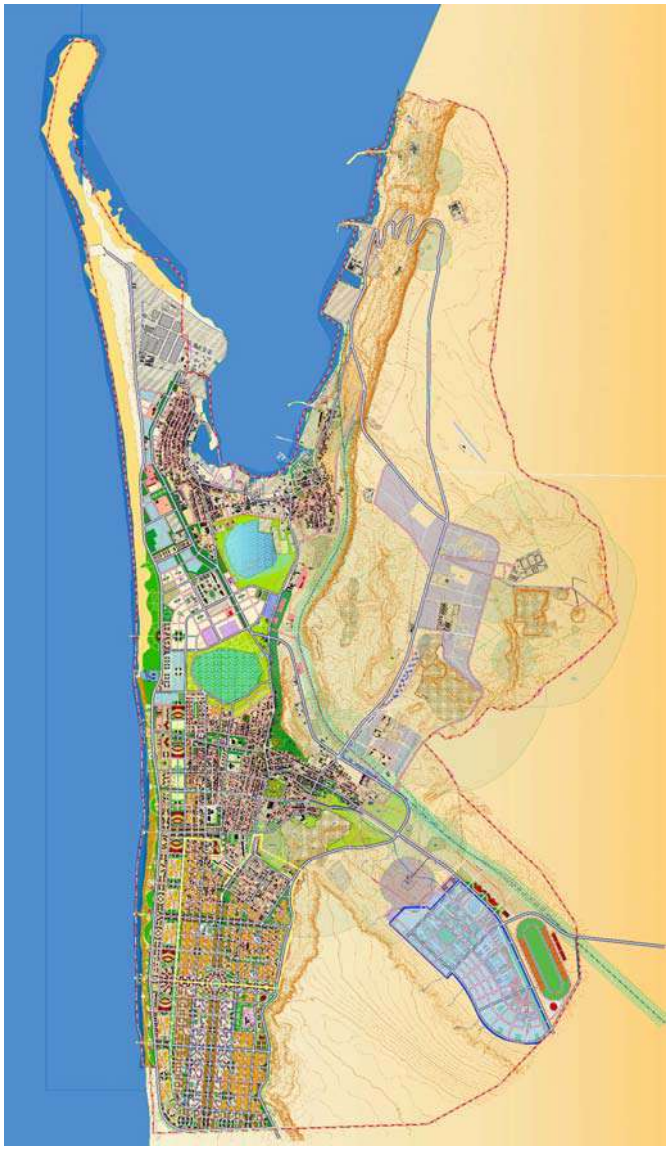
БАС ЖОСПАРДЫ ДАМЫТУДЫҢ НЕГІЗГІ БАҒЫТТАРЫ

1. КАСПИЙ ТЕҢІЗІ ЖАҒАЛАУЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ - жағалау бойында жаяу серуендеуге **арналған және велосипед жолдары, спорттық және балалар алаңдары, демалысқа арналған самалжайлар қарастырылады. Теңізге шығатын негізгі орындарда шомылуға, катамаран тебуге, күнге қыздырынуға арналған пирстер орналастыру ұсынылады. Шомылу маусымы жабылған кезеңде олар көрініс алаңдары, фотозоналар және балық аулауға арналған орындар ретінде пайдаланылуы мүмкін. Жағалау аумағын қоғамдық мақсаттағы объектілер – қонақ үйлер (отельдер), демалыс аймақтары, кафелер, мейрамханалар және басқа да объектілер қалыптастырады. Сондай-ақ теңіз аквариумын, аквапаркты, теңіз суынан үсті жабық бассейнді және т.б. орналастыру ұсынылады.**

2. "БАУТИН" ЖАҢА ЖОЛАУШЫЛАР ПОРТЫ – жолаушыларды отырғызуға және түсіруге арналған құрылысжайлары бар порт , серуенге арналған желкенді кемелер, қайықтар және т. б.

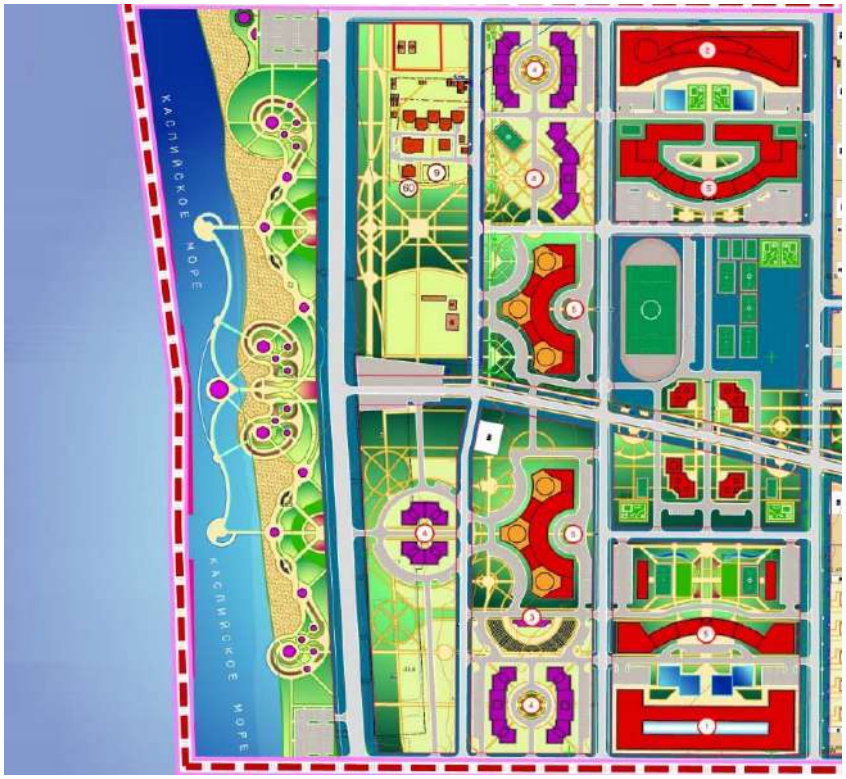
3. ТАРИХИ МҰРА – Тарас Шевченко саябақ-музейі алдындағы алаңды реконструкциялау, Форт-Шевченко қаласы мен Баутин ауылындағы тарихи ғимараттарды реконструкциялау және реновациялау, жаңа алаңнан көше бойымен мешітке, одан әрі Қорғанташ төбесінде орналасқан ескерткіштер кешеніне (саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған мемориал, Иса-Досан ескерткіші) дейін жаяу жүргіншілерге арналған тарихи аймақ құру.

4. ИППОДРОМ – ҰЛТТЫҚ СПОРТ ТҮРЛЕРІ – көшпенділер ойындарын, көкпарды, түрлі ат спорты жарыстарын, қазақша күресті және т.б. өткізу. Наурыз мерекесін атап өту, ұлттық қолөнер бұйымдарының жәрмеңкелерін, ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілердің көрмелерін ұйымдастыру. Ипподромды солтүстік-шығыс бағытта, негізгі кіреберістің алдында спорттық құрылыстар кешені, қоғамдық объектілер, сауда павильондары және басқа да

1. ЖАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ЖАҒАЖАЙ АЙМАҒЫ

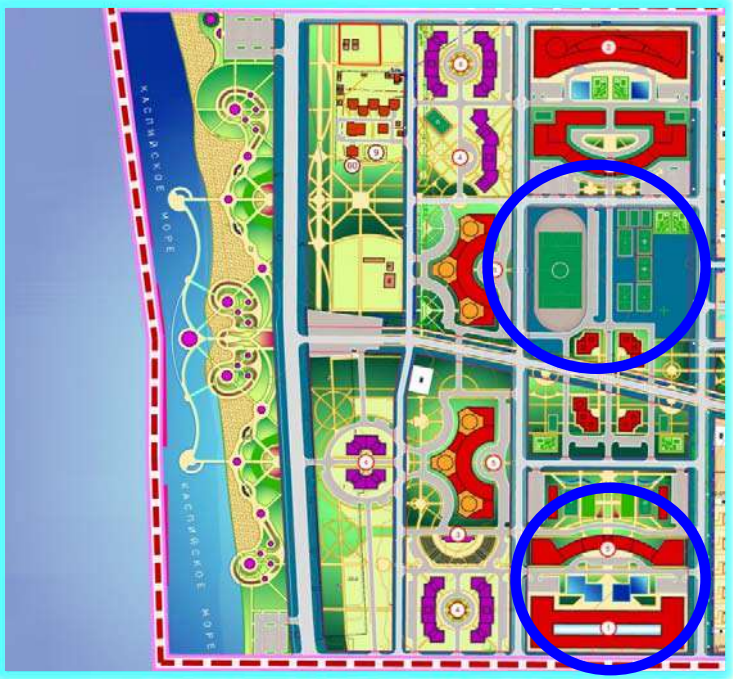

1. ЖАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – спорт алаңдары, стадион, теңіз суымен үсті жабық бассейн

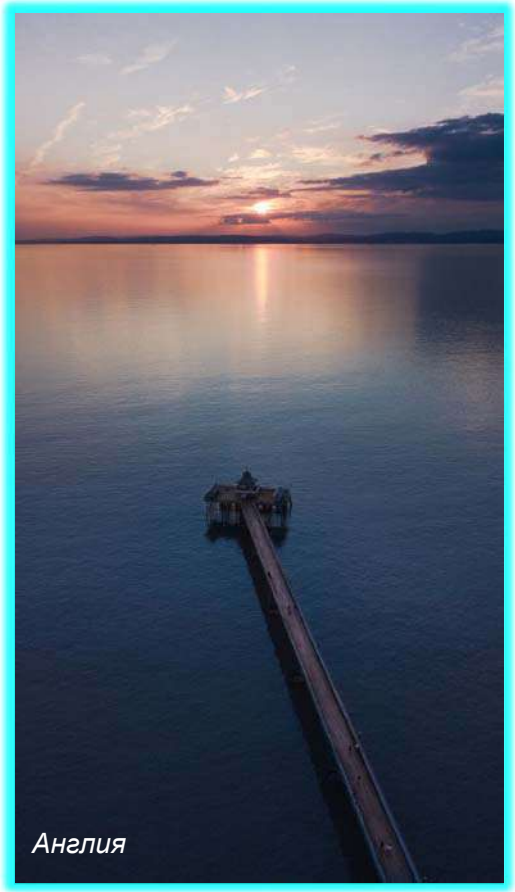

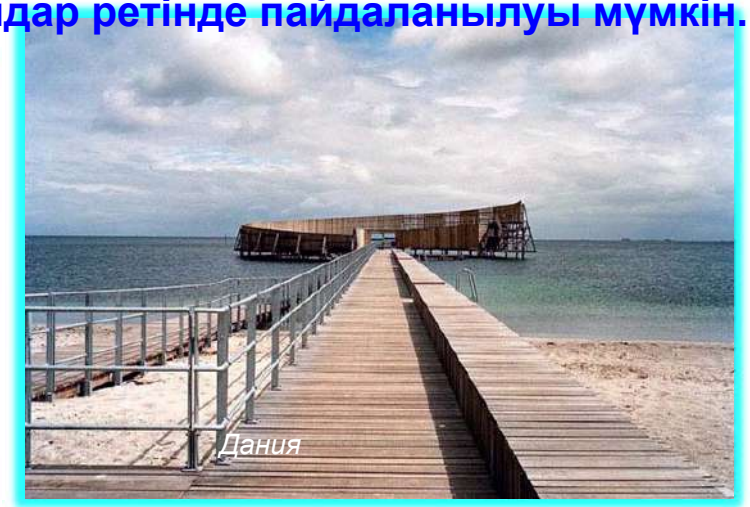

1. ЖАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ЖАҒАЖАЙ АЙМАҒЫ– ПИРСТАР

Каспий теңізіне шығатын негізгі орындарда шомылуға, катамаран тебуге, күнге қыздырынуға арналған ПИРИСТЕР ұсынылады. Шомылу маусымынан тыс уақытта олар көрініс алаңдары, фотозоналар, кафелер және балық аулауға арналған орындар ретінде пайдаланылуы мүмкін.

Әлемдегі ең көрікті пирстердің мысалдары:

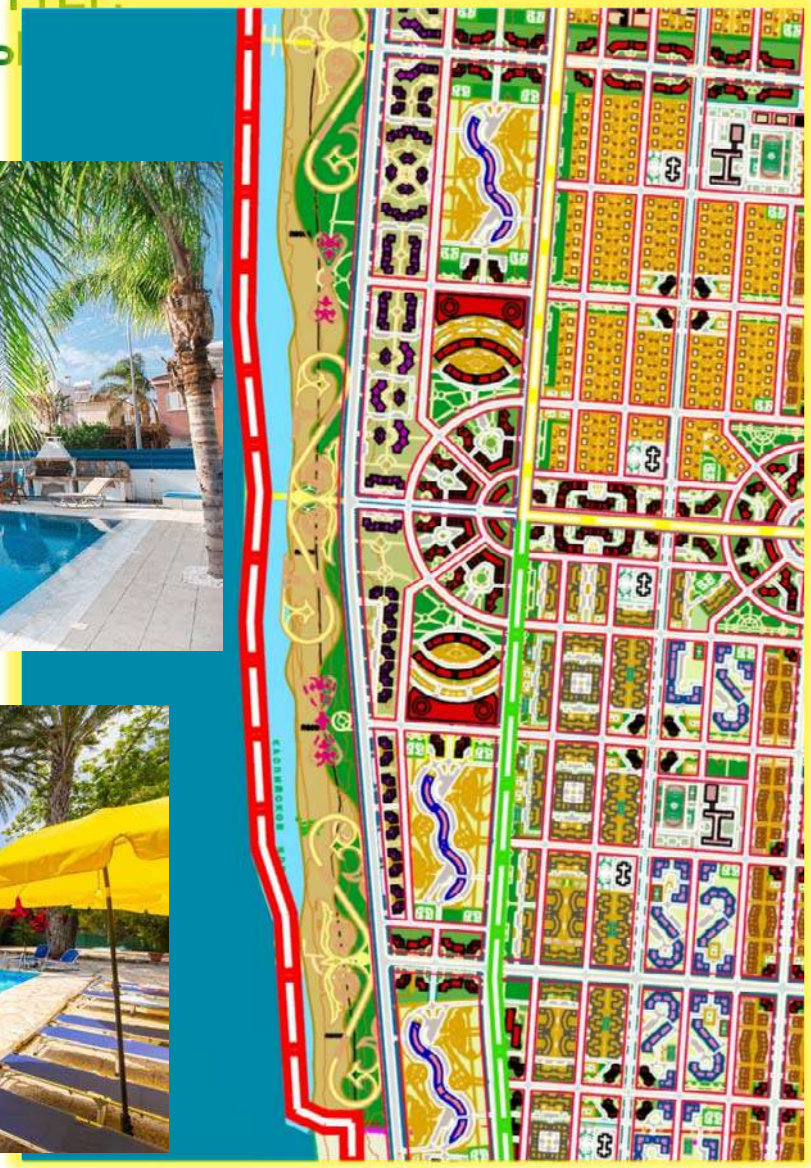
1. ЖАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ОТЕЛЬДЕР, АППАРТАМЕНТТЕР,
ДЕМАЛЫС АЙМАҒЫ – ЖАҒАЖАЙДАН 1ші және 2ші СЫЗЫҒЫ

1. ЖАҒАЛАУДЫ ҰЙЫМДАСТЫРУ – ТЕҢІЗ АКВАРИУМЫ БАР ТЕҢІЗ АКВАПАРКІ

2. «БАУТИН» ЖАҢА ЖОЛАУШЫЛАР ПОРТЫ

жолаушыларды отырғызу және түсіру, серуендеуге арналған желкенді кемелерді, катерлерді және басқа да су көліктерін қабылдауға арналған құрылысжайлары бар порт.

3. ТАРИХИ МҰРА - ТАРИХИ МҰРАСЫ МОЛ ӨҢІР - АШЫҚ АСПАН АСТЫНДАҒЫ НЕГІЗГІ КӨРНЕКІ, БІРЕГЕЙ ТАРИХИ ОБЪЕКТІЛЕР

Иса және Досан батырлардың ескерткіші

Саяси қуғын-сүргін құрбандарын еске алу мемориалы

Т. Шевченко ескерткіші

Т. Шевченко музейі

Балықшылар ескерткіші

Этнографиялық музей

Армян шіркеуі

Т. Шевченко бюсті

Бұрынғы Орыс-Қазақ училищесі

Төменгі Түпқараған шамшырағы

Маңғышлақ экспедициялық жасағының жоғары шенді офицерлеріне арналған ескерткіш

З. Дубскийдің қызының үйі, Баутин бюсті

Ұлы Отан соғысына қатысушылар мен соғыста қаза тапқан жауынгерлерге арналған ескерткіш

3. ТАРИХИ МҰРА

ЖАЯУ ЖҮРГІНШІЛЕР ТАРИХИ АЙМАҒЫН ҚҰРУ

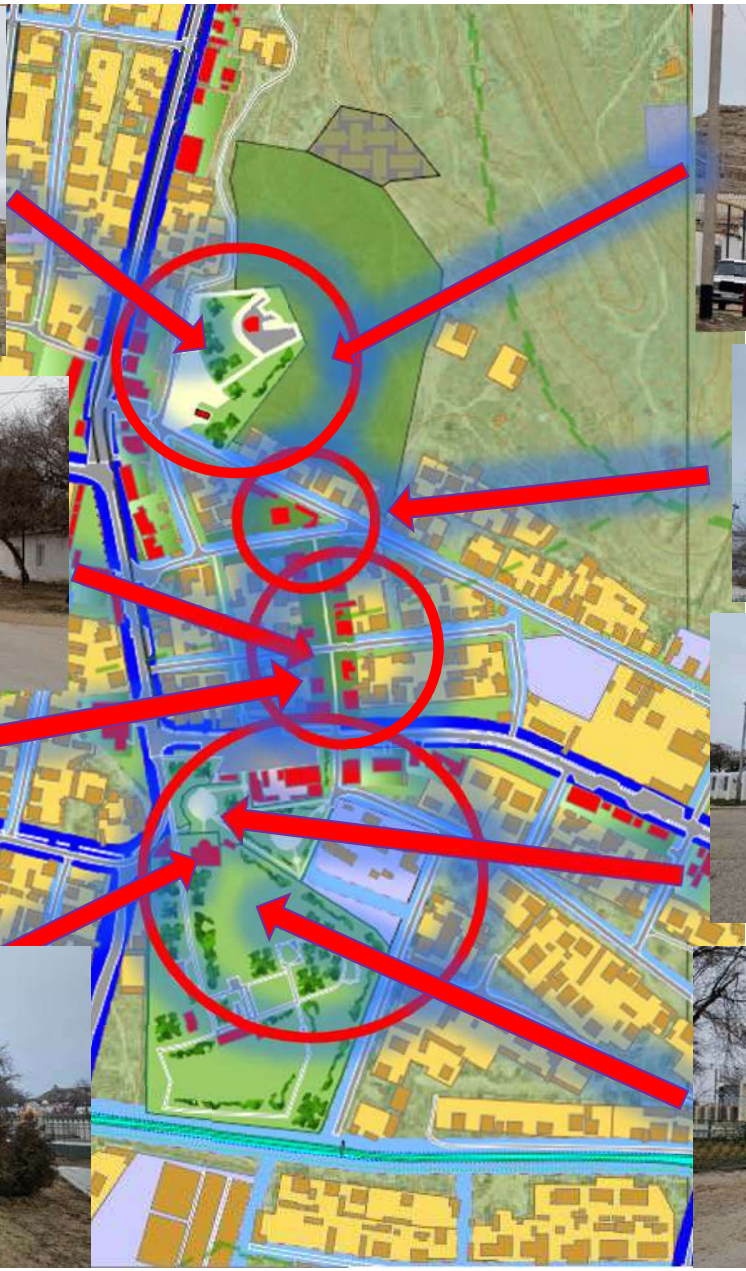
Саябақ (этнографиялық музей, Т. Шевченко музейі) алдындағы жаңа алаңнан Нығмет Шымыров көшесі бойымен мешітке, одан әрі Қорғанташ төбесінде орналасқан ескерткіштер кешеніне (саяси қуғын-сүргін құрбандарына арналған мемориал, Иса-Досан ескерткіші) дейін.

3. ТАРИХИ МҰРА ЖАЯУ ЖҮРГІНШІЛЕР ТАРИХИ АЙМАҒЫН ҚҰРУ

РЕФЕРЕНСТЕР

3. ТАРИХИ МҰРА

ҚОРҒАНТАШ ТӨБЕСІНДЕ ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫНЫҢ ҚҰРЫЛЫСЫ МЕН КАСПИЙ ТЕҢІЗІН ТАМАШАЛАУҒА АРНАЛҒАН КӨРІНІС АЛАҢЫН ҰЙЫМДАСТЫРУ

3. ТАРИХИ МҰРА

Баутин ауылындағы тарихи үйлерді реконструкциялау және реновациялау, Форт-Шевченко қаласындағы тарихи ғимараттарды реконструкциялау

Баутин ауылы

Реновациялау мысалы:

Тбилиси қ., Грузия

Боржоми қ., Грузия

4. ИППОДРОМ

Ұлттық спорт жарыстарын – көкпар, қазақша күрес және т.б. өткізу

Наурыз мерекесін атап өту, ауыл шаруашылығы өнімдерін өндірушілердің көрмелерін, ұлттық қолөнер бұйымдарының жәрмеңкелерін өткізу үшін ипподромды негізгі кіреберістің алдында, солтүстік-шығыс бағытта спорттық құрылыстар кешенімен бірге салу ұсынылады.

5.ЖАҢА ӘУЕЖАЙ ЖӘНЕ АВТОВОКЗАЛ, ТЕМІР ЖОЛЫ

ИНЖЕНЕРЛІК ИНФРАҚҰРЫЛЫМ

ПЕРСПЕКТИВАЛЫҚ КЕЗЕҢГЕ ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫ МЕН БАУТИНО АУЫЛЫНЫҢ СУМЕН ТҰТЫНУ ЖӘНЕ СУ БҰРУДЫҢ БОЛЖАМДЫ КӨРСЕТКІШТЕРІ

р/с №	Тұтынушылардың атауы	Халық саны, адам	Су тұтыну нормасы, м³/тәулік	Жылдағы күндер саны	СУ ТҰТЫНУ		Су бұру нормасы, м³/тәулік	СУ БҰРУ	
					мың м³/тәулік	мың м³/жыл		мың м³/тәулік	мың м³/жыл
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Бірінші кезек – 2032 ж.									
1	ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫ	13330	0,15	365	2,00	729,82	0,15	2,00	729,82
2	Өндіріс мұқтажы және есепке алынбаған шығындар		20%	365	0,40	145,96	20%	0,40	145,96
	Жиыны				2,40	875,78		2,40	875,78
3	БАУТИН АУЫЛЫ	4120	0,15	365	0,62	225,57	0,15	0,62	225,57
4	Өндіріс мұқтажы және есепке алынбаған шығындар		20%	365	0,12	45,11	20%	0,12	45,11
	Жиыны				0,74	270,68		0,74	270,68
	Барлығы	17450			3,14	1146,46		3,14	1146,46
Есепті мерзім – 2050 ж.									
1	ФОРТ-ШЕВЧЕНКО ҚАЛАСЫ	25000	0,15		3,75	1368,75	0,15	3,75	1368,75
2	Өндіріс мұқтажы және есепке алынбаған шығындар		25%		0,94	342,19	25%	0,94	342,19
	Жиыны				4,69	1710,94		4,69	1710,94
3	БАУТИНО АУЫЛЫ жоспарлау ауданы	5000	0,15		0,75	273,75	0,15	0,75	273,75
4	Өндіріс мұқтажы және есепке алынбаған шығындар		25%		0,19	68,44	25%	0,19	68,44
	Жиыны				0,94	342,19		0,94	342,19
	БАРЛЫҒЫ	30000			5,63	2053,13		5,63	2053,13

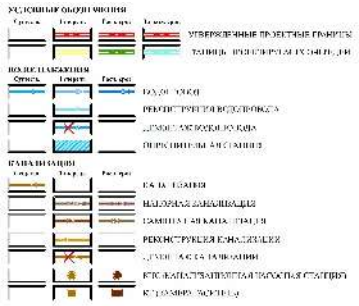
СУМЕН ЖАБДЫҚТАУ ЖӘНЕ КӘРІЗ

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

р/с №	Көрсеткіштердің атауы	Өлшем бірлігі	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Есепті мерзім
1	**СУМЕН ЖАБДЫҚТАУ**				
1.1	**Жиынтық тұтыну, барлығы**	**мың м³/тәул.**	**1,35**	**3,14**	**5,63**
	соның ішінде:				
1.1.1	Шаруашылық-ауызсу мұқтажына	-//-	1,18	2,62	4,5
1.1.2	Өндіріс мұқтажына	-//-	0,177	0,52	1,13
1.2	Басты су құбыры құрылысжайларының қуаты	-//-	1,5	4	6
1.3	Пайдаланылатын сумен жабдықтау көздері:				
1.3.1	жерасты су жинағыштар	-//-	+	+	+
1.3.2	жерүсті көздерінен су жинау	-//-	-	+	+
1.3.3	орталықтандырылмаған су көздері	-//-	-	-	-
1.4	Жерасты суларының бекітілген қорлары ГКЗ	мың м³	4	4	6
	(бекітілген күні, есепті мерзім)				
1.5	Тәулігіне орта есеппен 1 адамға су тұтыну	л/тәулік	172	180	187
	соның ішінде:				
1.5.1	шаруашылық-ауызсу мұқтажына	-//-	150	150	150
1.6	Суды қайтадан пайдалану	%	-	50	100
1.7	Желілердің ұзындығы	км	120	178,7	211,8
1.7.1	соның ішінде жаңа құрылыс	км	-	58,7	33,1
2	**КӘРІЗ**				
2.1	Сарқынды сулардың жалпы түсімі, барлығы	мың м³/тәул.	0,356	3,14	5,63
	соның ішінде:				
2.1.1	Тұрмыстық кәріз	-//-	0,31	2,62	4,5
2.1.2	Өндірістік кәріз	-//-	0,046	0,52	1,13
2.2	Кәріздік тазарту құрылысжайларының өнімділігі	-//-	4	4	6
2.3	Желілердің ұзындығы	км	48	101,9	118,4
2.3.1	соның ішінде жаңа құрылыс	км	-	53,9	16,5
3	Аумақтарды санитариялық тазарту	-//-			
3.1	Тұрмысты қалдықтардың көлемі	мың т/жыл	3,57	4,99	8,56
	соның ішінде қалдықтарды саралап жинау	%	-	50	80
3.2	Қоқыс өңдеу зауыттары	бірлік/мың т. жыл	-	-	-
3.3	Қоқыс өртеу зауыттары	-»-	-	-	-
3.4	Қоқыс тиеу станциялары	-»-	-	-	-
3.5	Жетілдірілген қоқыс үйінділері (полигондар)	бірлік/га	1/8	1/10	1/20
3.6	Полигондардың жалпы ауданы	га	0,9	-	-
3.6.1	соның ішінде бейберекет	-//-	0,16	-	-
3.7	Табиғатты қорғау және табиғатты ұтымды пайдалану жөніндегі өзге де іс-шаралар	тиісті бірліктер	Қоқысты сұрыптау	Қоқысты сұрыптау	Қоқысты сұрыптау

Қуаты 5000 м³/тәулік теңіз суын тұщыландыру зауыты Форт-Шевченко қаласын, Баутин және Аташ ауылдарын ауызсумен қамтамасыз етеді.

ЭЛЕКТРМЕН ЖАБДЫҚТАУ
НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

р/с №	Көрсеткіштердің атауы	Өлшем бірлігі	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Есепті мерзім
1	**Жиынтық электр жүктемесі**	**МВт**	**8,86**	**14,44**	**40,53**
2	**Жалпы электр энергиясын тұтыну**	**млн. кВт сағат/жыл**	**13,4**	**17,0**	**47,7**
	соның ішінде:				
2.1	**коммуналдық-тұрмыстық мұқтаждыққа**	**млн. кВт сағат/жыл**	**9,5**	**15,4**	**43,4**
2.2	**Өндіріс мұқтажына**	**млн. кВт сағат/жыл**	**-**	**-**	**-**

ЕСЕПТІ КЕЗЕҢГЕ

- қуаты 2×1600 кВА 10/0,4 кВ кіріктірілген трансформаторлық қосалқы станциясы (ТҚС) бар 10 кВ 1 Тарату қосалқы станциясын салу – қос тізбекті 10 кВ ӘЖ бойынша 110/10-10 кВ Баутин ҚС-ның 10 кВ шиналарына қосылу
- қуаты 2×1250 кВА 10/0,4 кВ кіріктірілген трансформаторлық қосалқы станциясы (ТҚС) бар 10 кВ 1 Тарату қосалқы станциясын салу – қос тізбекті 10 кВ ӘЖ бойынша 110/10 кВ Форт ҚС-ның 10 кВ шиналарына қосылу
- 10/0,4 кВ жиырма бес екі трансформаторлық ЖҚС құрылысы (2×1600 кВА трансформаторлық қуатымен 16 ЖҚС, 2×1000 кВА трансформаторлық қуатымен 9 ЖҚС);
- жалпы ұзындығы 70 мм2 қимасы шамамен 22,8 км ӨОС-3 қолданып, 10/0, 4 кВ ЖҚС арасында 10 кВ қос тізбекті ӘЖ құрылысы. Қолданыстағы 10 кВ ӘЖ-ні ӨОС-3-ке ауыстыра отырып реконструкциялауды орындау ұсынылады.

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР ЖЫЛУМЕН ЖАБДЫҚТАУ

р/с №	Көрсеткіштердің атауы	Өлшем бірлігі	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Есепті мерзім
1	2	3	4	5	6
1	Орталықтандырылған көздердің қуаты, барлығы	Гкал/сағат	-	5,87	21,39
2	Жылыту үшін тұтыну, барлығы	-//-	-	42,2	79,97
3	Ыстық сумен жабдықтауды тұтыну, барлығы	-//-	-	7,41	14,09
5	Желілердің ұзындығы	км	-	3,7	12,0

Жобада қуаттылығы 2,0 Гкал/сағат болатын 12 блокты-модульдік қазандық көзделген. Оның ішінде бірінші кезекке үш қазандық БМҚ
Бұл жобада қазақстандық «Буран Бойлер» компаниясының тасымалданатын блокты-модульдік қазандықтарын қолдану көзделеді. Есептеулер әр қазандыққа келтірілген. БМҚ қазандықтарының жалпы қуаты бірінші кезекке 5,87 Гкал/сағатты құрайды. Қазандықтардың жалпы қуаты есепті мерзімге 21,39 Гкал/сағатты құрайды.

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР
ГАЗБЕН ЖАБДЫҚТАУ

Есепті кезеңдер	Халық саны, адам	ГРПШ, дана	Газ құбырының ұзындығы, км	
			Орташа қысымды	Төмен қысымды
Бірінші кезек	14750	8	8,5	6,0
Есепті мерзім	30000	23	10,0	10,0
Барлығы		31	18,5	16,0

р/с №	Көрсеткіштердің атауы	Өлшем бірлігі	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Есепті мерзім
1	Табиғи газды тұтыну, барлығы	млн. м³/ жыл	23,5	25,5	48,8
	соның ішінде:				
1.1	коммуналдық-тұрмыстық иұқтаждыққа	-//-	23,5	25,5	48,8
1.2	өндірістік мұқтажына	-//-	-	-	-
2	Сұйытылған газды тұтыну, барлығы	тонна/жыл	-	-	-
	соның ішінде:				
2.1	коммуналдық-тұрмыстық иұқтаждыққа	-//-	-	-	-
2.2	өндіріс мұқтажына	-//-	-	-	-
3	Табиғи газ беру көздері	млн. м³/жыл	60,0	60,0	60,0
4	Қаланың, басқа елді мекеннің отын теңгеріміндегі газдың үлес салмағы	%	80,0	95,0	95,0

- Құрылыстың жобаланған бөлігінде қолданыстағы екі сатылы газбен жабдықтау жүйесін қолданған жөн. Жобаланатын аумақ үшін шкафтық газ реттеу пункттерін орнату және орта және төмен қысымды желілерді жүргізу көзделеді. ГРПШ орташа өткізу қабілеті 500-600 м3/сағат деп қабылданды, сондықтан РДБК, РДНК-1000 типті қысым реттегіштері бар ГРПШ орнату ұсынылады. Жобаланатын орта қысымды газ құбыры қолданыстағы кентаралық газ құбырына қосылады.
- Қолданыстағы құрылысқа тығыз жобаланатын үйлердің жекелеген немесе топтары қолданыстағы төмен қысымды газ құбырларына қосылуы керек.
- Өнеркәсіптік тұтынуда айтарлықтай өзгерістер болмайды.
- Болат құбырлардан жасалған газ құбырларының жер үсті төсемі сақталады. Жер үсті газ құбырлары монтаждау және пайдалану ыңғайлылығы үшін жолдың бүйірінен оқшауланған жолақты алмау үшін тіректерге, негізінен қоршаулар бойымен салынады. Ені 8 м асатын өткелдері жүргін бөліктің жер астымен салынады.
- Жүргін бөлікпен қиылыстарда жерасты газ құбыры футлярда, ал жер үсті газ құбыры кемінде 4,5 м биіктікте салынады. Жобалаудың келесі сатыларында жобаны егжей-тегжейлі әзірлеу жүргізіледі.

ТЕЛЕКОММУНИКАЦИЯ ЖӘНЕ БАЙЛАНЫС ЖЕЛІЛЕРІ
НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

р/с №	Көрсеткіштер атауы	Өлшем бірлігі	Бастапқы жыл	Бірінші кезек	Расчетный срок	Есептік мерзім (демалыс аймақтары)
1	Халықты телевизиялық хабар таратумен қамту	халық %	100	100	100	100
2	Халықты ортақ пайдаланымдағы телефон желісімен қамтамасыз ету	100 отбасыға нөмір саны	22	30	30	-
3	АТС сыйымдылығы	нөмірлер	2000	4070	9220	1000
4	Телефон нөмірлерінің орнатылған саны	бірлік	2000	4070	9220	1000
5	Кәбілдік кәріздің ұзындығы	км	-	15	27	6
6	Мультисервистік абоненттік қолжетімділік МАҚ	дана	-	-	-	-
7	Оптикалық тарату шкафы	дана	-	4	13	4
8	Инвестициялардың болжамды көлемі	млн теңге	-	393,0	801,0	183,0

- қолданыстағы цифрлық станцияны толық жабдықтау;
- ұсынылған «Телекоммуникация схемасына» сәйкес шамамен оптикалық тарату шкафтарын (ОТШ) орнату;
- АТС электрмен жабдықтау жүйесін жабдықтау;
- АТС жабдығын жерге тұйықтауды көздеу;
- тарату және магистральдық желі кабельдерін төсеу үшін телефон-кәбілдік кәріз салу;
- байланыстың айналмалы көлік құрылымын ұйымдастырып, талшықты-оптикалық кәбілдерді төсеу.

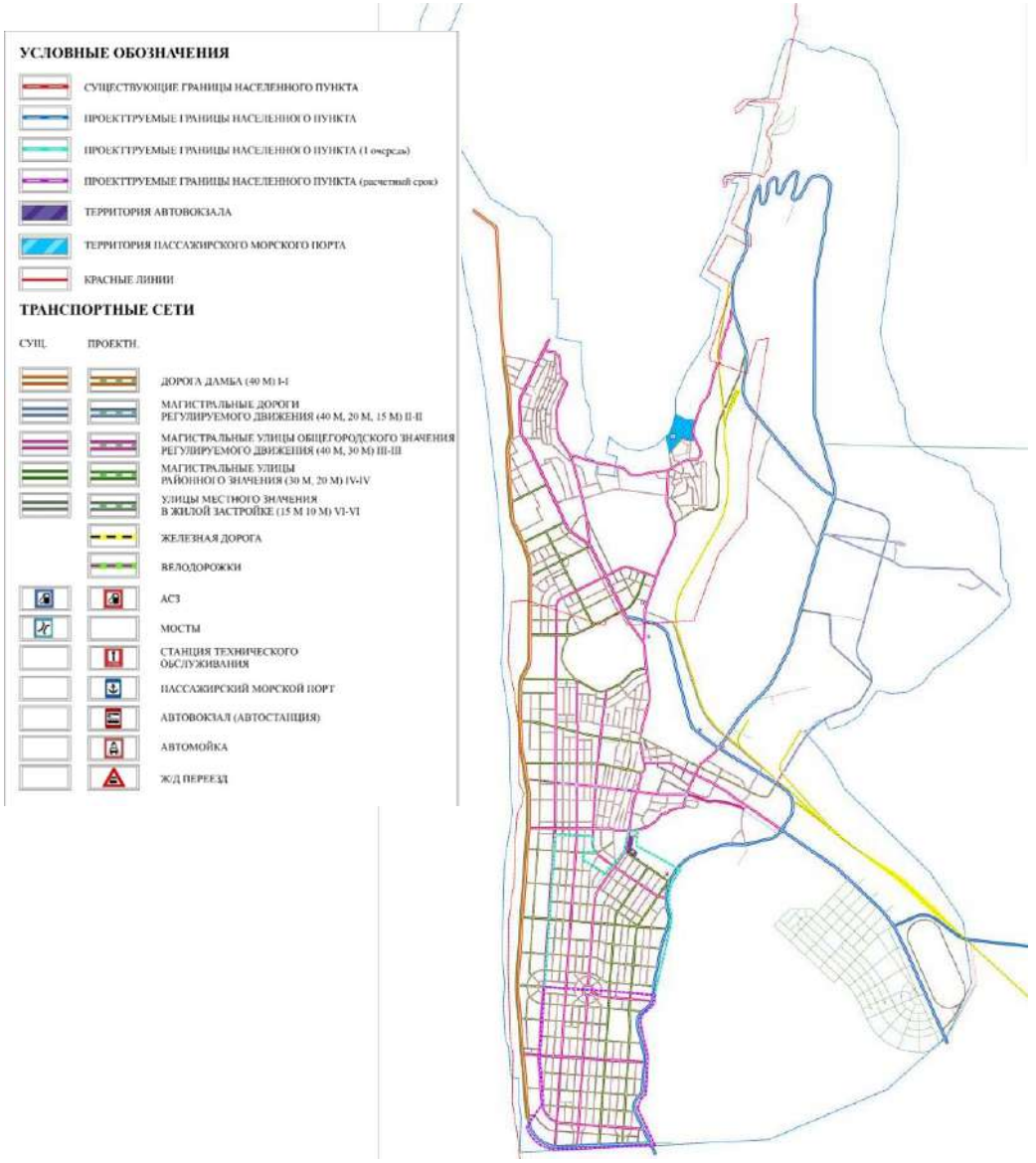

КӨЛІК

НЕГІЗГІ ТЕХНИКАЛЫҚ-ЭКОНОМИКАЛЫҚ КӨРСЕТКІШТЕР

Ұсынылады:

- автожолдарды, жол қозғалысын ұйымдастырудың техникалық құралдарын тиісінше күтіп ұстау;
- тұрғын аймақтардағы жылдамдық режимін сағатына 40-50 км/сағатқа дейін шектеу;
- «қарбалас» уақытында кептелістерді азайту үшін «жасыл толқын» қағидаты бойынша бағдаршам объектілерін интеграциялау бойынша жұмысты жалғастыру және кері санақ таблосын орнату.
- тротуарлар салу;
- микромобильді көлік инфрақұрылымын салу (веложолдар, веложолақтар);
- жаяу жүргіншілер өтетін жерлерге жаяу жүргіншілер жолдарын белгілеу;
- автомобильдердің қозғалыс жылдамдығын мәжбүрлеп төмендету үшін мектептер мен балабақшаларға, басқа да мақсаттағы балалар мекемелеріне жаяу жүргіншілер өткелдеріне дейін және одан кейін жасанды жол кедергілерін орнату;
- көру қабілеті шектеулі жаяу жүргіншілерге арналған жаяу жүргіншілер дабылының дыбыстық құралдарын орнату;
- қиылыстардан алыс орналасқан мектептер мен балабақшаларда жаяу жүргіншілер дабылы құралдарын орнату;
- көшелерде қозғалыс бөлу жолағы болған кезде жаяу жүргіншілер дабылы құралдарын қосымша орнату;
- реттелетін жаяу жүргіншілер өткелдерін жайғастыру.

ТЕМІР ЖОЛ

БАУТИН ПОРТЫНЫҢ ЖҮК ТАСЫМАЛЫ КӨЛЕМІНІҢ БОЛЖАМЫ (Т/Ж САЛУ КЕЗІНДЕ)

Жүк номенклатурасы	Баутин портына жүк тасымалдау көлемі, жылына мың тонна		
	2025 ж.	2030 ж.	2035 ж.
1	2	3	4
Экспорт 74%	1 900	2 000	2 050
Бидай	1 600	1 600	1 600
Контейнерлердегі жүк	300	400	450
Республикаішілік 26%	600	700	800
Құрылыс	300	400	500
Өзге	300	300	300
Барлығы	2 500	2 700	2850
Контейнерлер ДФЭ, дана	20 000	26 667	30 000

Теміржол желісінің құрылысы өңірдің рудасыз ресурстарын өндіруді дамытуға мүмкіндік береді (құрылыс тасы әктас-ұлутастың 200 млн. м³ астам қоры бар 30 жуық кен орны барланған).

Осы инвестициялық жобаны іске асырудың негізгі артықшылықтары:

- жүктердің жүру уақытын қысқарту;
- жаңа жұмыс орындарын құру;
- бұл жобаны іске асыру мемлекет үшін де, жалпы қоғам үшін де экономикалық тұрғыдан тиімді болып табылады, бұл жобаның экономикалық көрсеткіштерінің (ENPV, EIR) оң мәнімен расталады;
- экспорттық тасымалдар. Қазіргі уақытта Бейнеу – Маңғышлақ – Ақтау порты учаскесі бойынша тасымалдаудың негізгі көлемін Әзірбайжанға, Иранға, Түркияға және басқа мемлекеттерге Ақтау порты арқылы және Болашақ шекара станциясы арқылы Түрікменстанға және перспективаға Иранға экспорттық тасымалдаулар құрайды.

